

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

Genealogia Lvthero-Calvinisticæ I. Theomachiæ. II. Ecclesiomachiæ. III.
Mysteriomachiæ. IV. Charitomachiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

GENEALOGIA LVTHERO-CALVI- NISTICÆ

I. THEOMACHIAE. II. ECCLESIOMACHIAE.
III. MYSTERIOMACHIAE. IV. CHARITOMACHIAE.

Per Partes quaternas

Inde ab suis retro Maioribus
HÆRESIARCHIS
deriuata ac demonstrata

A V T O R E

F. IOANNE ANDREA COPPENSTEIN MANDALENSI,
*Ordinis Prædicatorum Theologo, Parocho
Heidelberge.*

PARS I.

THEOMACHIA
LVTHERO-CALVINISMI
GENEALOGISTICA.

Superiorum permiffu

ANNO M. DC. XXV.

TERTULLIANVS

Lib. de Præscriptionibus aduersus hæreticos.

SI Hæretici sunt; Christiani esse non possunt, non in CHRISTO habendo, quod de sua Electione sectati, Hæreticorum nomen admittunt.

S. ATHANASIVS

In Orat. 2, contra Arianos.

Nunquam populus ab Episcopis suis, sed à Domino, in quem creditum fuit, Nomen accepit. Certè non ab Apostolis; sed à CHRISTO CHRISTIANI & sumus, & nuncupamur, Illi qui aliunde Originem sue Fidei deducunt; merito Autorum suorum cognomen; ut ad quos pertineant; præferunt.

IEREMIAS Thren. 2.

Prophetæ tui viderunt tibi Falsa & Stulta; nos aperiebant tibi iniquitatem tuam; ut te ad penitentiam prouocarent, Ezech. 13, Prophetæ liniebant parietem.

THEOMACHIA

ADTIBELIAD

Supra

ANNO MDCXXX

ÆQVO

ÆQVO LECTORI,

F
A V E.

OMNIS seu Tiruli rationem etsi loquatur Opus; præloquar tamen ipse tribus.

Georgius Scherer alias ioco serio ac perutili confarcinavit Lutherocentonem des *Luthers Bettelmantel*: quem Lutherani infeliciter excusserunt. Ego hic Lutherocaluinistarum Centonem institui confarcinare: verū vt ab instituto, sic & ab titulo omnem abesse iocum volui Titulumque libello serium præcipi, **GENEALOGIA LUTHERO-CALVINISTICA.**

LUTHERO-CALVINISMI quidem à me redditam rationem est quod repetas ex præfatione mei Lutherocaluinistæ. Vnius hic duntaxat Monitor sum: Vtrosque *Lutheranos* perinde ac *Caluinistas*; vt deament, ac tantum non deperiant suum isti *Lutherum* hi *Caluinum*; ipsi tamen eorum Sectatores ab eis appellari *Lutheranos* ac *Caluinistas* perægrè audiunt; quòd nominis ipsa nouitas doctrinæ clamet nouitatem; hocque ipso

de hæresi notatam. Qua causa inde ab origine sua nupera, arripuerunt, inuaserrunt auidè; vlturparunt, iactarunt gloriose nomina, ab sæcularibus Sectæ nouæ Principibus, *Protestantium*: Ab Ministrorū suorū Confessione Augustana, *Cōfessionistarum*: Ab Professione iactabunda omnium, *Euangelicorum*.

In hæc Nomina pars irrepsit, pars irruerunt Calvinistæ; præsertim arte ac Vnione initâ cum Lutheranis mutuâ: Nisi quòd vno *Reformatorum* vocabulo ab istis volunt in nonnullis internosci.

1. Quam tamen ex hoc vatinianis, planèque viperinis, verè Satanicis, inter sese odijs dissideant, tum ipsis est notissimum; tum nemini non notum, Deo laus.

2. In quot verò quantisq; Fidei questionibus aduersum S. Rom. Ecclesiam coniurati conspirent; meus *Luthero-caluinista* docet.

3. Quam ex diametro etiam contraria CHRISTO dogmatizent; meus

T 2

Anti-

*Antichristus Lutherocaluinismi demon-
strat.*

4. Quam impudenter effrontes Me-
dacijs ac Calumnijs, (cōiuitia nil mora-
mur) Romano-catholicos certatim o-
nerare nil erubescant; meus *Mendax
Antipapista* paucis indicat.

5. Eccunde autem suarum repetant
hæresium originem; isthæc mea *GE-
NEALOGIA* inde eam ab singularum
deducit Hæresiarchis pricis; olimque
sæpius conlemnatis.

Et hic est ipse *SCOPVS*, in quem col-
limat hoc Opus.

Porro, quod omnis illa seu Hæresi-
archarum, seu Hæreticorum progenies
& Genealogia vno ex Patre *DIABOLO*
est, quisuit mendax & homicida ab initio;
notum est seipso.

Idtamen à S. Chrystomo graphi-
cè descriptū, ex ipsius hom. 48. Op. Im-
perf. in c. 24. Matt. huc subijciam. Tem-
pore Apostolorum, inquit, tantummodo se-
minata sunt hæreses; Tempore autem Regis
Christiani germinauerunt: Nostris autem
temporibus maturuerunt, & prauauerunt.

Et infrà de scissionibus sectatorum,
& Vnionem Romanocatholicorū ita: De-
structa turre Babel sitij Noe dispersi sunt, & in
tot partes diuisi: Et super singulas quasque
Gentes *PRAEPOSITI SUNT ANGELI
MALIGNI*: sola autem gens Iudæa facta
est in portione Dei. Deut. 32. Quando diui-
debat Altissimus gentes: & vsque, Iacob fu-
niculus hereditatis eius. Applicat ita. Quan-
do ergo Ecclesia ex mistis voluntatibus erat
repleta: Sicut Retia, que dicuntur in Euange-
lio repleta de piscibus mixtis: necesse erat, vt
purgaretur Ecclesia: vt boni quidem pisces mit-
terentur in vasis, mali autem proijcerentur

foras. Ideo concessa est *DIABOLO* Erroris
seminandi licentia: & sic dispersa sunt per plu-
rimas hæreses, Vnusquisque secundum propo-
situm suum. Remansit autem *VNA FIDES*
tantum apud Deum.

Vnde, sicut tunc, cum omnes homines ef-
sent *Vna Gens & Lingua*, diuisi sunt per plu-
rimas Gentes: Ita & modo, cū esset totus popu-
lus Christianus *Vna Ecclesia*, & *Vna Fides*
diuisi sunt per multas hæreses.

Et sicut tunc omnes Gentes facta sunt sub
principatu *PRINCIPVM MALIGNORVM*.
Sic modo Omnes hæreses facta sunt *SVB DIA-
MONVM PRINCIPATV*: *Vna* autem sub
Principatu *CHRISTI* remansit. De qua dicit
propter Ecclesiam: *Vna* est Columba mea, Per-
fecta mea. Verè Chrystomicus Sed Gentes
sua hæreticorum altius repetit idem
hom. 8. in 2. ad Tim. 4. Si quis, ait, nunc
indignetur quod hæretici sint; consideret eos
primordijs Fidei erupisse, *DIABOLO* semper
Veritati mendacium clam inferere molente.
1. Promiserat initio Deus primis hominibus
bona: accessit *DIABOLVS* promittens itidem
bona, & qui rebus nihil poterat, verbis pro-
mittit ingentia. Huiusmodi quippe Seductores
sunt.

2. Postea fuerunt *Moyse & Magi*; Pre-
pheta & Pseudoprophetae. *Apostoli & Pseudo-
apostoli*. *Christus & Antichristus*. Prius igitur
atque ab ipsis cunabulis mundi, & Aposto-
lorum temporibus ista contigerunt. Nunquam
igitur fuit, quin *Mendacium Veritati* later-
ter sese infereret: non mirum ergo, quod nunc
quoque ista sint, cum dixerit *Apostolus*, 2.
Tim. 4. quod in nouissimis temporibus instabu-
bunt tempora periculosa.

Denique Exitum ecce omnium, Fi-
nis interitus. Vnde S. Ambrosius l. de fide
Orth. contra Arianos. to. 4. Nihil perni-
ciosius

cius hereticis esse potest, quod, quibus multa nobiscum paria sunt, vno tamen verbo, quasi veneni guttâ, meram illam ac simplicem idem Dominica, & exinde Apostolica Traditionis insciant. &c. Nihil tam cogit in mortem, quam sub obtentu Fidei, Fidem violare. Vt enim eypsum aquâ permixtum, lac colore mentitur: ita hic per Verisimilem Confessionem Traditio inimica suggeritur.

S. Hieron. lib. 4. in Jerem. c. 23. Cum

semel se tradiderint falsi doctores mendacis, atque periuriis & mortibus deceptorum; non pedetentim nec considerato gradu sed precipites currunt ad interitum & suum, & eorum, quos deceperint. &c. Hinc corpora curant cum cœlestia desperant, vt docet ibidem S. Hieronymus Luculente. Sed nos prolixiore missa Præfatione, rem propositum que adoriamur cum Deo

DOCERE

Per Inductionem singularum Controuersiarum; Lutherocaluinistas innouare veterum Hæreses Hæresiarcharum, olim condemnatissimas; ab eadem S. Rom. Ecclesia; quam Nouatores hodieque per anathematizatas, olim hæreses impugnant.

E CONTRA:

Lutherocaluinistæ pariter doceant, absque figmento & fuco; S. Rom. Ecclesiam hodie tenere, aut vnquam tenuisse sententiam; quam cum vlllo priscorum Hæresiarcha contigerit Oecumenicè anathematizari.

Gloria nostra hac est:

Testimonium Conscientiæ nostræ:

Et Vox Ecclesiæ Testantis vt SIC,

Cui me, meaque omnia voueo: & Obedienter submitto.

ITA VIVO.

T 3

Par-

Partium quaternarum

Genealogiæ Lutherocaluinisticae singularum singulares

CENSURÆ,

APPROBATIONES,

&

LICENTIA PROVINCIALIS

Eadem,

quæ suprà in Luthero-Caluinista.

Part 3

SYNO-

SYNOPSIS QVÆSTIONVM

GENEALOGIÆ LV-
THERO-CALVINISTICÆ
QVADRIPERTITÆ,

PARS I.

THEOMACHIA,

De Ecclesia Triumphante.

Prefatio de Protogenealogia seu Patriarchia Lu-
thero-caluiniana.

- I. *Q*uæ sint Canonici S. Scripturae libri. Variant.
II. *Q*uod commune sit hereticis odium Sacrarum Traditionum? Est.

II. DE CHRISTO DEO.

- III. *Q*ualis sit Luthero-caluinistis S. S. Trinitas, & Christi Diuinitas. Monstrum.
IV. *A*n Luthero-caluinista sint Tritheista? Sunt.
V. *A*n que sit in Diuinis Personarum Inaequalitas Ariana? Aiunt.
VI. *A*n Dei Filius sit gradu minor à Patre distinctus quàm Deus. Aiunt.
VII. *A*n Christus, quàm Deus, sit impassibilis, Immortalis, Impeccabilis? Aiunt.
VIII. *C*aluiniana in Diuinis Distinctio an sit indistincta athea, aut othea, anti-thea? Est.

III. DE CHRISTO HOMINE.

- IX. *A*n Luthero-caluiniani sint Nestoriani, duarum assertores Personarum? Sunt.
X. *A*n Lutherani sint Eutychiani, duarum negatores Naturarum? Sunt.

XI. Num

- XI. Num quæ laboravit ignorantia Christus? Aiunt.
 XII. An Christus sit verus Deus? An verus Homo, Idemque adorandus? Negant.
 XIII. An B. V. Maria verè Mater Christi facta permanferit Virgo? Negant.
 XIV. Quo fit cultus genere veneranda Maria? Negant.

IV. DE CHRISTO PASSO. &c.

- XV. An Christus verè sit in Corpore vero passus? Negant.
 XVI. Quæ in Passione Dominica fuit Christi Anima conditio, Infelicem aiunt.
 XVII. An Christus è Limbo Patres eduxerit in cælum sub aram. Aiunt.
 XVIII. Quatenus IESVS CHRISTVS Mediator sit Dei & hominum? Fingunt.
 XIX. Qualis, & qualiter resurrexerit IESVS? Nugantur.

V. DE SANCTORVM CVLTV.

- XX. An Sancti in cælis degant cum Christo Beati: & unde censeantur beati. Negant.
 XXI. An, & qualis Cultus ac Inuocatio Sanctis debeat? Negant vllum.
 XXII. Quis honor est debitus Reliquijs Sanctorum? Negant vllum.
 XXIII. Quo temporum successu processit ICONOMACHIA? Vario.
 XXIV. An omnis Sacrarum Imaginum Cultus sit illicitus? Aiunt.
 XXV. An CRVCI Dominica debeat Adoratio? Negant.
 XXVI. An Deus & Sancti rectè colantur TEMPLIS? Negant.
 XXVII. An tolerabilis sit Templorum ORNATVS? Negant.
 XXVIII. An BENEDICTARVM rerum vsus in Dei Cultu sit Christianus? Negant.
 XXIX. Peregrinationes ac Vota num licitè fiant Sanctis? Negant.
 XXX. An Christo & Sanctis sint Dies Festi concelebrandi? Negant.

VI. DE PVRGATORIO.

- XXXI. Num quod sit nusquam Purgatorium? Negant.

PARS II.

ECCLESIOMACHIA Luthérocalu-
nistica,

De Ecclesia Militante.

- I. An B. Petrus Rome vixerit, Episcopusque sit ibidem mortuus? Negant.

II. An

- II. An, & quo iure succedat Episcopus Romanus Petro in Pontificatu. Negant vilo.
 III. A quo possit induci Papa? Aiunt posse.
 IV. Sine Papa In iudicio coercitur, vtz possit condere Leges, conscientias obligare? &c. Negant.
 V. An Papa sit adhuc Episcopus, num Antichristus? Aiunt Antichristus.
 VI. An peccator es parus & magni, ad est, Perfecti, & imperfecti sint in Ecclesia? Negant.
 VII. An soli Prædestinati sint in Ecclesia? Aiunt.
 VIII. An Vtilis Ecclesia possit Desicere. Aiunt.
 IX. Parne sit, differre Clericos ab Laicis?
 X. Sint ne distincti Episcopi & Presbyteri? Negant.
 XI. Cælitatus recte sit iure Apostolico S. Ordinibus annexus? Negant.
 XII. An Clerici Decimas & temporalia iure possideant? Negant.
 XIII. An Clerici sint liberi à iugo secularis Potestatis?
 XIV. Quam proprium hereticis odium in Monachos?
 XV. An sint Consilia Evangelica, differantque à Præceptis? Negant.
 XVI. An Laborare Monachis sit necesse, & Mendicare nefas. Aiunt.
 XVII. An damnati ab Ecclesia heretici iuste à Magistratu seculari plectantur?

PARS III. SACRAMENTARIA.

MYSTERIOMACHIA Lutherocalu- nistica.

I. De Sacramentis in genere.

- I. An Res & Verba Sacramentorum mutare liceat? Aiunt.
 II. An Sacramenta conferant gratiam ex Opere operato? Negant.
 III. An, & quale quid sit Character Sacramentalis? Negant.

II. DE BAPTISMO.

- IV. Que Materia & Forma debita sit Baptismi? Variant.
 V. An, & quatenus sit ad salutem necessarius Baptismus? Variant.
 VI. An baptizandi sint infantes? Negant necesse.
 VII. An baptismus verè tollat peccata? Negant.
 VIII. An baptismus reddat homines impeccabiles?
 IX. Baptisma Christi & Ioannis Baptismus an idem sit Sacramentum? Aiunt.

III. DE CONFIRMATIONE & EVCHARISTIA.

- X. An sit aliquid Sacramentum Confirmationis? Negant.

V

XI. Quis

- XI. *Quis Confirmationis sit Minister?* Fir gunt.
 XII. *An Realis præsentia Christi sit in Eucharistia testibus Figuris?* Negant.
 XIII. *Equi Errores circa EXISTENTIÆ modum Corporis Christi in Eucharistia?* Variant.
 XIV. *Quæ debita Eucharistia Materia?* Variant.
 XV. *Ecquæ sit Consecrationis Forma, quisque Minister?* Variant.
 XVI. *An in Vtralibet specie Christus insit Totus, sic ut sub Vna communicare fas sit?* Negant.
 XVII. *An pro defunctis rite sacrificetur?* Negant.

IV. DE POENITENTIA, EXTREMA VNCTIONE & Ordine.

- XVIII. *An poenitentia sit propriè dictum Sacramentum?* Negant.
 XIX. *An Contritio possit haberi sine speciali auxilio Dei?* Affingunt.
 XX. *An Confessio sit de iure diuino necessaria?* Negant.
 XXI. *Vnctio infirmorum an sit propriè dictum Sacramentum?* Negant.
 XXII. *An Ordinatio sit vere Sacramentum?* Negant.

V. DE MATRIMONIO,

- XXIII. *An matrimonium sit vere Sacramentum?* Negant.
 XXIV. *An Fidelium Matrim. Consummatum sit solubile quoad Vinculum?* Aiunt.

PARS IV.

CHARITOMACHIA Luthero-caluinistica,

De Gratia & Iustificatione.

- I. *An Adam fuerit cum aliquo Dono supernaturali conditus?* Negant.
 II. *An homo potuisset mori, si non peccasset; Idque naturaliter, an supernaturaliter?* Variant.
 III. *An omnia peccata sint Aequalia, aut Mortalia?* Pelagianismus hic.
 IV. *An iustorum solorum peccata quæcumque sint tantum venialia?* Aiunt.
 V. *An DEVS dici possit Autor peccati?* Aiunt.
 VI. *An sit aliquod peccatum originale?* Variant.
 VII. *Qualis origo sit Animarum humanarum?* Docemus.
 VIII. *Decedentium sine Baptismo Pæna an sit mors æterna?* Aiunt.
 IX. *An Sufficiens auxilium detur omnibus ad salutem?* Negant.
 X. *An vlla in nobis insit causa Prædestinationis?* Aiunt C.
 XI. *An Deus sit libere arbitrij?* Negant C.

- XII. *An homo sit liberi arbitrij in actionibus naturalibus & civilibus?* Negant C.
 XIII. *An possit solis natura viribus cognosci Verum Morale, & bonum Morale agi?* Aiunt C.
 XIV. *An possit Credi, an & Appeti aliquid ad salutem pertinens?* Aiunt Pelag.
 XV. *An Fides & Iustitia possint amitti; sintque iusti inter se pares?* Hoc aiunt, illud
 Negant L.
 XVI. *Oratio num necessaria sit & utilis?* Negant partim L. C
 XVII. *An Hora Canonica, & Cantus Ecclesiasticus sic, ut sunt, tolerari queant?* Negant
 L. C.
 XVIII. *Ad ieiunium an requiratur ciborum delectus, possitque praecripi conscientijs?* Negant
 L. C.
 XIX. *An ieiunium sit Dei cultus Meritorius, & Satisfactorius?* Negant L. C.

CENSURÆ,

APPROBATIONES,

&

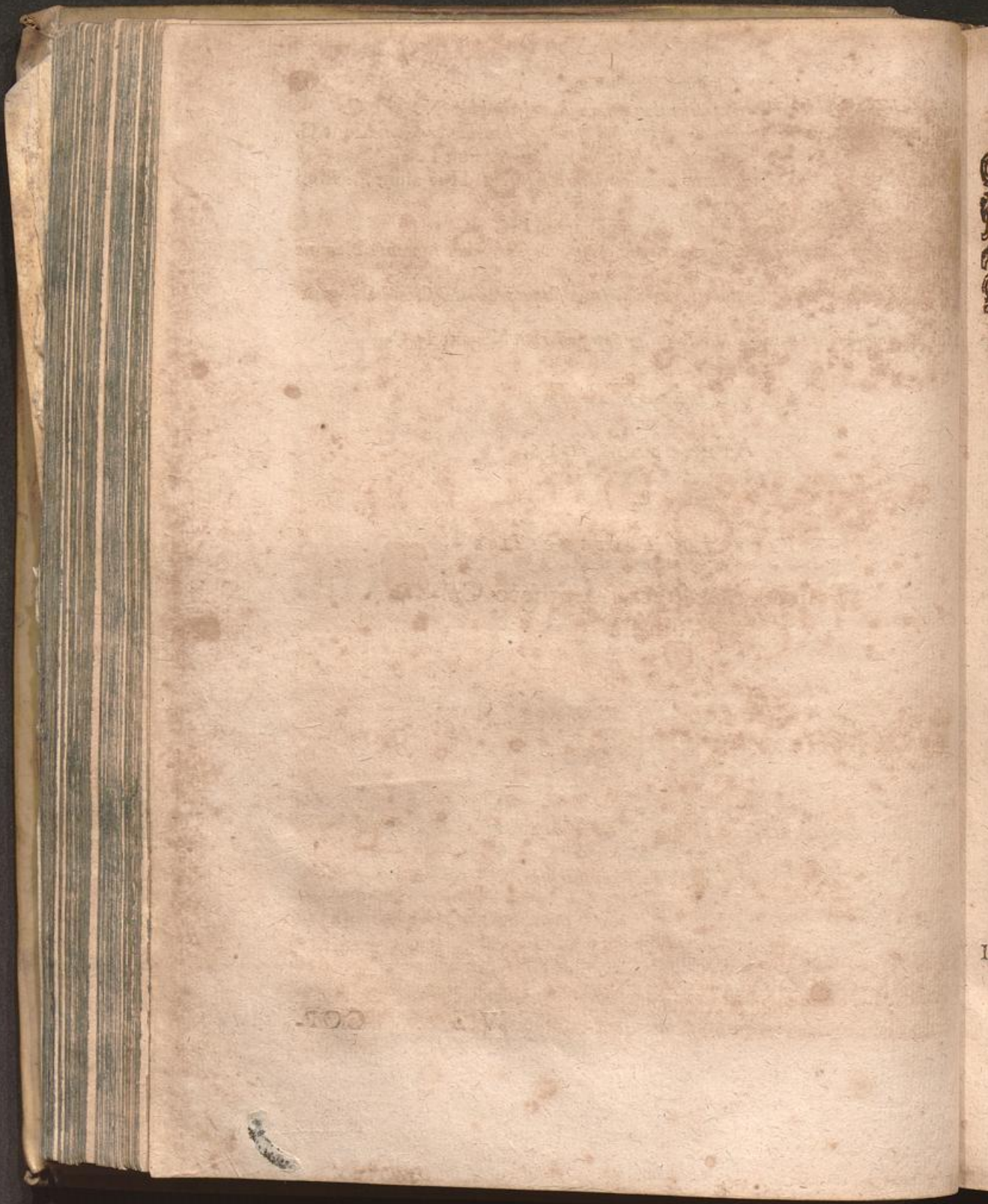
FACULTAS PROVINCIALIS

Eadem, quæ suprâ in Luthero-Cal-
 uinista.

V 2

COP.

COPPENSTEINII

PARS I.

GENEALOGIÆ LUTHERO-CALVINISTI-

CÆ, DICTÆ

THEOMACHIA,

seu Contra

Ecclesiam Triumphantem Archihæretica Rebellio.

PRAEFATIO TITVLARIS

De Protogenealogia, seu Patriarchia Luthero-Caluiniana.

I. **D**IABOLVS, Archihæreticum Pater ac mendaciorum, inde ab creatione sui *in Veritate non stetit:* ideoque rebellis Deo in abyſtum eſt religatus. Inde ſalutis humanæ inu diſ exijt ſpiritus mendax in ore ſerpentis; dein multorum pſeudoprophetarum; demum

V 3

demum ipsum SALVATOREM ipse Tentator adortus, nequicquam eicthnas innexuit. Domino tamen cœlos supergresso, sedenteque ad Dexteram Patris, continuo nonnullos sibi deuotos ad infanda hæresium dogmata instigauit. Atque sicut Sp. Sanctus Fideles Christi duxit in omnem Veritatem; ita fatanicus hæreticos in omnem Falsitatem.

II. SIMON MAGVS, teste *Cæs. Baron. Ann. tom. I. anno 35.* ex Samaria oriundus, ab S. Philippo baptizatus, adeo se in ipsam dæmonis familiaritatem deuouit atque disciplinam; Vt Petrus vito diceret, *Act. 8. Cor tuum non est rectum coram Deo. &c. in felle enim amaritudinis & obligatione iniquitatis video te esse.* Et S. Ignatius epist. ad Trallianos, *Primogenitum Satanae* appellat. De eius præstigijs *Baron. to. I. anno 68.* In cæteris verò docebant SIMONIANI, teste *S. Ignatio epist. ad Smyrnen.* Et Sacrificium, & Sacramentum Altaris nihili esse; neque veram Christi Carnem ac Humanitatem illi inesse posse.

III. BERENGARIVS, annis abhinc 550. Archidiaconus in Italia, Sacramentorum Patriarcha, Corporis Domini in Eucharistia veritatem abnegabat; at ab diabolo eductus.

Ecce enim cum ad Sancti Fulberti morituri cubile alios inter venisset, is inter mortuis vocibus, digito in eum intento, dixit: *Berengarium educite, video in eius humero Diabolum: qui in aures eius hæresim dictam inspiraret: teste Guil. Bibliothecario. Sexcentos, vt aiunt, veterum prætereo.*

IV. LUTHERVS I. de Missa priuata to. 7. fatetur: *Media nocte Satan contra me disputauit de diuersis fidei punctis sic, ut superatus ab eo atque conuictus debuerim illi assentiri. In tantas enim angustias animam adigere nouit, vt in momento possit e corpore expelli: vt e. pertus ipse sepius ad extrema deueni.*

Idem in mensalibus sermon. par. 2. pag. 23. edit. 2. Francof. *Diabolus me sepius in desperationem coniecit tantam, vt nescirem, an vel Deus esset vsquam; sicque funditus de Deo desperarem.*

2. Ista omnium nomine Lutheranorum fatetur Olsnicensis superintendens Balduinus in Apologia aduersus Serarium, *Lutheri, ait, cū diabolo disputatam Veram fuisse fateor: eam à Lu. hero scriptam, non ioco, sed serio; non hyperbolice, sed proprie & historice, non nego.*

3. Accedit & Calvinistarum asseueratio; vt *Dauidis Paræi Heidelbergensis in catechisticarum prælectionum lib. 5. ca. 7. pag. 257.*

In isto Papistico Enthymemate; Lutherus seipso teste, ex atro spiritu diaboli dicit rationes, cur damnanda sit Missa priuata, & Sacerdotum Chrisma: Ergo diaboli discipulus est:

In isto, inquam, antecedens negare non possunt Lutherani.

V. CALVINVS autem Lutheri discipulus est: Ergo & Satanae.

1. Lutheri enim libros audivissimè lectitauit.

Biturigibus quoque Melchiorè Volmarium Lutheranum diligentissimè audi-

audiuit, vt vix ab eius latere diuelleretur.

Quodque *melio*rem docuisset fidem, *melio*remque *Christianum* fecisset, ait Beza, non *Melior*, sed *Melior* vocari solet.

2. Vltro quoque dant Calviniani, *Caluinum*, seque ipsos *Lutheri* discipulos esse. Et in libro contra Concordiam, à Calimirianis Neostadij edito. cap. 6. pag. 206, & 241.

Sacramentarios, *liberos* è corpore suo *genitos*; licet *Absolones*; vocat Lutherus, epist. ad Hausmannum. *Et verum fit de ijs illud Ioannis*, ait Olsnicensis, *Ex Lutheri schola proderunt; sed non erant ex ea.*

3. Deinde Calvinus Diaboli grauissimis de rebus dogmata ab *Luthero* accepit; quare vtriusque vere discipulus fuit.

Dogmata verò sunt. 1. Missam esse impiam ac detestabilem.

2. Sacramentorum formas esse *Conciones*; non concepta verba præctica.

3. Sacerdotum consecrationem esse nihili.

4. Sanctorum inuocationem esse idolatriam.

5. Fidem specialem cum prædicatione cuiuslibet esse necessariam.

6. Christianos omnes ad illius vsque noctis tempus apostatas à Christo extitisse.

7. Christianorum fidem fide *Turcarum* ac *Dæmonum* nechilo fuisse meliorem.

8. Ecclesiam totam tot retro sæculis in errorum tenebris iacuisse. Aliaque talia diabolo annuit Lutherus; & cum

hoc consensit Calvinus in singulis; etsi deinde in nonnullis deficiuerit. vt in præsentix *Dominici Corporis Sacramento*; cuius Absentiam dæmon illo in nocturno gymnasio insinuauit: Quo in errore Magistrum superauit Calvinus, mentem diaboli percipiens perfectius.

Et tamen errorem duntaxat insinuauit Lutherus lib. de captiuitat. *Babyl. &c.* teste *Bell. l. 1. de Sac. Euch. cap. 1.* At propagauit, Confirmauitque Calvinus.

VI. ZVINGLIUS eodem in errore, cum Berengario, Sathanæ discipulus fuit.

De hoc diximus. Ille de se ita confitetur, tomo 2. in libro *Subsidium de Eucharistia* dicto: *Cum Aprilis tredecima lux appeteret, visus sum mihi in somno, multo cum tadio denuò contendere cum aduersario Scriba; sicque obmutuisse, vt, quod verum scirem, negante lingua beneficium suum, proloqui non possem.*

Nam antè Tiguri anno 1525. die 12. Aprilis, cum in senatu in Præsentiam *Dominicam* inueheretur, bonus Reip. Actuarius eum compulit vsquam doceret è *Scriptura*, istud *Est fumi* pro significat.

Hic ille æstuarè, obmutescere, & cõfundi. Pergit Zvinglius: *Ibi visus est monitor adesse; Ater fuerit, an Albus, nihil memini; qui dicebat: Quin, ignaue, respondes ei, quod Exo. 12. scribitur: Est enim Phasè, hoc est Transitus Domini. Protinus vt hoc phantasma visum est, simul expergesio, & è lecto exilio.*

Atqui CALVINIANIS hunc Diabolum Magistrum obiectant Lutherani *Smidelinus* & *Schlüsselburgius*.

Per-

2. Deinde, Reclamarunt ijs S. Patres
Cypri. Hilar. Cyril. Clemens Alex. Euseb.
Cic.

V. HÆRESIARCH. IVDÆI, ait S Hieron. pra-
fat. in Dan. reiciebant c. 3. Danielis & c. 14. Itemque
Porphyrius.

KEMNITIVS, cum Lutheranis, in Exam. Trid.
sess. 4. similiter: Item & Anabaptista.

Erasmus quoque cum Paganis & Iudæis hi-
storiam Susannæ subannat, & exhibat, Contra
S. Patres & Concilia. iidem cum iisdem im-
piis, ac Magdeburgenses etiam Tobiz, Iudith,
Sapientia, Ecclesiastici, Machabæorum libros
è S. Canone proscribunt. Vide *Luthero-cal.* p. 1.
q. 11. Bonos quidem & sanctos libros eos con-
cedunt, at infallibilis esse veritatis sic, vt ex iis
firmare queant argumenta, negant.

PAPISTA. Jugularunt istos cum
hisce, sanctosq; libros definierunt, an-
no 397. Concil. III. Carthag. *Can.* 47.
& Trident. *sess.* 4. Item & S. Patres. Est
autem figmentum Kemnitij, quosdam
esse libros sacros; & non tamen infalli-
bilis Veritatis. Nam quomodo Veri
norma forent?

VI. HÆRESIARCH. Faustus Manichæus, sub
an. num 490. teste *Aug.* l. 32. contra *Faustum.* ca. 2. & l.
33. c. 3. Evangelia, dixit esse ab aliis conficta, itemque
Epistolas: nil scripsisse Apostolos.

Alji, vt Echnici, & sub annum 356.
Iulianus; esse ab Apostolis scripta, at errare saepe,
pugnareque secum.

Cum hisce sensit Otto Brunfeld. Lutheranus, te-
ste *Cochleio* l. de *Ser. & Eccl.* c. 1. & 4.

LVTHERVVS in praefat. ad Nouum Test. lat.
S. Ioannis Euangelium, eius 1. Epistola, & Pauli ad Ro-
manos Galatas, Ephesios, prima Petri, hi libri tibi o-
stendunt IESVM, docentque omnia sciri necessaria; &
beatus es, etsi alium librum nunquam legas aut audias.
Abolenda opinio est tantum esse quatuor Euangelia:
Ioannis Euangelium est vnicum, pulcrum, verum. To.
2. Ienen. fol. 318. Omnia quæ Apostoli scripserunt v-
num sunt Euangelium: proinde non rectum est, quod 4.
Euangelista numerentur.

CALVINVS in Luc. 16. differens Christus duras &
longe petitas adhibet similitudines; quæ in Luc. 22. v.

13. non ex omni parte quadrant; in Mat. 7. vers. 12.
Superuacuas illationes. Nec, in Ioan. 1. satis aptas
proposito. Saep; Mat. 9. v. 5. Parum solide ratiocinatur.
Item in Mat. 18. Verba Prophetarum in alienum sen-
sum deflectit. Item in Mat. 12. v. 25. Parum solide re-
fut at aduersarios.

Item in Luc. 7. v. 29. Euangelij Christi gloriam
valde obscurat, quod Discipulos sibi ille non nisi ex qui-
quilijs & fece populi colligere potuit.

PAPISTA. 1. At ista refutant S. Pa-
tres; in primis Irenæus l. 3. c. 11. Tert. l. 4. in
Marcionem. &c. Et quatuor Animalia vi-
sa Ezechieli, & Ioanni.

2. Deinde Falleretur & falleret Pau-
lus ad Colof. affirmans in Christo esse the-
sauros omnes scientia & sapientia Dei. Desi-
puissent, qui Mat. 7. Luc. 2. Ioa. 7. dice-
bant: Nunquam sic homo locutus est. Quis ta-
lia peripateticum contra Aristotelem
effutire pateretur? An non h. e. cū Iulia-
no, Luciano, Porphyrio veteres philoso-
phos Christo anteponebant: quod, quam
Christus; longè solidius sua dogmata
confirmassent?

Quanto Alcoranus de Christo ho-
norificentius? Vide *Theuet.* l. 6. c. 5. Vade
age, garru Erasme in *annot.* ad c. 2. & 27.
Mat. Non esse metuendum, ne totius
Scripturæ corruat autoritas, si leuis er-
ror in ea deprehendatur: præsertim cum
Euangelistas interdum memoria lapsos
dicat *Aug.* l. 3. de *Consen.* *Euang.* c. 7. Sed
fingit hoc Erasmus.

VII. HÆRESIARCH. Inimici veræ fidei, ait
Aug. l. 2. de adulterinis coniugijs, ex nonnullis codicibus
eraterunt historiam de Adultera, Ioan. 8.

ERASMVVS in *annot.* ad Ioa. 8. Negat esse histori-
am, sed parabolam meram: Negatque certè o-
lim fidei fuisse. Vide in *Luthero-cal.* p. 1. q. 1. plura
alia,

PAPISTA. 1. At eam agnoscunt
grauissimi S. Patres Græci ac Latini:
X Panno-

Pannonius, Athanasius, Chryf. Hier. Ambros. &c.

2. Pariter idem Erasmus in 1. Ioan. ca. ult. illa verba; *Tres sunt, qui testimonium dant.* &c. ait in dubio fuisse olim; esseque oportere pertendit.

AT S. Patres eadem Canonica agnoscunt, ac venerantur.

VIII. HÆRESIARCH. Marcion sub annum 146. teste Hieron. *prafat ad Titum*; & Arius, teste Theodoro in *praf. ad Hebr.* Epistolam ad Hebræos neque Pauli esse; neque Sacram fingeant.

LUTHERANI similiter. Vide in nostro *Luthero-cal. p. 1. q. 1. §. 2.*

CALVINISTÆ verò esse quidem Apostolicam perrendunt; *Eccius tamen sit, addubitant.* Ita Cal. Infit. impress. anno 1554. c. 8. §. 216. & c. 10. §. 83. Ministri in Cōfessione oblata Pissiaci art. 3.

PAPISTA. Reclamat & condemnat istud omnis retrò veneranda Antiquitas Christiana, apud *Bell. l. 1. de Verbo Dei c. 17.*

IV. HÆRESIARCH. Pelagius sub annum 410. Manichæi, similesque hæretici, (queritur S. Hieron. *l. contra Pelag.*) ut fauorem sibi plebis conciliarent, scientiam Legis ac Scripturæ quibusuis, adeoque ipsi etiam mulierculis tribuerunt.

LUTHERO-CALVINISTÆ iubent et quoscunque scrutari, & iudicare Scripturas.

PAPISTA. Istud explicari tractavi, & refutavi in meo *Luthero-cal. p. 1. q. 4.*

2. Et verò S. Patres docent, non aliunde tot hæreses ac schismata esse profeminata; quam quod Scriptura quibusuis esset prostituta, ut legerent, iudicarent, & ad sua quisque commenta accommodaret. CONTRA Iacob. 3. *Nolite plures Magistri fieri. &c.*

QVÆSTIO II.

An commune sit hæreticis odium S. Traditionum?

HÆRESIARCH. Ex horum, Traditiones reiciuentium, consensu pertinace, omnibus retrò sacculis, docemus Orthodoxi eas minime repudiandas

esse; Sed iuxta omnium S. Patrum consensum, custodiendas. Ecce aliquam tibi Inductionem.

1. *Valentiniani sub annum 146. & Marcionista sunt aspernati Traditiones, teste Irenæo l. 3. c. 2. Tertull. l. de prescript.*

2. *Donatista sub annum 306. è folis Scripturis pugnabant; S. Aug. l. de Vanitate Eccl. c. 19. &c. per Traditiones obfisteat.*

3. *Ariani sub annum 317. nil, nisi scriptum, audiebant; omne Traditum respuentes: teste Hilario l. contra Constantium, Epiph. hæresi 69. 73.*

4. *Ariani sub annum 357. idem, ait Epiph. hæresi 73.*

5. *De Eunomianis sub annum 360. idem. Basilii. l. de Sp. Sancto. c. 27.*

6. *De Nestorio, Eurycheto, Dioscoro. &c. Basilii. Cyr. in Synodo VII. act. 1.*

7. *De Apostolicis idem, S. Bern. hom. 66. in Cant.*

8. *De VVileff sub annum 1380. testatur Tho. Wadentis l. 1. de hæ. in antiqua fidei. &c. Et sic dicatur Ergo. &c.*

LUTHERANI & CALVINISTÆ, minores istorum sequaces sunt gnauiter. Vide in meo *Luthero-cal. p. 1. q. 5.*

PAPISTA. 1. Sicut hodierni Nouatores hæresin suã de contemnendis Traditionibus acceperunt per manus Tradentium Archihæreticorum præcorum.

Ita & nos à S. Patribus accepimus & edicimus, Eadem de Traditionibus, omnium cum honore venerandis. 2. Mos omnium Gentium fuit, Traditionibus stare.

De Iudæis, extra Scriptam legem, traditionum obseruantibus, testatur *Orig. hom. 5. Num. & Com. in Ro. 3. Hilar. in Psal. 2. Euseb. l. 7. hist. c. 28. &c. De Rebus, ut Athanasius; Pericles diuisit ius in Scriptum, & non scriptum. Arist. l. 3. polit. c. 11. Statuit regendam ciuitatem partim optimis legibus; partim arbitrio optimi viri, Et huc vocat *Ius animatum*. lib. 5. de morib. ca. 4.*

Lacedæmonijs Lycurgus nullam dare scriptam voluit legem; ait *Plutar.* sed solis uti Traditionibus; quò essent in agendo, quam legendo diligentiores.

Romanis placuisse traditiones, patet ex *Cic. l. 1. de legibus*, De Gallorum Druidibus seu

sapientibus.

fapientibus idem testatur *Cas. l. 6. de bello Gallico. &c. 3.* Denique in Iure Ciuili, *L. Diurna ff. de Legib.* Et in Iure Canonico, *dist. 1. Can. Consuetudo:* tribuitur eadē Legi scriptæ, & Consuetudini non scriptæ autoritas. Itaque Traditiones sunt legis quæ naturalis. Vide *Bell. l. 4. c. 8. de Verb. Dei.*

Regulas denique huc subicere, quibus Traditiones veræ cognoscuntur, est preterea. *1. Quod vniuersa Ecclesia, vt fidei dogma se nec scripturam inuenitur: id Traditum esse necesse est. Quia Ecclesia, vt columna & firmamentum veritatis, 1. Tim. 3. errare non potest. Nec enim Mat. 16. Porta inferi prævalent aduersus eam.*

II. Reg. Quod vniuersa seruat Ecclesia, & id constituere nemo potuit, nisi Deus: neque tamen vsquam scriptum est: id ab Christo & Apostolis Traditum, dici necesse est. Aug. epist. 118. *In solentissima insania est existimare, Non rectè fieri, quod ab vniuersa Ecclesia fit. Tale est Baptisma paruulorum actu non credentium: quod nec Lutherani, nec Calvinistæ, nec Catholici ex Scripturis contra Anabaptistas in Colloq. Frankent. potuerunt. Et idem Synodus Generalis Wittenberg. ex Luthero in Gal. 3. Kem. Exa. sess. 7. definiuit tenendum ex fide. Tale de non rebaptizandis hæreticis; quod Aug. defendit ex Traditione sola, contra S. Cypr. in hoc Traditionis negligetem: At ante mortem conuersum, ait Aug. epist. 48.*

III. Reg. Quod omnis retrò seruauit Ecclesia, merito creditur ab Apostolis institutum, & si tale sit, vt ab ecclesia potuerit institui. Talis est *Quadragesima: quam Caluinus Institution. libr. 4. capit. 12. §. 20. vocat superstitionem, post Apostolos excogitatam. Sicut & S. Ordines minores dicit, l. 4. c. 19. §. 24. nouitium com-*

mentum Sorbonistarum. &c.

IV. Reg. Cum omnes Ecclesia Doctores communi docent consensu, aliquid ex Apostolica Traditione descendere; illud Traditionem esse credendum est. Ratio. Quia si talis consensus errare posset; posset & Ecclesia; quæ suos sequi Doctores tenetur. Tale est, Imaginum cultus, Ritus Baptismales. &c.

V. Reg. Esse ab Apostolis Traditum id, quod pro tali habetur in Ecclesijs, in quibus continuata successio est ab Apostolis. Sic Iren. l. 3. c. 3. Tertul. l. de præscript.

II. DE VERBO DEI INCARNATO.

QVÆSTIO III.

Qualis sit Luthero-caluinistis S. Trinitas, & Christi Diuinitas?

HÆRESIARCH. I. Diagoras & Theodorus, ait *Cic. l. 1. de nat. Deor.* negant Deum esse: Protagora, esse dubitauit. Plato, vnum esse asseruit. Alij, plures fecere Deos.

2. Gnostici. Carpocrat. Manichæi, duo Principia statuerunt, Bonum spirituum, Malum corporearum rerum. *Cerdoniani & Marcionita* vnum Legis, alium Euang. lii Deum esse voluerunt.

3. Sabelliani, Naetiani, Praxeani, Hermogeniani sub an. 200. & post, Trinitatē vnā esse personā affirmarunt, quæ iuxta officia, nūc Pater, nūc Filius, nūc Sp. S. diceretur: teste *S. Aug. l. de har. c. 41. 4. Ebion, Cerinthus* sub an. 90. negarunt Christi Diuinit. quod merus homo ex Iosepho & Maria natus fuisset. *Euseb. l. 3. hist. Eccl. c. 17. Itē Carpocrates* sub an. 137. teste *Aug. de har. c. 7. 5. Arius* finxit, Deū sēper fuisse Patrem, Filiū ante creaturas creatum, & à Filio Sp. Sanctum, teste *Euseb. sed a quibusdā Eunomian. aduersariis.*

Lutheranos itēq; Calvinianos quosdam: adeoq; in his primipilos. similia istis sensisse & scripsisse, reor nec ipsos Lutherocaluinianos induci facile posse vt credant. Alii argutores, se suorum dicta infanda interpretari aliō nitentur; cautiōres humanū lapsū excusabūt, in varia lectione voluntatē negare noluērunt; sed eōmnes sectariorū opiniones Synodalesq; Consensus opponent: & ex professo ab suorum blasphemis abhorrebunt. Verum tamen quot, & quantifera hæresum quo hoc, & cum damnatissimis istis hæresiarch. præcis senserunt, & cum nupero, Caluini equali. licet antagonista eius talium asserere Serueto? *lib. 5. Trin. p. 189. Et in respon. ad art. 1.*

Ita & Ministri Transyluani l. 2. c. 4. atheizant omnes. Vide in meo *Luthero-c.* p. 1. q. 6. 7. 8. 9. 11. 12. vbi totidem ipsorum verba quæ recitantur; quæ & refutantur partim, partim & in meo *Antichristo* quæst. 3. 4. 5.

PAPISTA. Sacrum vtrumque reclamatur Instrumentum; vniuersaque SS. Patrum consentiens Antiquitas; & Ecclesia Dei conclamat aduersum Atheistas istos.

1. Nam, 1. Reg. 2. *Non est sanctus, ut est Dominus: neque enim est alius extra te.* 3. Reg. 8. *Deus Israel, non est similis tui Deus.* At si duæ aliæ forent naturæ diuinæ; essent similes. Mar. 12. *Vnus est Deus, & non est alius præter eum,* scilicet in Vnitate naturæ.

2. Trinitas est in personis distincta per relationes; sed non diuisa. Vnde symb. Athanasii: *Alia est Persona Patris, alij Filij, alia Sp. S.* Dicit a. Boetius lib. de Trin. *Substantia in diuinis continet Vnitatem: Relatio multiplicat Trinitatem.* Si ergo, ait S. Tho. p. 1. q. 28. a. 3. c. Relationes Non distinguuntur realiter, non erit in diuinis Trinitas realis; sed rationis tantum: Quod est Sabelliani erroris.

3. Quare sic ratiocinatur S. Tho. 1. q. 30. a. 1. Nomen *Persona* significat in Diuinis Relationem, vt rem subsistentem in natura diuina: Sed relationes reales sunt in diuinis plures: *ibid.* q. 27. a. 1. 3. 4. Ergo sunt plures res subsistentes in diuina natura: & hoc est esse plures Personas. Manente nihilominus isto S. Ambrosij l. 1. de Fide c. 2. *Deus in Deo est: sed non duo Dii.* Quocirca ait Damasc. lib. 3. *Orthod. fidei c. 5. Differentiam hypostaseon in tribus Proprietatibus,* scilicet paterna, filiali, & processionali, *recognoscimus.*

Verum id ita, ceu S. Ambr. l. 1. de Fi-

de. c. 5. to. 2. ait. *Impossibile est Generationem scire secretum: mens deficit, vox silet.* Sed per originem generationis & processionis distinguitur Trinitas, ait D. Tho. 1. q. 32. a. 1. *Ergo Trinitas ea personarum per rationem cognosci non potest.* Vnitas vero Deitatis, hoc est.

Nam Pagani, vt plures inuenerunt Deos; Vnum tamē cognouerunt, Rom. 1. Aut cognoscere naturaliter poterunt.

II. HÆRESIARCHIA. IESVS Christus non est vere Vnus solus Deus ab æterno; vt qui ante incarnationem Nihil fuit, nisi per idæam in mente Dei. Ita olim Ebion & Cherinthus apud Irenæum l. 1. c. 15. 26. Item Samaritanus & Photinus apud Aug. *heresi* 44. & 45. De Trithesimo, vide q. sequente.

LUTHERO-CALVINISTA similiter: patet *Luthero-c.* q. 7. & 9.

PAPISTA. I. Dominus IESVS in Euangelio se esse docet Iudæis Vnum, vnumque Deum; vt in meo *Antichristo*, q. 3. n. 6. demonstro.

2. Ita Moyses Deu. 4. *Dominus ipse est Deus, & non est alius præter Vnum,* Deu. 6. *Audi Israel, Dominus Deus noster, Dominus vnus est;* Vnitate numerica, non specifica: Vnitate naturæ non solum Chæritatis, vt Erasmus, Calvinus, Transyluani, & Ariani volunt. Similia passim in libris Historialibus, & Prophetiis: Vnde Bell. l. 1. de Christo, c. 3. De S. Patribus *ibidem.*

RATIO fauet. 1. Deus est summum Ens: *Ego sum, qui sum.* Exo. 3. Ergo est simile Vnus. Quo enim quid est magis Ens, eò magis est Vnum. Et quo quid perfectius est in Esse, eò longius abesse ab Non esse, & proinde ab diuisione.

2. Deus est suum Esse: Exo. 3. *Ego sum, qui sum.*

qui sum: & caret omni cōpositione: ergo non est multiplicabilis, nec diuisibilis in plura indiuidua. Nam Esse proprium vnus, non potest Esse alterius.

3. Deus est, Pl. 82. *Solus Altissimus*: Eccl. 1. *Vnus altissimus*: Est finis vltimus omnium, Apoc. 1. *Ego sum α & ω*. Est infinitus in essentia, potentia, sapientia. &c. Pl. 144. *Et magnitudinis eius non est numerus*. Ego vnus est numero.

Suasiones Transyluanorum fileo; quod hodie plerique Luth. & Calu. ab eis abeant.

III. HÆRESIARCHIA. *Christus est minor Patre. Est instrumentum Patris in creando. Est aliquid Natura diuina. Est Proprietate tantum distinctus à Patre: &c. Et quæ talia complura in meo Luthero-c. 9. Ita Arius, teste Epiph. heresi. 69.*

LUTHERO-CALVINISTÆ Eadem; & his infandiora plura: adeo profecit deterior posteritas heretica.

PAPISTA. Quæcunque iam attulimus ad demonstrandam Vnitatem Christi cum Patre in vna Deitate & naturas omnia illa & ad Æqualitatem vtriusque euidenter valent. De quo vide & in meo *Antichristo Calu. q. 3. n. 6. Et q. in sequente.*

IV. HÆRESIARCHIA. *Christo homini est communicata à Deo Diuinitas, non aeterna generatione sed per inhabitationem, & gratiam.*

Ita Nestorius apud Theodoretum l. 4. heresi. fab.

CALVINISTA. *Christus secundum Diuinitatem restitui sibi gloriam postulat: ait Melanch. Et Calvinus: Pater solus in Scripturis Deus vocatur per excellentiam.*

LUTH. *Filius Dei est Virtus Patris, & Instrumentum.*

ERASMVS. *In Scripturis Pater intelligitur, quoties absolute DEVS appellatur.*

CALVIN. *Christus secundum Diuinitatem est Mediator &c. Vide Luthero-c. 9. 11. & 12.*

PAPISTA. Quæ in Veteri Testamento de Vno vero Deo dicuntur; ea-

dem in Nouo Testam. exponuntur de Christo: Ergo Dei Filius, quia Deus verus, est *Æqualis Patri secundum Diuinitatem: minor Patre secundum Humanitatem: ait Symbolum Athanasii: quod Gregorius Niger vocat Symbolum Athanasii, Sed blasphemè.*

1. Vt, istud Num. 21. *Dominus immisit in populum ignitos serpentes*: Paulus de Christo exponit. 1. Cor. 10: *Neque tentemur Christum: sicut quidam tentauerunt; & à serpentibus perierunt.*

2. Item, Mala. 3. *Ego sum primus & nouissimus*: Apoc. 1. de Christo: *Ego sum α & ω: Ego sum primus & nouissimus: & viuens, & sui mortuus.*

3. Item Pl. 101. *Tu Domine initio terram fundasti*. Hebr. 1. *Christus probatur esse maior Angelis, & creator. &c. Vide plura talia, apud Bell. l. 1. de Christo. c. 4. Et in meo Luthero-cal. q. 12.*

QVÆSTIO IV.

An Luthero-caluinistæ sint Trinitaræ?

HÆRESIARCHIA. *Tres sunt Spiritus aeterni, essentiali numero differentes.*

Ita olim Peratæ, apud Theodoretum l. c. 18. *heresi. fabul. asserentes, Trinitatem esse tres Deos, tres mentes. Vide Annales Bzouii anno 535. §. 10. Baron. to. 7. Philoponus abolitam haresin hanc renouauit: Item Gallus, sub annum 1090. Contra quem S. Anselmus stetit. Idem docuit Raym. Lullus sub annum 1240. tres personas tres Essentias esse.*

DE LUTHERO-CALVINO, eorumque sequacibus, idem disertè docentibus, vide meum Luthero-c. p. 1. q. 9. 11. & 12. Hodie tamen communiter deseruerunt errorem.

PAPISTA. Ex Euangelio blasphemiam refutatam require in meo *Antichristo. p. 1. q. 2. & 4. præcipuè. Quibus ad*

de ex D. Tho. p. 1. q. 31. a. 1. Cùm, iuxta Symbolum Athanasii, *Vnitatis in Trinitate, & Trinitas in Vnitase veneranda sit*: etymologicè quidè Trinitas significat vnâ essentiam trium personarum; quasi trium Vnitatis: At propriè, magis denotat Numerum trium personarum vnus Essentia. Ideo Pater non est Trinitas, neque pars Trinitatis; sed Persona eiusdem. *In qua*, ait S. Aug. l. de Fide ad Petrum, c. 2. to. 3. *non est aliud Pater, aliud Filius, aliud Sp. S. quam vnus personaliter sit Alius Pater, alius Filius, alius Sp. Sanctus.*

2. Probè iuxta Deut. 4. *Dominus ipse est Deus; & non est Alius præter Vnum*: Non Alius in Essentia Vno; et si sit Alius in personarum Trino numerali. Neque in hoc sunt tria indiuidua singularia, quasi vnus speciei; sed Vnus Deus vnus est indiuiduum singulare solum; & non Vniuersalis quasi ad speciem plures: id est, Trinitas est numerica, non specifica.

3. S. S. Patrum hac de re sunt istæ propositiones summaria.

1. *Est Deus Pater, Deus Filius, Sp. S. & tamen non tres Dii, sed vnus Deus.* S. Ambt. l. 2. de Fide c. 2. *Deus in Deo est; sed non duo Dii.*

2. Patres negant numerum inueniri in Diuinitate; sed solum in Personarum proprietatibus.

3. Patres vocant Deum singularem aut naturam indiuiduam.

4. Negant Deum esse vnum speciem.

5. Dicunt esse mysterium ineffabile, quod tres Personæ sint vnus Deus: At si forent Vnus speciem, non esset mysterium.

6. Dicunt Sabellium ad Iudæos, ne-

gantes personarum Trinitatem; Atque ad Paganos pertinere, asserentes Deorum pluralitatem. Ecclesiam incedere via media; quæ nec vnâ Personam esse Deum credat cum Iudæis; nec plures Deos cum ethnicis. Hæc summa Patrum, quos vide apud Bellar. Hæcenus de TRINIVNO.

QVÆSTIO V.

An, quæ sit in DIVINIS Personarum Inæqualitas Ariana?

HÆRESIARCH. *Non sunt Aequales in Deo Persona; sed Pater est cæteris eminentior ut Essentia in cæteris Essentiis. Sic Arius, sub annum 324. teste Epiphano. hæresi 69. & Theodoro. eto lib. 4. hæresi. fabul. Atque in hoc a Trinitatis abiit Arius asserens tacite Duos Deos.*

LUTHERO-CALVINISTA. Lutherus libe. contra Latomum tom. 2. Wittemb. anno 1551. testatur. *Animam meam odit homo Arius: & optime exegerunt Ariani, ne vocem illam profanam & nonnam Regulu Fidei statuerent. Idem in Gen. 1. Dei Filius est instrumentum, quo Deus Pater est vsus in operando.* Sic & alii.

CALVINVS. *Filius etiam in diuina Natura, officij ratione Patre minor est. Sic & cæteri. Vide meum Luthero. c. p. 1. q. 9. & 12.*

PAPISTA. *In Antichristo part. 1. q. 5. prolixè è Scripturis liquet Aequalitas Personarum in Deo. Quibus adde: 1. Ioan. 5. Tres sunt, qui testimonium dant in celo: Pater, & Sp. S. Et hi tres VNVM sunt. Et tres sunt, qui testimonium dant in terra, Sp. Aqua & Sanguis.*

Quibus docet Christi & Diuinitatem vnâ, vnâque Humanitatem. Quare, ibid. *Si testimonium hominum accipimus; testimonium Dei maius est.*

2. Rursus ibid. *Vi simus in Vero Filio e-*

ius; hic est verus Deus, & Vita aeterna. Atqui vnus solus est verus Deus; ergo æqualis. Ergo non solus Pater est Verus Deus; Quod nomē proprium Patris esse contendunt malitiosè Transyluani & Erasmus. Ita ibidem S. Patres 3. Ioan. 1. in principio, id est, ab æterno, erat Verbum, Dei Filius: & verbum erat substantialiter in Vnitate æquali apud Deum: id est, ait S. Ambr. Deus in Deo vnus. Idecirco & Deus erat Verbum. Et Omnia per Ipsum facta sunt. Ergo infert S. Aug. lib. 1. de Trin. c. 6. Verbum non est factum: quia est vnus Deus cum Patre. &c.

4. Id quod explicat Apostolus, Col. 1. In ipso condita sunt vniuersa in caelis & in terra. &c. Omnia per ipsum, & in ipso creata sunt; & ipse est ante omnia; & omnia in ipso constant. Ecce tibi Deum Verum, Æqualem, Æternum.

5. Clarius Hebr. 1. Per quem fecit & facta sunt. Idque explicatur disertius, Hebr. 11. Fide intelligimus aptata esse sæcula Verbo Dei, vt e invisibilibus visibilia fierent. Male igitur fingunt Transyluani li. 2. c. vlt. intelligi sæcula noua reparati generis humani.

1. RATIO denique D. Tho. p. 1. q. 42. a. 4. eumcit. Necesse est dicere Filium Æqualem Patri in Magnitudine. Magnitudo enim Dei non est aliud, quam perfectio naturæ ipsius: hæc autem est de ratione paternitatis & filiationis; vt fili^o per generationem pertingat ad habendam perfectionem naturæ, quæ est in Patre, sicut & pater. &c. Nec potest dici quod virt^{us} Dei Patris fuerit defectiua in generando; neque, quod Dei filius successiue, sed p^{er} trāsmutationē, vt homo, ad perfectionem peruenerit: Vnde ne-

cesse est dicere, quod ab æterno fuerit Patri Æqualis in magnitudine.

Vnde, Ioan. 14. Ego in Patre, & Pater in me est. D. Tho. ibid. a. 5. c. fc. 1. Secundū Essentiam, quam Pater Filio communicat. Ideo S. Hil. l. 5. de Trin. ait: Naturam suam sequitur immutabilis Deus, immutabilem gignens Deum subsistentem.

2. Secundum Relationem: Quia vnus, oppositorum est relatiue in altero secundum intellectum.

3. Et secundum Originem: Quia processio verbi intelligibilis non est aliquid extra; sed manet in dicente: Id etiam, quod verbo dicitur, in verbo continetur. Et eadem ratio est de Sp. S. Hæc S. Thomas.

2. RATIO par de Potentia est. Nam Ioan. 5. Quacunque Pater facit, hæc & Filius similiter facit. Ergo Æqualis est Potestare. Potentia enim, ait D. Tho. ibid. art. 6. agendi consequitur perfectionem naturæ: in qua Patri Filius est æqualis necessariò: vt iam est sensum.

QVÆSTIO VI.

An Dei Filius sit gradu minor à Patre distinctus quàm Deus?

II. HÆRESIARCHAR^{um}, apud Cyril l. II. in Ioan. c. 7. & 18. & apud Aug. in serm. Arianorum, tom. 6. ita docuit. Christus fuit Deus Vnigenitus, voluntate & præcepto Patris, ante omnia sæcula constitutus, omniumq; futurorum Deus & Dominus. 2. sed u tamen, vt Sacerdos, adorat Deum Patrem; & ab omnibus adoratur vt Deus 3. Sacerdos est quatenus Deus. Sacrificium eius est Caro 4. Unde inferebat: Fieri non potest, vt subditus superiori, Vnigenitus Ingenito, Sacerdos Deo Vnus sit.

LVTHERO-CALVINISTA. Lutherus: Verbum est instrumentum Patris in operando. &c. Melancthon in Locis (Stancaro interprete, immundis), anni 1558. partim Epist. ad Elect. Brandeb. ita Synoptica.

Dei

Dei filius, quatenus Deus, Mediator est, Sacerdos & Pontifex.

2. Patri obedit & ministrat; subditus est & subiectus: ei supplicat, eum orat, apud eum intercedit: orat haereditatem gentium.

3. Postulat dari sibi ac restitui gloriam: Arcanum Diuinitatis consilium ingreditur. &c.

CALVINVS epist. ad Polonos proflus similia, ac tantum non multa eadem. In cathedra Pinozo uiana: Filius in diuina natura Patre minor est. Inst. l. 2. c. 14. §. 3. Subiectus est Patri quoad diuinitatem. Et alibi, Est Patris Vicarius, Minister, & ab inimicis secretis. &c. Vide Luthero-caluin. meum quaestion. 9. 12.

PAPISTA. Recte Stancarus lib. de Trin. Philippum Melanch. appellauit Antichristum septentrionis, unde patitur omne malum. Interea nihilominus Philippina illa Obedientia diuinæ naturæ adeo placuit Symmystis Bergensibus, & Lutheranis proceribus arrisit paradoxon illud; vt, tanquam Cedro dignum, in suam illud Concordiæ Formulam traductum, omnibus germanè Euangelicis, scilicet, Laicis quidem credendum; Ministris autem prædicandum proposuerint.

Obedientia, inquiunt pag. 556. Christi, non est Vnius naturæ sed totius Personæ. Per totam verò Personam, aiunt pag. 727. significare se DVAS NATURAS. O theologissimos vigiles Capitolinos! id est, gracitatores anserinos.

Reuocemus ad tres nunc ferè omnia, ad Sabellium, Arium, Nestorium.

I. SABELLIVS, sub annum 216. finxit: Deus vna est persona; Trinitas nulla est: diuersa autem nomina sunt, excogitata ad diuersos Dei effectus significandos.

Ita & CALVINVS Lib. contra Gentilem:

Pater Filio nec in solido, nec in parte communicauit Essentiam: Tres solum, Inst. l. 1. c. 13. §. 5. Proprietate quadam distincti sunt.

II. ARIVS, sub annū 324. finxit: Christus minor est Patre; prima ab eo creatura productus.

LUTHERO-CALVINISTÆ similiter vt patet in meo eodem, quaestione 9. 12. 13.

III. NESTORIUS, sub annum 428. confinxit: Maria solum Christum peperit, cui deinde accessit Dei Filius inhabitator per gratiam.

Ita & Lutherus in Concio. Nat. Dom. Vnus Christus est Deus omnipotens alter Christus est Homo non omnipotens.

Brentius l. recognitionis suæ pag. 137. Communicatione Proprietatum Filius hominis ab in habitante Dei Filio oratur.

Quæ quidem singula tam aliena sunt à Dei Verbo Scripto; quam ab ipso Incarnato IESU Christo Dei Filio veritate æterno.

QVÆSTIO VII.

An Christus, quæ Deus, sit impassibilis, mortalis & Impeccabilis?

I. HÆRESIARCH. Petrus Cnaffæus Fulle Epif. Alexan. deprauator Trishagii, auctor Theopaschitarum fuit dicentium: Vnum in Trinitate passum in carne fuisse ac mortuum.

De quo in Concil. Romano damnato ita Felix Papa: apud Bzouium anno 483. §. 4. Passionem impassibili Deo iniquissime inculisti: immortalis Spiritus mortem opponere presumpsisti. &c.

LUTHERO-CALVINISTA noster p. 1. q. 16. prolixè docet, de Lutheranis asserentibus a-

pub

Apud Gerlachium contra Buseum: *Vera sunt hæc propositiones; Diuinitas est nata, crucifixæ, mortua.*

CALVINVS Inst. l. i. c. 17. *Deitas mortalis est, & aliquando mortua. &c.* Lutherani hanc hæresin Concordiæ suæ infertam perennare voluerunt, & quater millenis subscriptionibus corroborauerunt.

PAPISTA. Respondi in meo Lutherocaluinista, q. 16. & in Antichristo q. 7. Et verò Concilij Romani contra Cnaffæum anathematismus secundus est iste anno 483. *Si quis confundit duas Christi naturas, dicens: Deum passum carne; & non passum Christum carne secundum Apostolum, damnetur. Tertius: Si quis impassibilem & immortalem Deum Verbum dicit conuersum in passionem & mortem; & non reddit eius Carni; damnetur.*

II. HÆRESIARCH. Mula opera in impiis regit Deus. Ita Manes apud Aug. hæresi 46. 49.

LUTHERI eadem verba sunt totidem, in assert. art. 36. to. 2. Vitenb. anni 1551. Et eum articulum dicit omnium optimum esse. & rei Christiana summam. &c. CALVINVS quærentum, docere contendat, Deum esse scelerum autorem, repete ex nostro Lutherocal. q. 17. 18.

PAPISTA: Ibidem contra venenum hoc præbui amuletum: & alibi ex professo pertractandi id locus erit infra proprius p. 4.

III. HÆRESIARCH. Apud Bzouium in Annalibus anni 357. §. 1. Photinus Christum non fuisse ante D. Virginem asseruit. Sic & Paulus Samosatenus, anno 464. §. 5. & anno 266. §. 7. Et Nestorius Eam esse Theocoon negauit. &c. & d. uterque damnatus est.

CALVINVS quoque Institution. libr. 1. cap. 13. §. ult. ait: *Stulte fingitur in Patre continuus auctus & enerandi: quia scilicet, semper intelligit se, id est, generat procedens Verbum Dei Filium.*

PAPISTA. In Antichristo nostro quæst. 7. Christus ipse respondet, & immortalæ suam vindicat Æternitatem: Sic & Heb. 13. *IESVS Christus heri, &*

hodie, & in secula. Heb. 7. *Neque initium dierum, neque finem vitæ habens.* Apoc. 1. 4. 11. sæpius: *Qui erat, qui est, & qui venturus est. Quin Imò Ioan. 5. Illic est Verus Deus, & vita æterna.* Vide Bell. l. 1. de Christo. c. 8.

QVÆSTIO VIII.

*Caluiniana in Diuinis Distinctio an sit in-
distincta Athea an Auto-
thea?*

I. HÆRESIARCH. I. Sabelliana, Samosatena. &c. Distinctionem in Deo negant Personalem.

2. Tritheici, vt Philoponus, Gallus, Lullus, &c. tridivinitatem constituunt.

3. Ariani, tres inæquales in Deo somniabant.

4. Ariani, quosque execrabantur, & aversos. De hisce require in nostro Luthero. c. 9. 20.

CALVINISTA. Calvinus Inst. l. i. c. 13. §. 23. *Filius Dei est compositum quid: pars vna est à semet ipsa, altera à Patre.* Calu. l. contra Gentilem pag. 917. *Si essentialiter Pater cum filio communicavit ex parte; dimidius Deus est: Si ex solido; in ipso Patre euauit. Ergo Vel cum Sabellio, non distingui filium à Patre personaliter, sensit. Vel cum Manichæo, statuit, etiam naturam distingui vtrumque.*

PAPISTA. I. Vox, *Alius*, in Scripturis realem distinctionem significat. Vt Ioan. 5. *Alius est, sc. à me Pater, qui testimonium perhibet de Me.* Et Ioan. 14. *Alium, à me & se diuersum, Paracletum dabit vobis.*

Sic in Personis: at in Natura *Ego & Pater vnum sumus.* Ioan. 10. *Isa. 48. Dominus me misit, ET Spiritus eius.* Eph. 2. *Per ipsum Filium habemus accessum ad Patrem in vno spiritu.* En diuersos tres.

2. Scriptura facit Deum loquentem in numero plurali.

Y Gen.

Gen. I. Dixit Deus; Faciamus hominem ad imaginem. Gen. 3. Ecce Adam quasi vnus ex Nobis factus est. Gen. II. Venite descendamus, & confundamus linguam eorum. Ioan. 14. Ego & Pater ad eum veniemus, & mansionem faciemus.

3. Scriptura, de Deo loquens, ternario numero gaudet: Vt Ego sum, qui sum; qui est, misit me ad vos. Exo. 3. Ibid. Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob. Deut. 6. Dominus Deus Dominus vnus est. &c. Vide Bell. l. 2. de Christo c. 6.

II. HÆRESIARCH. Mahumetis vox est: Azorata 27. Deus substantia est necessariò existens; cui impossibile est, vt Essentiam aliunde mutetur.

CALVINI VOX est, Inst. l. 1. c. 13. §. 23. Quomodo Creator est Christus, si qui omnibus Esse dat, non erit à seipso; sed aliunde Essentiam mutuabitur. Vix ouo conformius ouum est.

PAPISTA. Longè secus S. Patres, Hilarius l. 4. de Trinit. Nihil, nisi natum, habet Filius, id est, ait Aug. tract. 31. in Ioan. Quicquid est Filius, de illo est, cuius est Filius, Ideo Dominum IESVM dicimus Deum de Deo. Secus à Caluino concilia. Secus S. Biblia. Vide Luthero-cal. q. 21.

III. DE CHRISTO HOMINE.

QVÆSTIO IX.

An Luthero-caluiniani sint Nestoriani?

I. HÆRESIARCH. Cherintus, Apostolorum erate, IESVM separauit à Christo; vt purum hominem ex Ioseph & Maria natum; in quem dum baptizabatur, specie columbæ, descendit Christus. Ita apud Irenæum l. 1. c. 23.

Dein PELAGIANI quidam, ait Cassianus l. 1. c. 6. de

Incar. docuerunt, Natum merum Hominem, sed meritis, anno ætatis 30. Christum factum: post passionem suis item meritis factum Deum: Similiter que alios suis posse viribus bene beatèque viuere, atque beati.

APOLLINARIS sub annum 378 Diuinitatem Christi anima loco fuisse confinxit: quod humana careret anima. Bzou. anno 349. §. 5.

NESTORIUS, sub annum 429. Patriarcha Constantinopolitanus, innouauit idem; ad deus; Christum non solum Naturam, sed & Personam humanam assumptam; at proinde Mariam solū esse Xpistotocor, non diotocor; & trinitatem, passionem, &c. ascensionem Homini solū tribuendam.

POTIO VNIONEM Christi cum Lei Filio factam postea fingebat quadrifariam, teste Euaris lib. 1. c. 1. &c. & Theodoret l. 4. her. fabul. (Qui principio & Nestorianus contra Cyrillum scripsit; sed resipuit in Conc. Chalcedonensi A. 451.)

1. Per in habitationem Dei in Christo, vt tempore voluntate Dei: Vt vir & mulier duæ personæ sunt, vna tamen caro: ita Christus est Deus.

3. Per Operationem qua Deus utebatur homini Christo in miraculis patrandis.

4. Per Participationem: qua Verbum Christo in petiuit Nomen Filii Dei, Dignitatem, vt adoratum Vt imagines afficiuntur Nominibus Sanctorum & Honoribus.

LUTHERVS in Conc. de Nat. Dom. Imperi quidam Christum Hominem Omnipotentem facere. Ab ea tamen abiuit sententia in contrarietate Eutychianam. De qua questus Beza lib. contra theses Andr. Smidlini; Germania, ait, totiusque mundi peccata fecerunt, quod Lutherus in ea sententia non perseverauerit.

2. Nic. Selneccerus epist. ad Wirtemb. Dicere; Humana in Christo natura non est omnipotens; blasphemum est.

3. Realem Attributorum communicationem docent Lutherani; Verbalem Caluinista. Pater in Luthero-cal. q. 24. 25. Et eam fieri velle accidentaliter ex Vnione naturarum, At hoc Nestorianum est.

Caluinianum istud Bezæ lib. contra Westphalum: Deus per Omnipotentiam suam non potest constitare Corpus Christi in pluribus locis. Sed de Omnipotentia Christi vide Luthero-c. p. 1. q. 14.

CALVINVS Inst. l. 1. c. 13 §. 9. perpetuò distinguuit Duas in Christo Personas, Vnam Filii Dei

alteram Mediatoris: Aut in excusabili Equi-
uocatione ludit in nomine, *Persona Mediatoris*,
non Substantiam, sed Qualitatem intelligen-
do, siue Officium, non Hominem. Et tamen
ibid. §. 6. fatetur: *Personam voco Substantiam*, sc. in-
communicabilem. Ibid. §. 13. ait. *Respondeo; Dei
esse Filium: Quia Sermo est à Patre ante sacula geni-
tus: nondum enim de Mediatoris Persona nobis sermo
est.*

2. Clarissimè verò BRENTIUS, lib. de Maieft.
Hominis Christi, persæpe repetit; *Filium Dei ef-
se in filio Maria*. Similia Smidelinus in Theisibus.

3. Egid. Hunnius in Papismis Calvinisticis
ex Ioachimo Vadiano recitat ista: *Christus Duas
habet Personas: Vnam, quæ est Verbum: alteram quæ
est Christus*. Docetque porro ibid. è Calvinista-
rum sententia Trinitatem Personis constare
quaternis; & vnâ in super Creaturâ.

4. BEZA in respons. ad Brentij argum. de om-
ni præf. ait: *Personaliter Christus Homo à Deo di-
stinctus est: & Duas in illo sunt Vniones Hypostaticas:
Vnam inter Corpus & animam: altera, inter Verbum &
hominem*. Admonuit hominem erroris Smide-
linus; Sed is, iactato in aera brachio, spreuit.
Postea Beza lib. de hypostatica duarum in Chri-
sto naturarum vnione, pag. 64. de plano con-
fiteatur: *Semper se duas Vniones hypostaticas in Chri-
sto ponere.*

Idem vt ab Omnipotentia Dei abhorruerit,
Vide in mea *Genes. Luthero. c. p. 1. q. 16.*

Istud tamen hic te memorem monuerim:
Bezam & Brentium consentire quidem in dua-
rum assertionem Personarum: & dissidere in Eut-
ychianismo. Nam Naturam Vtramque Bren-
tio placet esse Diuinam, reclamante Beza. De
quo vide in *Luthero. c. q. 23.* Et hic subiuncto zy-
timate.

PAPISTA. I. Quæ superius pro
Christo vero Deo, æquali Patri attuli-
mus contra novos Samofateos & A-
rianos; par robur habent & aduersum
Nestorianos.

2. Scripturæ docent, in Christo Per-
sonam esse vnâ, Naturas duas. Vide

Antichristum meum p. 1. q. 8. Deinde Ro.
8. *Qui proprio Filio non pepercit; sed pro no-
bis omnibus tradidit illum*, in Humana na-
tura. Rom. 9. *In quibus est Christus secun-
dum carnem; qui est super omnia DEVS bene-
dictus in sacula*. Phil. 2. *Qui cum in forma
Dei esset. &c. ex inaniuit se formam serui acci-
piens*. 1. Cor. 2. *Si cognouissent, nunquam Do-
minum gloria crucifixissent*. 1. Cor. 8. *VNVS
Dominus IESVS, per quem omnia*, Ioan. 1.
facta sunt. Ergo natus ex Maria & Deo
Patre VNVS est in Persona, &c.

RESPONDENT Nestoriani: IESVM esse Dei
Filium, & Vnum habitatione, voluntate, o-
peratione, participatione; non Persona.

AT Cherinthus idem aiebat, & ta-
men de eo, 1. Ioan. 2. *Quis est mendax, nisi
qui negat, quoniam IESVS est Christus?* 1. Io-
an. 4. *Omnis spiritus, qui soluit IESVM, ex
Deo non est; & hic est antichristus.*

3. Quam Vnionem quadruplicem
tribuunt Christo; conuenit & cæteris
Sanctis. Vide *Bell. l. 3. de Christo c. 6.*

4. Sic & Concilia definiunt; Patres-
que SS. conspirant.

5. Demum, quomodo Deus erit Lu-
thero; qui Omnipotens non sit? Vide
omnino *D. Tho. p. 3. q. 13.*

QVÆSTIO X.

An Lutherani sint Eutychiani?

HÆRESIARCH. MANES seu Manichæus, sub
annum 276. veram Christi Humanitatem abne-
gabat; Autorem scutus VALENTINUM, portenta hæ-
resium fundentem. *Bezaus anno 142. §. 9.* Demum
EUTYCHES Archimandrita, sub annum 448. dogma-
tizauit ista.

1. In Christo post Incarnationem Vnam solam
fuisse naturam Rebutraliter defendi non posse, V-
num esse Christum, & non duos, contra Nestorium.

2. Vnam factam conuersione Diuinitatis in car-
nem:

nem: Quia Ioan. 1. *Verbum caro factum est: Sicut aqua vinum factum est, id est, conuersa in vinum.*

3. Diuinitatem verbi natam, passam, mortuam. &c. Rebutur aliter refelli Nestorium posse; negantem, Deum natum passum. &c.

4. Christi carnem non in veram carnem vertisse, sed in app. rentem & phantasticam; vt Verbum simularit se hominem natum, passum. &c. Ideoque nec eiusdem speciei esse cum nostra, carnem Christi. Rebutur indignum Deo, Deum nasci, pati, mori. &c.

LUTHERANIAM hæresin innouarunt; teste Staphilo, l. de Concord. discipulorum Lutheri. Vt Gasp. Svvenckfeldius & Andreas Mulculus. &c. Vide Luthero-c. p. 1. q. 23.

PAPISTA. Docenda breuiter contraria prædictis.

1. Duæ in sunt Christo naturæ. Act. 20. *Spiritus Sanctus posuit vos regere Ecclesiam Dei; quam acquisiuit Sanguine suo.*

At Deus est Spiritus, carens sanguine: ergo assumpsit naturæ spiritali sanguineam. Rom. 9. *Patres, ex quibus est Christus secundum carnem. en naturam humanam: qui est super omnia Deus: en diuinam. Phil. 2. Cum in forma Dei esset, serui formam a cepit.*

Sanctus Vigilius libr. 2. *Mirum est cur timeant quidam dicere duas Naturas, cum Paulus dicat duas formas.*

2. Ex naturæ non sūt inuicē conuersæ. Quia Scriptura dicit Deum immortalem immutabilem, &c. Matth. 3. *Ego Dominus, & non mutor. Iac. 1. Apud quem non est transmutatio. 1. Tim. 1. Qui solus habet immortalitatem.*

3. Diuinitas non est nata, passa. &c. Quia Scripturæ aiunt Christum in tempore natum, passum. &c. adduntque, secundum carnem. Rom. 1. & 9. 1. Pet. 3. 4. *Christo in carne passæ. &c.* Et tamen Lutherani quidam Deitatem passam blasphemant, contra etiam S. Patres. Bell. l. 3. de Christo c. 3.

4. Christus verè, non simulatoriè, passus est. Mat. 1. *Maria peperit Filium suum primogenitum: homo hominem verus verum, eiusdè secum speciei. Et scripturæ appellant Christum filium hominis ante & post resurrectionem. Sique non vere esset passus. &c. nec vere nos redempti foremus. &c.* Plura vide in meo Luthero-cal. p. 1. q. 23. & in Antichristo. q. 8.

5. Denique Lutherani vel sūt Eutychiani, vel Nestoriani; aut hybrides & monstrum ex utrisque. Nam cum duo doceant: 1. *Christi Carnem Diuinitatis esse præditam Attributis*, præsertim Omnipresentiâ. 2. Hypostaticam Vnionem consisterent volunt in Communicatione diuinorum Attributorum facta Humanitati. Iam ex his ita ratiocinor. Attributa ea coniuncta volunt Humanitati aut Essentialiter: Tunc ea Humanitas fiet eadem cum Diuinitate: Et ita sūt Eutychiani; aut Accidentaliter: Tunc distinctæ erunt Personæ Dei & Hominis; vnaque erit alia per accidentalem inhabitationem: &c. Et ita aptè Nestoriani sūt Lutherani. Quicquid id est, (reor utriusque) Caluiniani abhorrent ab Eutychianis; repugnantque sæuiter Lutheranis: vt liquet hic & in Antiluthero cal. meo c. 2.

QVÆSTIO XI.

Num qua laborarit Ignorantiâ Christus?

HÆRESIARCHI. NICOLAITÆ octi sub annu 168. ab portentosa infames libidine, vt in partem apud eos infamiam vniuersum traherent nomen Christianum; sed cogniti demum ac perosi, miso Nicolaitarum nomine, pulcherrimum ab scientia nomen arrogarunt sibi Gnosticorum; qui ceteris in

fabu-

QVÆSTIO XII.

*An Christus sit verus Deus? an verus Homo?
Idemque Adorandus?*

I. HÆRESIARCH. PHOTINVS Sirmianus Episcopus, apud Bzouium in Annalibus, anno 342. §. 10. docet; & anno 357. damnatur docuisse; quod Christus Filius Dei esset nudus Homo; Nec ante B. V. Mariam fuisse; Sed tunc esse Christus cepisset, postquam Sp. Sanctus super eum visus apparuisset.

LVTHERVS, Christum Dei virtutem & Instrumentum, non Deum vult appellari. Erasmi regula est: Quoties DEVS absolute in Scriptura ponitur, solum intelligi Patrem; Filius vbi Deus dicitur, eas gnomas aliò interpretatur, quam de Christo. &c.

CALVINISTIS Christus non aliter Christus est Deus, quàm Socrates. &c. Vide in meo *Luthero-c.p. 1. q. 81.*

PAPISTA. Actum non agamus; neque huc, demonstrata superius, q. 3. &c. repetamus. Clarè satis ac dilertè in Symbolum S. Athanasii proficitur Vniuersitas Ecclesiæ: *Perfectus Deus, perfectus Homo. Qui licet Deus sit & homo; non duorum amen, sed vnus est Christus. Vnus non Conuersione Diuinitatis in carnem; sed assumptione Humanitatis in Deum. Vnus omnino non Confusione substantia, sed Vnitate Persona.*

II HÆRESIARCH. SABELLIVS s. b. annum 260. §. 11. apud Bzouium docuit, cum Iudæis vnã in Deitate Personam esse; triam verò nomina diuersos solū Deitatis effectus denotare. Vnde necessariò, sicut & Iudæi, tantum non adorandum, vt nec agnosendum esse Christum, consequbatur. Atque id de plano aiebant APOLLINARISTÆ apud Bzouium anno 373. §. 2.

LVTHERANIS plura pene suppetunt argumenta non inuocandi Christum, ac penè tantum non etiam Trinitatem ipsam; quam vt veram cum patria doceant adorandum esse.

Y 3 CAL.

fabulis suis, *Irenæo teste lib. 1. cap. 13.* Christum alphabetarium confinxere puellum, pariter cæteris ignorantem & tabulam rasam.

1. PHOTINVS Sirmij Episcopus Christum merum hominem fuisse docuit, obnoxium ignorantie: eum Constantinus edictis coercuit anno 342. §. 10. apud Bzou. Anno 357. Ariani eum proferibunt docentem, Iesum tunc capisse fieri Christum: cum super eum colum. b. a. v. f. nec ante B. Mariam eum exitisse. Cuius id eo f. quæces dicti sunt Homuncista.

2. AGNOSTÆ sub annum 535. §. 8. apud Bzou. exortati, Christum ignorantie argueb. n. signauitque timoribus.

LVTHERO-CALVINISTÆ eadem in hæresim nouata nihil ab eis abeunt: vt videre est in meo *Luthero-c.p. 1. q. 28.*

PAPISTA. Sacra eos Pagina refutat: ceu meus docet *Antichristus, q. 10.*

2. Deim & S. Patres horum maiores olim intestabiles condemnarunt; vindi cata Christi Scientiã. Vt S. Ambr. lib. 5. de fide. c. 8. Et S. Greg. Nazian. Orat. in Basilium. *Proficiebat, non vt incrementum acciperet; cum ab initio gratiã sapientiaque absolutus esset; sed quod hæc hominibus ignitis paulatim apparerent.* S. Hier. in Ier. 31. *Mulier circumdabit virum; ait: Qui iuxta incrementa quidem at atis per vagitus & infantiam proficere viaabitur: sed perfectus vir in utero Virginis continebitur.*

3. Diuinè, vt omnia, & *Tho. 3. q. 9.* In Christo fuerunt thesauri sapientiæ & scientiæ Dei, Beata, I. f. x. & Acquisitæ.

1. Beatam in cognitione Dei. Quia Ioan. 8. *Scio eum, & sermonem eius seruo.*

2. Infusam. Quia Col. 2. *In quo sunt omnes thesauri. &c.*

3. Experimentalem: Quia Heb. 5. *Cum esset Filius Dei, didicit ex his, que passus est, obedientiam, Glossa, id est, expertus est.* Hæc porro tribus qq. 10. 11. 12. exequitur luculente: & ex illo meus *Luthero-cal. 28. 29. 30.*

CALVINISTÆ minus tribuunt diuini honoris Christo; vt nec vel intentionem velint ab comprecantibus ad IESVM conuerti. Vide in *Luthero-c. p. 1. q. 34.*

PAPISTA. Procluis illa sequitur sponte ex impietate impietas; vt adorandum negent IESVM, qui Deum esse negarunt IESVM; qui ægrè Trinitatem ferunt; quique Personarum malunt Naturarumque Confusionem, quam orthodoxam Distinctionem.

1. *Fides autem Catholica hæc est, vt Vnitatem in Trinitate, & Trinitatem in Vnitate VENEREMVR.* Ita Symb. Athan.

2. Ergo Heb. 9. *Dices Deus, vt adorent eum IESVM omnes Angeli Dei.*

3. Et ipsi acclamabant Animalia quatuor, Apoc. 4. *Sanctus, Sanctus, S. &c. qui erat, & qui est, & qui venturus est, sc. iudicare viuos & mortuos IESVS Christus.* Apoc. 5. *Audiu dicentes sedenti in throno & Agno: Benedictio. &c. Et XXIV. Seniores ceciderunt in facies suas, & adorauerunt Videntem in faculi.* Phil. 2. *in Nomine IESV omne genuflectetur.* &c. Vide *Luthero-c. p. 1. q. 34.* Et in *Antichristo p. 1. q.*

III. HÆRESIARCH. MARCION Ponticus ob stuprum à suo patre eiectus ex ecclesia ad Cerdonem archibar. confugiens ait, teste Epi. h. hæ. 51. *Mittam fissuram in Ecclesiam in æternum.* Cum Cerdone igitur, apud Tertull. lib. de præscrip. c. 51. Dei Filium in substantia carnis venisse negabat, sed in phantasmate solo; nec verè, sed quasi natum de Virgine, quasi passum: animarum, non corporum fore resurrectionem prædicabat. At Marcion sub annum 146. apud Byzouium, istis infandiora blasphemabat, Veteris Testam. repudiator, Noë mutilator, &c. S. Polycarpus ei sciscitanti: *Cognoscis nos?* respondit: *Novi te primogenitum Sathanæ.*

CERINTHVS, anno 60. §. 4. apud Byzouium, Christum verum Deum esse negabat, sed merum hominem affirmabat.

LUTHERANI, verum esse hominem Christum profitentur semiore:

CALVINISTÆ obsecrare: obscurissimo A-

nabaptista. Vide in meo *Luthero-cal. par. 1. quæst. 35.*

PAPISTA. I. Christus verus Deus, & verus Homo promittitur, Gen. 3. *Inimicitias ponam inter te & mulierem; & sementuum, & Semen illius. Et tu insidiaberis calcaneo illius, Ipse autem conteret caput tuum.*

1. Abrahæ; Gen. 22. *Benedicentur in Semine Tuo omnes gentes.* Deut. 18. *Prophe-tam suscitabo eis de medio fratrum suorum, similem tui.* &c.

2. Missus datur: Ioan. 1. *Verbum Caro factum est.* Rom. 8. *Deus Filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, de peccato damnauit peccatum in carne.* Quare 1. Tim. 3. *Manifestè magnum est pietatis Sacramentum, quod manifestatum est in carne, iustificatum est in spiritu.* &c.

3. Homo conceptus, & natus est, Mat. 1. *Luc. 1. & circumcisus, Luc. 2. Cuius & humana docetur genealogia.* Mat. 1. *Dumque moreretur, Centurio exclamauit, Mar 15. Verè hic Homo Filius Dei erat.* &c. Itaque Apoc. 5. *Dignus est Agnus, qui occisus est accipere Virtutem, & Diuinitatem.* &c. Idem c. 13. Plura, vbi supra.

QVÆSTIO XIII.

An B. V. Maria verè Mater Christi facta per manus Virgo?

HÆRESIARCH. I. SIMON Magus, Basilides & CERINTHVS, apud Byzou. anno 60 §. 1. diuidentes Christum à IESV, Dei Genetricem Mariam, Matrem fuisse IESV, non autem Christi, comminiscuntur: solumque IESVM crucifixum. Christo se in Simonem Cyrenæum transformante, aut certè fictoribus subtrahente Testibus Irenæo l. 1. c. 20. 11. Epiph. hæ. 16. 24. Theodorato l. 2. hæ. fabul. c. 4. Ignatio epist. 8.

2. NASTERIVS è contra, sub annum 428 §. 7. Eandem esse *Storâtes* abnegabat, solum *Teorâtes* affirmans: teste Theodorato l. 65.

3. APOLLINARIS verò ante hunc, anno 373 § 4. auctor Antidico natiuitatum, teste Theod. bar. fab. l. 4. iactantium in Arabia, V. Mariã post verbi genituram, Iosepho on'fucuisse.

4. IOVINIANVS, c. monasterio Mediolanensi apostata, ait Hieron. l. apud Bzouium anno 382. §. 6. luxu deditus nuptias Virginitati æquabat: & cum Helvidio Deiparam post partum cum Iosepho coiuisse blasphemabant. Vtrumque verò S. Hieronymus stylo suo confixit ac iugulauit.

HERONITIS eandem tribuit hæresin S. Aug. 10. 6. l. de hæ. c. 8. 10. qui Christum purum hominem utroque de sexu natum fabulabantur.

LUTHERANI, præsertim Vbiquistæ, Mariam Virginem nec solam vtero gestasse Christum; nec ideo multum honoris ei tribuunt: quin virum admisisse post partum credi non valde veitant.

CALVINISTÆ similia; de vtrisque videre est testata in meo Luthero. c. 9. 37. 38.

PAPISTA. Non ego hic maria SS. Patriū ingrediar: sed tē ipsam breuissime totā ex S. Thoma. 3. q. 28. perstringā. Isa. 7. Ecce VIRGO concipiet: ob quadruplicem conuenientiam.

1. Quia Diuini Patris reuerentiam ad patrem carnalem transferri non debebat.

2. Verbum omne in mente absque mentis corruptione concipiatur; potius Dei Verbum concipi oportuit ac edi absque vteri virginalis corruptione.

3. Quia Christi Humanitas in peccato concipi nascique non debuit, quæ tollere peccatum venit.

4. August. l. de Virginit. c. 6. Oportebat Caput nostrum insigni miraculo, secundum corpus, nasci de Virgine; ut significaret membra sua de Virgine Ecclesia secundum spiritum nascitura.

2. D. Th. 1b. a. 2. In partu Virgo permansit. Conc. Ephe. Natura post partum nescit ulterius virginitatem: Gratia vero & patientem ostendit, & matrem fecit, & virgi-

nitati non nocuit. Isa. 7. Virgo pariet filium: Sicut conceptum mente editur Verbum absque mentis corruptione. Aug. serm. 6. de Nat. Dom. Fas non erat, ut per eius aduentum violaretur integritas; qui venerat sanare corrupta.

3. Virgo post partum. Ibid. a. 3. Iuxta Ezech. 46. Porta hæc clausa erit, & non aperietur, & vir non transibit per eam; quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam. De qua S. Aug. serm. 14. de Nat. Dom. Quid est porta in domo Domini semper clausa, nisi quod Maria semper erit intacta? Et quid est; Homo non trans. per eam: nisi quod Ioseph non cognoscat eam: Quid est, clausa erit; nisi quod Maria Virgo est ante partum, Virgo in partu, Virgo post partum?

4. Et quidem, ait Aug. lib. de Virginit. c. 4. Annuncianti Angelo Maria respondit: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Quod profecto non diceret, nisi prius se Virginem Deo conuisset.

QVÆSTIO XIV.

Quo sit cultus genere veneranda Maria?

HÆRESIARCH. Dicitur quæstione superiore hæresiarchæ, inimici Virginitatis ac Deiparente hæresianæ; eiusdem quoque honoris insectatores infesti extiterunt. Inprimis verò Nestoriani, Helvidius, Iouinianus, & Copronymus, &c.

LUTHERO-CALVINIANI, (præter ea, quæ in nostro Luthero-cal. p. l. q. 38. recitauimus) pugnaverunt contra me verbis m. ndacij, Pl. 149. Acuerunt linguas suas sicut serpentes. Præsertim Lutherus in Postillam conc. Nat. Maria. Brentius in Catech. ad 1. præcep. Catholicos, de primo Decalogi violato per Mariæ cultum, accusat; ac eum ad idololatricæ scelus transfert.

Melanchton in respon. ad Clerum Colon. dam.

damnatis olim Collyridianis nos adnumerat. Narrat, ait, Epiphanius sua aetate mulieres in Syria statuam Mariæ circumtulisse, & ei liba obtulisse. Quem morem inter hereses recenset, oppressum auctoritate Episcoporum: quod esset ethnici furoris imitatio. Nunc magna pietas ducitur colere Mariam, inuocare, donaria libenter cumulare.

CALVINVS in Ioan. c. 2. v. 4. Quid mihi & tibi mulier, sic alloquitur, ut perpetuam seculis omnibus doctrinam tradat, ne immodicus matris honor Diuinam suam gloriam obscuret. Porro quam necessaria haec admonitio fuerit, ex crasis sedisque superstitionibus, quae postea secuta sunt, plus satis notum est. Facta est enim Maria Regina caeli, spes, vita & mundi salus. &c. Vide in Mendace Antipap. p. 1. q. 3.

PAPISTA. Quanto honorificentius Machomet in Alchorano c. 25. Azorata 5? Nullus nascitur de filijs Adam, quem non tangat Sathan, praeter Mariam & eius Filium.

2. LUTHERVS, quam vituperat, laudat eandem, in Comment. in Matt. Eo ipso, ait, quod Maria Mater Dei est facta, tam ingentia ei dona sunt data, ut superent captum cuiuscuiusque. Hinc enim omnis hinc ac beatitudo prouenit, ut in uniuerso genere humano unica persona superior sit cunctis, cui nemo par sit: Quod cum caelesti Patre Filium habeat communem.

Ibidem in illud, Fecit mihi magna, &c. Talis ac tantus honor in hac Matris nomenclatura continetur, ut maior a nemo de illa predicare possit, etsi tot linguas habeat, quot flores terra, stellas caelum. &c.

3. CALVINVS in Harmon. Luc. c. 1. Hodie celebrari nequit allata nobis per Christum benedictio, quin simul occurrat, quam honorifice Mariam ornauerit Deus, qui Unigeniti Filij sui Matrem esse voluit. Felix Maria, quae promissionem Dei amplexa, sibi, toti que mundo Salutem concepit ac peperit.

4. BUCERVS in exposit. c. 1. Mat. Pius animus de Maria Vase tam sancto atque electo, ut Christum nobis pareret, non nisi sanctissima cogitabit.

Hisque ampliora Bullingerus in ferm. de B. V. Maria. Tanta vis virtutis est Marianae, ut tanta veritatis quae vel ab inuitis, etiam haereticis, extorqueatur in suam ipsorum confusionem atque confusionem!

EGO tamen ipsi hic pauca repenam.

1. Tenemus primum Decalogi; neque tamen honori Dei per Deiparae Sanctorumque cultum derogamus quicquam, quin eò amplius adijciamus; dum per honoratissimam à Deo, in Deum Deiparae transmittimus honorem. Quippe Rom. 2. Gloria & honor omni homini operanti bonum: quanto magis Deiparae:

2. Alienos illi colebant deos, qui dicebant, Ierem. 44. Faciamus vota nostris, quae uouimus, ut sacrificemus Reginae caeli, Luth. sc. & libemus ei libamina. Sicut Collyridiani panes, tortulas Matris, ceu Deae, per seculum idololatriae, libabant. Quae nobis impietatem Melancton per calumniam imponit, &c.

Vide Bouij conc. 1. & 19. in salue Reg. diu. fertissime ac solide plura.

Manet istud: Sola Deo soli Latris hyperdulia Humanitati Christi, Virginitate Matris Sanctis caeteris Dulia debetur.

Plura forte alibi, cum de Sanctorum cultu dispiciemus. Quamquam copiosa cum breuitate, plurima paucis sum excutis hac super re & causa. in mea Clauui praedicandi Rosarium lib. 1. c. 13. 14. 15. quod Lectorem remitto. Nunc ad Christum reuertamur.

QVÆSTIO XV.

An Christus verè sit in Corpore uero passus?

Huc

Huc faciunt quæstiones supra 12. an Christus verus Homo: & 13. an Deipara verè Christi Mater sit. Quare isthic productos hæresiarchas hic in scenam reducere nil attinet. Nam qui Christum verum fuisse Hominem negarunt; qui merù affirmarunt: qui B. Mariam Christiparam, non Deiparam, audire debere voluerunt: iidem quoque verè passum abnegarunt Christum.

Uel sunt Simoniani, Basilidiani, Cerinthiani, Nicolaita, Ebionita, Apollinarista, Gnostici, Marcionita, Photiniani, Nestoriani, Eutychiani, Sabelliani, Iouinianista, Heluidiani, &c. Prò monstra!

LUTHERO-CALVINISTAS verò nostros istorum esse, quam videri similes voluisse, satis ostendi in meo *Luthero-cal. q. 35., 6. 41.* quo Lectorem voco.

PAPISTA. Quod infelici æuo superiore tot è, nescio quo, lernæo lacu, lethæoue stagno enatæ extitere hæreses, hodieque limphatæ furenter infaniunt in mundo nihil sano; quæ *Veritatem presentia Corporis ac Sanguinis Domini in SS. Eucharistia* negantes eam, tota vi oppugnarent; reor hic faciè cuique liquere, vnde tanti erroris, an furoris, manarit origo.

Nimirum *Veritatem in Persona Corporis Domini, ac vel Hominis, vel Dei, è Maria Virgine nati, passique Redemptoris*, minimè satis credebant.

Neque tamen damnatarum olim hæresium vulgò profiteri apertam impietatem ausi, quòd aures Christianæ ab tanta blasphemiarum immanitate abhorrent.

Eandem autem ipsissimam *VERITATEM Hominis Dei Christi in Eucharisti-*

stia Neophyti hæretici & negarunt, & impugnarunt, & blasphemarunt; quam præsci illi hæresiarchæ *in Persona Domini* abnegauerant.

Nimirum hoc orbi deerat Christiano, vt sicut Maiores ipsorum circa Personam Christi excidentes, hæresiarcharum sibi nomen inuenerunt; sic Nouatores nostri circa Eucharistiam naufragantes apostatæ, novos sese facerent hæresiarchas.

Et facti sunt: heu nobis; væ illis!

Atque vt prædictorum nomina portentorum declinarent, tot retrò sæculis condemnata & exosa; sua istis nouitia adiecerunt nominibus tenus Nouatores; at rebus ipsis præscorum Renouatores errorum.

QVOS equidem sat superque refutasse arbitror; fontes eorum atque progenitores archihæreticos appellasse de Nomine; de Re ac hæresi reuelasse; de Anathematizatione publicis ac communibus Christiani orbis vniuersi suffragijs atque sententiis facta, conuictos demonstrasse. Accedit, quòd supra *question. 12. & 13.* & in *Luthero-caluin. question. 35. 36. 41.* nostratum hæreticorum reddiderim sententias; ac simul antidota subiecerim sana accerta.

Neque hic alia ab istis adicere plura finit propositum breuitatis.

* * *

IV. DE CHRISTO PASSO.

QVÆSTIO XVI.

*Qua in Passione Christi fuit Anima
conditio?*

HÆRESIARCH. APOLLINARIS anno 349. §. 5. *apud Bzouium*, Laodiceæ docere cœptauit, Christum Diuinitatem loco Animæ habuisse, ut qui propria caruerit anima; solo corpore ex Virgine assumptus; ac proinde in Diuinitate quoque passum oppetitisse mortem. Vnde S. Greg. Nazianzenus exprobrans ei dixit: *Tu Sarcotatra es; equidem Anthropotrasum: Tu Animam in Christo negans semihominem asseris.* Anno 373. In Conc. Romano recitati illius articuli sunt anathematizati.

De GNAFFARO hæretico Theopaschita vide supra q. 7.

LUTHERO-CALVINISTAS esse Psychopaschitas, asserentes Animam Christi pœnas inferni pertulisse, Vide in meo *Luthero-c. p. 1. q. 42. 43. & 52.* Esse & Theopaschitas vide *ib. q. 16.* & hic supra q. 7. & vltioren illud opus demonstratione est.

Solum hoc nondum asserunt; Diuinitatem subire locum animæ in Christo. Sed eo deteriores sunt, quod Christum, quam in corpore, plus passum in Anima, inque Diuinitate blasphemant.

PAPISTA. Christum in Diuinitate passum ac mortuum; itemque in Animâ, & eâ ab exordio beatâ; tam Christianis accidit auribus horrificum; ut vix dum illius blasphemæ refutationem ferre sat valeant. Equidem tum citatis iam locis; tum hisce subiunctis nō pauca hanc in quæstionem disserui; ut in meo *Luthero-cal. p. 1. q. 45.* an de salute sua dubitarit Iesus; Et q. 48. an de sperando peccarit; & q. 49. 50. & 52. Quocirca piis hic auribus parere constitui;

Quibus libuerit, indicium facio, vnde compendio requirant.

II. HÆRESIARCH. Origenes, lib. 1. Perichon c. 8. to. 4. teste S. Hier. epist. ad Auictum, ab illa quondam, in cæteris, hæresi infamis damnatusq; fuit; quod diceret: *Esse in inferno, nil aliud esse, quam iratum timere Deum.* Cuius similia monstra confignat Bzouius an. 397 §. 1. & an. 538 §. 5.

LUTHERO-CALVINISTAS ipsum idem pernicaciter declamare, ut cælum à blasphemis eorum vocibus exhorrescere videatur; compendio collectum reperies in meo *Luthero-ca. q. 42. & 57.* vbi porrò assignata alia accipies loca, quibus illud luculentius enarramus.

PAPISTA. Multa sunt ac varia, que de inferis Pagina Sacra prodit, Sanctique Patres confirmant, ac prædicat Ecclesia: profunda, quæ altissime Scholastici perrimantur: qualia sunt: An, Quid, Vbi, qualis sit infernus? Qui, quales, quanti inferi? Quæ, quales, quante, quam variæ pœnæ? Harum quis timor, quæ necessitas, qui cruciandi modus: Pœnarum quæ virga, calices, mallei, ignes, tenebræ, fames, sitis, frigora, flagra, furia, linguarum commasticationes, &c.

Quæ pœna sensus, quæ damni; quæ talium æternatio, iustitia, infelicitas, &c.

Hæc inquam ad vnum referre ac interpretari Numen iratum, ad Metum conscientiarum; hoc opus, hic labor foret, usque nouus Dis, Orcique Magister, tale qui vel attentarit. Plane necesse est, nouos Originistas Luthero-caluinianos consequenter fingere, & prædicta suo cum errore proposito conciliare. Ex quo quantam S. Scripturæ Orciloquis & pœniere pis sint confusionem, omniumque perturbationem, ac euersionem Bibliorum illaturi, nemo

non videt, planeque intelligit. Adhæc, instantium timor est; præsentium verò sensus: cum sit autem damnatis dolor & cruciatus semper præfens; esse in inferno, dici potius oporteret, esse discruciatia Tortore Deo, tortorem Odisse, desperare quietem. &c.

3. Deinde Infernus dicitur Chaos, regnum tyrannicum, cuius membra dæmones, serui Dammati. &c. Isa. 24. *Congregabuntur in unum LOCVM, & claudentur ibi in Carcerem*, 2. Pet. 2. *in Tartarum*, Luc. 12. *in gehennam*. Mat. 13. *in caminum ignis*. Mar. 9. *in ignem inextinguibilem*. Mar. 8. *in Tenebras exter.* &c. Sic Lu. 16. *Mortuus est diues, & sepultus est in inferno*. At Christus Ps. 106. *Contriuit portas aereas, & veltes ferreos confregit*. Quæ timor dici nequeunt.

4. Postea *Cum contraria sint contrariorum consequentia*, qui infernum esse Timorem fingunt, quid esse beatorum felicitatem comminiscuntur? Spem timor contrariam? At spes, Prou. 13. *qua differitur, affligit animam*; sicque eadem infelicitatem pareret in ipsa felicitate.

5. Adhæc Numinis irati metum quis incola terræ, mortalisque vitæ hospes, non metuit? Cum, 1. Pet. 4. *inustus vix saluabitur, impius ubi parebit?* Cum vel ipse iustissimus nescit, timore an odio dignus sit; dicaturque *Beatus vir, qui est semper pauidus*; plane iustos, & beatos simul dicere infelices, damnatosque necesse est, eò, quòd iratum peccimescere Deum necesse habeant: Ipsi in terris agentes, agere simul infra terram in tartaro dicendi forent. Quæ voluntaria quidem insania est.

6. Ad vltimum Origenis tanta fuit

in Ecclesia viuentis autoritas, vt ea pene vniuersa, ad illius obstupescita miraculum ingenij, scientiæ, eloquentiæ, conuersationis ac vitæ, ab vno dependeret. Verum is denique fidentior sui in superbiam elatus Ecclesiæ temnere simplicitatem cœpit; hocque in spiritu, quæ alubescerat, in Scripturarum interpretatione monstra confingere noua, Cui contrarius Ecclesiæ Dei que spiritus iustum intorsit fulmen anathematis, eum que confodit.

Periculosus Doctor; Vt vera S. Hier. ad Periarchon in librum censura dicat esse talem, *Vt, qui in Trinitate Catholicum legeret, in alijs hereticum non caueret*. Et Cassiodori de Institut. diuin. lect. sententia de Origine sit: *Vbi bene, nemo melius: Vbi male, nemo peius*. Eius articulorum ac errorum prodigia ibidem recenset pauca S. Hieronymus, vt de *Angelorum ruina*, *animarum lapsu*, *de mundis Epicuri*, *præstigijs resurrectionis*. &c.

Vigilius Papa ad instantiam Orientis Ecclesiæ, anno 538. tum ista, tum & hæc damnauit; *Christi animam, vt omnium animas, præcuisse ante corpora; Corpus Christi solum in B. Virgine prius formatum fuisse, dein additum animæ, demum unitum Diuinitati; à qua seiunctum Christum exhorruisse tartara finxit Origenes Allegorista & speculator*.

QVÆSTIO XVII.

An Christus è Limbo Patres eduxerit in cælum Subter aram?

HÆRESIARCH TERTULLIANVS l. 4. in Marcionem. *Eam regionem Sinum dico Abraham, etsi non caelestem, sublimiorem tamen inferis, interim refrigerium*

Z 2

præ-

prabituram animabus iustorum; donec consummatio rerum, resurrectionem omnium, plenitudinem mercedis expungat; Tum apparitura celesti promissione. &c. Limbum exhaustum negat, ait etiamnum augeti animarum accessu.

VIGILANTIS apud S. Hier. lib. contra Vigil. Ait, Vel in sinu Abraha, vel in loco refrigerij, Vel subter aram Dei animae Apostolorum & Martyrum confedisse; nec posse suis tumulis, & ubi voluerint, esse praesentes. Senaria videlicet dignitatis sunt; ut non inter homicidas deterrimo carere, sed in libera honestaque custodia, in fortuatorum insulis & in campis Elisais recludantur.

Tertullianus damnatur anno 113. §. 7. &c. apud Bzon. Vigilanti. s. anno 406. §. 6 &c.

CALVINISTA. I. Caluinus Inst. l. 2. c. 16. §. 9. Illa de Limbo fabula mera est. &c. Vide meum Luthero-cal. par. 1. q. 56.

2. Idem Inst. l. b. 4. c. 25. §. 6. Stultum & temerarium est inquirere, quo in loco sint animae iustorum, an gloria fruantur, nec ne. &c. Contenti simus, militia labore perfectas in beatam quietem concedere, ubi cum felici laetitia fruitionem promissae gloriae expectant.

3. Si queras, Vbi fuerint ante Christi mortem animae iustorum Respondet Caluinus in Psychopannychia, Beza lib. contra Brentium de Christi Maiest. parte 2. Vbi de ascensu agit, Fuisse in caelo; licet non viderint Deum; nec ante iudicij extremi diem visurae sint.

PAPISTA. I. Mentita est iniquitas sibi. Pl. 20. Veritas ita docetur a Sancto Hieronymo ibidem.

Tu Deo leges ponis? Tu Apostolis vincula iniicies, ut usque ad diem iudicij teneantur custodi, nec sint cum Domino suo, de quibus scriptum est, Apoc. 4. Sequuntur Agnum, quocumque ierit. &c.

2. Deinde Cum daemones toto vagentur orbe, & ubiq. praesentes sint celeritate nimia; Martyres post effusionem Sanguinis Arae operientur inclusi, & inde exire non poterunt.

Hinc teste S. Gregorio lib. 4. Dialog. mortui multi viventibus apparuerunt. Sed hoc interest inter Sanctos & damnatos, ait S. Tho. 4. d. 45. q. 1. a. 1. q. 3. quod sancti, cum voluerint, apparere possunt; non autem damnati. Plura vide

in Antichristo meo p. 1. q. 14. Et in Luthero-cal. p. 1. q. 55. 56.

3. Adde: Phil. 1. Cupio dissolui, & esse cum Christo. Ex quo sic arguit S. Greg. lib. 4. Dialog. Qui ergo Christum in caelo esse non dubitat; nec Pauli animam esse in caelo negat. De quorum neutro dubitat quisquam Christianus. Atqui negat etiam Caluinus: De S. Paulo? Quin et omnibus S.

QVÆSTIO XVIII.

Quatenus IESVS Christus Mediator sit Dei & hominum?

HÆRESIARCH. NESTORIUS duarum in Christo Personarum inuentor, in plures ex vno vitam praestitit errores damnatos singulos anno 430. ut Verbi & carnis unionem esse secundum dignitatem, non iuxta naturalem Unionem: Christum esse hominem Deiferum, non Deum; B. V. Mariam esse Christiparam, non Deiparam: Verbum esse Christi Deum: Christi hominem Verbi actum, & hoc illi inhabitasse: Duplice, non vno Christum adoratione colendum. Christum miraculose peratum ex vi Sp. Sancti non sua Dei: Christum se Patri sacrificasse pro seipso homine mero: Sicque deinceps Opera Redemptoris Mediatoria soli tribuere Humanitati Christi, Nestorianum est.

LYTHERANVS Franc. Stancarus dictaminouauit hæresin. Vide in Luthero-c. q. 64.

PAPISTA. Mediari proprium est Christi; estque extrema vnire duo in medio vno, sc. Deum & hominem in pacem repositos reconciliare: Id quod Christus ex seipso, ut Sacerdos & victima, praestitit Redimendo nos, facta de suo satisfactione Patri: ac Supplicando; & benefactis promerendo: omnia quae homo sed vnitus Deo, Iraq; Mediator est principalis: Ministratorij sunt Angeli, Caelites, Sacerdotes. Is n. extrema solus vnire valuit, ut pote medius. Non quia Deus est: nam sic ipse alterum est extremorum; nec quia homo peccator: sic enim rursus alterum fuisset extremum: Ergo quia homo iustus Essentialiter, non Accidentaliter solum ut sancti

cate-

cæteri. Heb. 7. *Hic enim quod maneat in æternum, sempiternum habet Sacerdotium. Unde & saluare in perpetuum potest, accedens per semetipsum ad Deum, semper viuens ad interpellandum pro nobis.* TALIS enim decebat, ut nobis esset Pontifex, Sanctus, innocens, impollutus; segregatus à peccatoribus, & excelsior cælis factus. &c. Ecce vere Medi⁹. Unde & S. Aug. l. 1. Trin. c. 7. *Christus in forma Dei, equalis Patri: in forma serui, Mediator est.* Idem l. 1. Confes. c. 43. *Christus in quantum Homo, Mediator: in quantum Verbum, non est mediator: quia equalis Patri.*

II. HÆRESIARCH. Eutyches, præfes monasterii Constantinopoli prædicabat anno 448. Ante factam Unionem in Christo duas fuisse naturas: unam verò post unionem. Ecce Arius solam Animam hominis, Apollinaris solum Corpus assumptum confingebat. Eutyches, mixtum cum Diuinitate: ideoque & idiomatum secutam communicationem; ipsamque Diuinitatem passam, mortuam, &c. ac Mediatricem esse aq. ac Humanitatem Deificatam.

LYTHERANOS pariter ac CALVINISTAS eadem illa adstruere, tametsi alios aliter: Humanitatis quoque Deificationem Vbi quitarios præcipue; pluribus supra quæ sitis est demonstratum Quin & ipsam Diuinitatem esse Mediatricem clamant. Vide in *Luthero-cal. p. 1. q. 27. 64. & 69.* & in meo *Antichristo. p. 1. q. 16.*

PAPISTA. Agite *Luthero-caluinicolæ*; quæro cum S. Cyrillo in Apologia pro XII. capitibus.

Si Deus Verbum est Sacerdos; cui, vel quali Deo suum ministerium offert? Respondet. Quando factus est Homo, vocatus est Pontifex: non quod maiori Deo offerret sacrificium; sed sibi ipsi & Patri; quæ homo, non quæ Deus, Aug. l. 2. de pec. orig. c. 28. Inferior Patri; quia in forma serui: Superior nobis, quia sine labe peccati: ac id. o Mediator est.

NOTA 1. Cum in Scripturis dicitur DEVS nos reconciliare per Christum; Pacificare per Sanguinem eius; Exhortari per suos:

non ideo Diuinitas est Mediatricis: quia si quis seipsum sibi reconciliat inimicum, non est Mediator; quod non fit inter duos medius, sed alter. Itaque omnis Mediator est Reconciliator; non contra.

2. Similiter Renouare corda, dare Sp. Sanctum; meritorie, solius Mediatoris est: At gratuite, Dei est.

3. Quod autem Caluinus epist. ad Polonos ait, Christum dici Caput Angelorum & hominum ante lapsum, quæ Mediator est; id fingit cum Ario, Dei Filium faciente Ministrum Patris.

Quia, quæ Deus, tunc erat Caput Angelorum: postea verò etiam, quæ homo, factus est Caput vtriusque Ecclesiæ, Militantis æque ac Triumphantis vniuersæ; & sic perennat.

QVÆSTIO XIX.

Qualis, & qualiter resurrexit IESVS?

HÆRESIARCH. 1. Saducæi, ab Sacerdote Saduch orti, teste Iosepho lib. 18 c. 2. & Epiph. lib. 1. Panar. c. 14. dicebāt, Non esse resurrectionem mortuorum, neque Angelum, neque Spiritum, Animasque simul cum corporibus extingui.

2. BASILIDES Alexandrinus, anno 110. Negauit Christi crucifixionem & resurrectionem; quod Simon Cyrenæus fuisse in Christum transformatus ac affixus cruci: item, inuoluntaria & ignorantia tantum peccata: non omnia, dimitti: Salutem corpori promissam soli; Fidemque naturalem esse.

3. VALENTINVS, anno 142. §. 9. & Cerdon, anno 146. Seueriani anno 172 §. 9 demum Originistæ anno 393. §. 2. eundem innouatum errorem propagarunt negantes corporum resurrectionem. Vide Bzou, annis adnotatis.

LYTHERANI, 1. Vbi quistæ solum volunt apparere exiisse sepulcro, qui inuisibiliter vbiq; existeret.

2. Cateri fabulantur; quod Caro Christi seipsam excitaui. Et Petri, quam Christi, pene mirabiliorum esse resurrectionem; certe discrimen nullum.

3. CALVINVS negat, quod seipsum Christus in vitam reuocauit; Patris interuenire operam oportuit.

4. MARTYR: Angeli indigebant auxilio, qui lapidem remoueret. &c. Vide meum Luthero-cal. p. 1. q. 66. Et Antichristum q. 17.

PAPISTA. Quatuor hic in quaestione vocari videntur: An, Qualis, Quatenus, Quare resurrexit IESVS?

1. An? Luc. ult. Oportebat Christum pati & resurgere à mortuis.

1. Ob Iustitiam Dei, vt qui humiliat se, exaltaret eum.

2. Ob Fidem. 1. Cor. 15. Si Christus non resurrexit, inanis est predicatio nostra, inanis est & fides vestra.

3. Ob spem. Iob. 19. Scio, quod Redemptor meus viuuit.

4. Ob mores Rom. 6. Quomodo Christus resurrexit per gloriam Patris; ita & nos in nouitate uitae ambulemus.

5. Ob salutem nostram. Rom. 4. Traditus est propter delicta nostra; & resurrexit propter iustificationem nostram. Ista D. Th. 3. q. 53. a. 1. Itaque 1. Cor. 15. Christus resurrexit à mortuis, primitia dormientium: Glosa: Quia prius tempore & dignitate surrexit.

Et quidem ibid. art. 4. Sibi ipse causa resurrectionis fuit, idque per virtutem unitae Diuinitatis cum Corpore & Anima. Hinc 2. Cor. ult. Et crucifixus est ex infirmitate nostra Sed viuuit ex Virtute Dei.

2. QUALIS? Respondet D. Th. 3. q. 54. a. 1. Vero cum Corpore. Quia vera, & non apparens solum, fuit resurrectio. Vnde existimantibus se spiritum videre, dixit, Luc. ult. Palpate, & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis

habere: quod ad omnem spiritus nutum pareat spiritale, & glorificatum, in omnem locum, figuramque sequax; prout spiritus voluerit. Item art. 3. Idem quoque gloriosum surrexit ita, sicut Phil. 3. Reformabit corpus humilitatis nostrae conformatum Corpori claritatis suae.

Idem surrexit, art. 4. Integrum ad perfectissimam naturae humanae integritatem; vt Necessarium quoque Sanguinem profusum, (etsi non item Nutrimentalem omnem) resumpserit totum: vt quicum Diuinitas inseparabiliter manserit hypostaticè adunita.

3. QUATENUS resurrectionem manifestauit D. Tho. 3. q. 55, ex Act. 10. Dedit eum manifestum fieri Non Omni populo, sed Testibus praordinatis à Deo. Idque Act. 1. Per XL dies in multis argumentis, loquens de regno Dei.

Quò dicere possent, 1. Ioan. 1. Quod vidimus, & audiimus, & manus nostrae contactauerant; hoc testamur.

4. QUARE? Ad resurrectionem nostram. &c. Vide Diu. Thom. 3. quaestio 56.

CAPVT sua Membra sequuntur; CHRISTVS Beati. De hisce igitur porro disquiramus, ordine sic resposcente Ecclesia Triumphantis.

V. DE CVLTV SANCTORVM.

QVÆSTIO XX.

An Sancti in caelis degant cum Christo beati? Et unde censeantur beati?

HERESARCH. Ante extremum Iudicii diem beatitudinem Sanctis abiudicantur Tertullianus, Vigilantius, & Armeni, Guidone teste in *Summa de her. & Graeci apud D. Tho. Opusc. 6. c. 9.*

DE LUTHERO-CALVINISTIS vide supra q. 17. & in *Luthero. c. q. 67. & 73.*

PAPISTA. Scripturæ sacræ sensu, consensuque standum perpetuo Ecclesiæ est. De Scripturis vide in meo *Antichristo p. 1. q. 21.* Consensus Ecclesiæ constat Tum à SS. Patribus orbis vtriusque Christiani, apud Bell. l. 1. de *Sæctis. c. 4. & 5.* Quique ibidem, c. 3. videntur Sanctis felicitatem Dei que visionem abdicere; ij, omnino de consummata illa, post sæculi consummationem futurâ, loquuntur.

Tum etiam duo Generalia sic statuere Concilia, Florentinum, & Tridentinum sess. 25. Sic & Papæ, vt Innocentius III. Benedictus XII. Huius prædecessor Ioannes XXI. Sensit aliquando contrarium; sed vt Doctor, definiuit nihil, quin successoribus suis suam submitterent sententiam. Qua in causa vide mendacia Caluini quina in meo *Mendace Antipap. p. 1. q. 5.*

II. **H**ERESARCH. Ioannes VVicleffus, plurimum conditor parentis hæresion, teste Thoma VValdensi; tom. 3. de Sacram. l. 1. c. 122. dixit, dum in Sanctorum Album refert aliquos Pontifex, eum errare non minus posse, quam Presbyterum Ioannem Regem *Athiopia, vel Turcam, aut Sultanum.*

LUTHERVS & **C**ALVINVS, cæterique Nouatores hunc gnauiter sunt imitati: vt in parte patebit infra. Item Pet. Martyr & Aretius in 1. Cor. 1. dicit non ferunt Sanctos seu cœlites, seu Purgatorios.

PAPISTA. 1. Si hac in re fallere, fallere posset Ecclesiæ, iam, 1. Tim. 3. *Veritatis columna* ueretur; nutaret, Eph. 4. *firmamentum* suam desereret *Sponsam* Christus: Nec, Ioan. 16. *omnem* necessariam

Veritatem doceret Spiritus S. Nec in Successoribus suis Petrus *pasceret oues suas* pabulo necessariæ certæque salutis.

2. At verè de Sanctorum festis S. Bern. Epist. 174. ad Lugdun. ait: *Quæ accepi ab ecclesiâ. securus teneo, & trado.*

Et S. Aug. epist. 118. c. 5. *Si quid tota per orbem frequentat Ecclesiâ; quin ita faciendum sit, disputare, insolentissima insania est.*

3. Accedit diligentissima, quæ in canonizandorum vitam, mores, dicta, factaque sit inquisitio, Dei que per ieiunia precesque publicas reconciliatrix inuocatio; vt de canonizato dubitare fas sit nemini, quin sit inuocandus: ergo minus an sit Sanctus.

4. Adhæc tenemur obsequi Papæ, dies festos indicenti: Ergo & Sanctos declaranti credere tenemur. Ne pro Sanctis orando, ipsis iniuriam irrogemus. Nam, ait August. ser. 17. de Verb. Dom. *Iniuriam facit Martyri, qui orat pro martyre.*

5. Credemus historiographorum narrationi; non crederemus summi Pastoris declarationi: Præsertim attestantibus miraculis, & accuratissima singulorum præuia attestazione facta:

Obiiciunt ex Augustino: *Multorum corpora honorantur in terris; quorum anime torquentur in gehenna.*

1. Sed hoc vbi habet Augustinus? Sit tamen cuiuscunque Christiani;

2. Verum est de monumentis Alexandri, Cæsaris. & c. similibusq; mausoleis & pyramidibus.

3. Verum est & de Luthero; cuius vasta & crassa statua in Francofurdiano mercatu fuit spectaculo; quam non nisi pre-

pretio annumerato spectare licebat.

4. Quid: Sturmius de famato Luthero scripsit ad Calvinum: *Vsq̄ adeo φιλοσθητος est, ut vel crepidas eius adorandas putet.* Quin ipse Lutherus in Colloq. mensal. vaticinatus est, *suum à suis oletum olim adorandum fore.* Prò pròpudium bestia!

Quid, quod idem quoque Melanctonem canonizavit.

Vide plura talia in meo *Luthero-c. p. 1. quest. 74.* inque *Mendace Antipap. parte 1. quest. 5.*

III. HÆRESIARCH. I. BOGOMILI, Sanctos appellari verabant cum præfatione Sanctitatis: scilicet dicitur Petrum, Paulum, Laurentium.

2. Michaelus Imp. in Miscellaneis vetuit pictis sculptisne Sanctorum imaginibus subscribi *Sanctus* Specietenus, quod is solus esset Dei tiridus.

3. Successores ac hæredes impietatis eiusdem fuerunt Isauricus, & Copronymus Iconomachi.

LUTHERO-CALVINISTÆ cum peragrè ferant sanctissimum Dei Nomen IESVS: quem admodum ferant illud Diuorum Sanctus? Vide in meo *Luthero-c. p. 1. q. 74.*

PAPISTA. Ibidem abundè responsum; fauente Apostolo, Hebr. 13. *SANCTI mei vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt repromissiones in Christo IESU.*

QVÆSTIO XXI.

An, & qualis Cultus ac Inuocatio Sanctis debeat?

I. HÆRESIARCH. Sanctorum Cultum abrogandum censuerunt olim & impugnarunt complures: ut *Eustatius*: apud Socratem lib. 2. hist. ca. 33. qui semiarianus Episcopatu deiectus Macedonio ad hærescebat, anno 365. damnatus est.

Succellit ei *Manes*, *Eunomius* & *Vigilantius* in hæresi, apud S. Hieronymum: Deinde alii; demum *VVileffus* apud Thomam *VValdensem*, tom. 3. de Sacrament. tit. 13.

LUTHERANI & CALVINIANI sopitos suscitant ignes, damnataeque sæpius hæresios cadauera ex orco refodiunt.

PAPISTA. Abrogare contendunt Sanctorum Cultum; quem derogare Deo non docent.

At nos, ait ante 1400. annos Iustinus in 2. Apolog. & Deum, & eius Filium, qui venit, nosque hæc docuit; & aliorum sequentium similiumque Angelorum honorum exercitum colimus & adoramus, verboque & re, seu veritate veneramur. Idque omnibus, qui discere volunt, ut docti, instituitque sumus, copiose *TRADIMVS.*

Theodoretus l. 8. *Suos mortuos Deum in templa pro Dijs vestris induxit: Ac illos quidem cassos gloria, vanosque reddidit; suis autem Martyribus honorem illorum dedit; talem, inquam, qualem in meo Luthero-cal. p. 1. q. 75. docui.*

Atque ut ait S. Hiero. epist. ad Riparium, *Honoramus seruos, ut honor seruatorum redundet ad Dominum.*

Quod igitur ethnicis; Angelorum cultum exprobrantibus respondit Aug. in Pl. 96. idem & nos Hagiomachis nostris: *Vtinam & vos illos colere velletis: Facile enim ab ipsis discetis, non illos colere ut Deos; sed ut Sanctos.*

II. HÆRESIARCH. *Collyridiani* docebant, Deiparam non secus, ac Deum inuocandam esse, teste *Epiaph. bar. 78. 79. Vigilantius*, teste S. Hieronymo l. contra ipsam; aiebat: Nullius post mortem preces proli tero exaudiri, nec mortuos orare pro viujs. Ideo nequicquam inuocantur, *Eustatius* basilicas martyrum & reliquias contemnebat: de Inuocatione nihil eo constat.

Hos imitati sunt Henticiani, Apostolici, *VValdenses*, *VViclef*, *Thaborita*, *Hufs*, *VVicleffi* vocerant: *Licita inuocatio est; sed inutilis est. Stultum autem scurras principis; hoc per se ad nutriendum inclinatis. Stultum, turbidos sectari viuos; fonte cuius patente.*

LUTHERVS in Li. ad *VValdenses*; Melancton in Apolog. a. 21. *Conf. Aug. Brentius c. 24. Conf. VVirtemb.*

QVÆSTIO XXII.

Quis Honor est RELIQUIIS debitus
Sanctorum?

CALVINVS *Infl.* 2. c. 14. § 12. & *l.* 3. c. 20. § 20. & c.
Hic tria docent.

I. Mortuos pro viuus orare non constat ex S. Scriptura,
esseque incertum.

II. Si orent, orare solum in genere pro Ecclesia; pro ne-
mine singularim.

III. Sanctos innocere, esse inutile, quod auri non habe-
ant iam longas: Esse illicitum, quod gloria Christi Media
teris obscuratur.

PAPISTA. Hoc vniuersè tenen-
dum est, iuste, licitè, & sanctè orari San-
ctos, vt orent pro nobis per IESVM Chri-
stum apud Deum; quibuscunque ver-
bis quis vtatur. Nec enim de verbis, sed
de verborum sensu agitur. Vt si ores, S.
Petre miserere mei, salua me, sana, da
patientiam. & c. subaudi, pro me oran-
do Deum.

Nam sic & Paulus, Rom. 11. *Vt saluos
faciem aliquos ex illis.* 1. Cor. 9. *Vt omnes sa-
cerem saluos;* non vt Deus, sed vt seruus.

2. Tres personæ necessariò attendun-
tur in omni Sanctorum inuocatione:
DEVS, qui adoratur; CHRISTVS, per
cuius merita oratur; Sancti, quorum
intercessio petitur ad Christum. Vnde
Aug. in Psal. 108. Oratio eius fiat in pec-
catum: *Oratio*, ait, *que non fit per Chri-
stum, non solum non potest delere peccatum;
sed etiam ipsa fit peccatum.* Vnde preces Ec-
clesiæ omnes rogant *intercessionem San-
ctorum, per Christum Dominum nostrum.*

3. Istud Colof. 2. *Nemo vos seducat vo-
lens in humilitate Angelorum, quæ non vidit.*
& c. damnare intendit hæresin Simonis
Magi, qui cum Platonis docuit, quos-
dam Angelos, vt Deos minores, adora-
ri oportere; vt qui mundum fabricarint,
per prophetas locuti sint. & c. At hæc
idololatria est, aut Magia, de hac Irenæ-
us *l. 1. c. 20. Tertul. de præscript. Epiph. in Si-
mone.* & c. Damnatur in Conc. Laodic.
cap. 35.

HÆRESIARCH. I. EVNOMIUS anno cccxl. ana-
baptismi inuentor, Reliquiarum sanctarum con-
tempor, non Christum fuisse, sed esse Deo se simi-
lem asserbat, vt qui Dei substantiam intimè
pernouisset: miracula verò Diuorum meras dicebat
præstigas esse. 2. Huic in contemptu SS. Reliquia-
rum successit Vigilantius, teste S. Hier. dicente Ter-
tull. olim contra eandem hæresin Gnosticorum librum
Scorpiacum euulgasse. 3. Deinde sub annos 764. & c.
Const. Copronymus Imp. omnes vbique deleri ius-
sit Reliquias Sacras; teste Suida in vita illius. Forcè
quod ex Iudæorum & Samaritanorum hæresi iudi-
carent omnia corpora immunda. V. Vicleff, & supra-
dicti. 99. 20. & 21. eadem lue laborarunt.

LVTHERVS *serm. de Cruce, Reliquias, vt Fide-
lium seductiones, altissime sub terram abscondendas iu-
dicat.* Sic & Magdeburgenses *Cent. 4. c. 6. & c.*
Vide in *Mendace Antipap. q. 7.*

CALVINVS lib. de necessit. reformandæ Ec-
cl. idem vrget his argumentis.

1. Quia *Deut. vlt. Deus abscondit corpus Mo-
ysis, ne à Iudæis adoraretur.*

2. Quia, 2. Cor. 5. *Iam non nouimus Christum se-
cundum carnem:* minus Christianos mortuos.

3. Quia *Col. 2. damnat omnem cultum arbi-
trarium, id est, non à Deo institutum:* at talis est
reliquiarum. 4. Quia desiderium reliquiarum
est mater idololatriæ; nam earum veneratio est
Christi exhonorificatio. Hinc obicienti Vigi-
lantio cereorum accensiones ad sepulchra, so-
lum hoc respondit S. Hieronymus; in mulier-
cularum esse, quæ zelum habet, non scientiam.
5. Quia supposititia sunt pleraque reliquie.
Demum Calvinista, vbi possent, reliquias exu-
runt: velut & Ethnici.

PAPISTA. Quæ sancta Deo in lege
Veteri, & in Noua Christo, fuerit reue-
rentia Reliquiarum; noster è S. Scripturis
docet *Antich. p. 1. q. 23.* Quæ eadè Fidelib.
digna sit & iusta, meus demonstrat *Lu-
thero. c. p. 1. q. 78.* Quæ calumniose tradu-
cta proscindatur ab hæreticis, meus *Men-
dax Antipap. p. 1. q. 7.* verissime docet. Cæ-
terum

rerum hoc loci argutatiunculas omnino fuites refutare non dedignabor.

AD I. Quid si dicerem Moysen non mortuum, nec sepultum; sed translatum cum Henoch & Helia? Ita S. Hilar. in c. 17. Mat. Ambr. l. 1. de Catn. c. 2. Greg. Nyf. Sed cedo Ruperto in Deut. ult. & Philoni, id solidè refellentibus. Probabilius; fuisse gloriose à Domino sepultum, ait Occumenius in epist. Iudæ; & occultatum; ait Chryl. hom. 5. in Matt. ne pro Deo coleretur; Vt cultus est, 4. Reg. 18. æneus serpens, qui signum duntaxat fuerat salutis.

At apud Christianos nunquam vel auditum est, Sanctos, eorumque reliquias pro Deo cultas fuisse.

AD II. Non nouimus Christum secundum carnem mortalem; sed immortalē; & quæ in mortali gessit sancta, sanctè recolimus; Ceu iussi, 1. Cor. 11. Mortem Domini annuntiabit is. Hebr. 12. Recognitate eum, qui talem aduersum seipsum sustinuit maledictionem.

AD III. Reliquiarum cultus non est ab hominibus institutus; sed Inspiratus à Deo in utroque testamento; Et Christi doctus exemplo sua in fimbria, in umbra Petri. &c. Dein Col. 2. ἐξ εὐνοίας significat cultum superstitiosum iuxta S. Hieronymum; non vero ab hominibus excogitatum.

At reliquiarum cultus sanctus est; non superstitiosus.

AD IV. Tantum abest à nobis idololatriæ periculum, ut in translationibus, cantetur: *Confundantur omnes, qui adorant simulacra.* Sic teste Rufinot. l. c. 35. in S. Babilæ translatione cantatum proditur. Neque cereorum vñus ad Sanctorum

memorias signū est adorationis: Quæ non offeruntur vt sacrificia; sed accedunt in signum Letitiæ inter fideles Gloriæ inter Cœlites, Vita beatæ in Deo. S. Hieronymus autem respondet Vigilantio de errore putantium martyrum cereolis illustrari. Quem errorem vñus probat; sic approbat vñus cereorum. Sicut & S. Augustinus arguit Agrippas ad sepulera Sanctorum, ob abusu epulandi, non ob eorum vñsitationem.

AD V. Ne reliquæ autem vñs obtrudantur supposititiæ, vigilantissimè cautum est per Ecclesiam pluribus in Concilijs: Vt in meo Luthero-cal. par. 1. c. 78. ostendi.

Demum age, Ecquid est, quod Reliquiarum sacrarum cultum adeo Vniuersalem reddidit per orbem vñuersum? Vt remotæ, celebres, frequentes ad sepulera Sanctorum fierent Peregrinationes, Orationes longæ & multæ, Sumptus immensi, & tot Basilicæ collocarentur?

Quid? Beneficia innumera, & maxima; publica, priuata; Secunda bella pax reducta, firmata; hostilitates prohibita, fracta; mortalitates auersæ; sedata tempestates; necessitates expedita; sanitates redditæ; aliæque vñtilitates iuxta in prosperis & aduersis impetrata.

2. ACCEDUNT MIRACULA in ipsiſ Sanctorum corporibus demonstrata in sepulcris, in undis, in flammis, inter fratras, inter barbaros, hæreticos, &c.

3. INVENTIONES autem quot, quæque mirabiles ac gloriosas dedit sæpe Deus?

4. TRANSLATIONES vero quæ celebres ac memorabiles factæ produntur?

5. In primis illustre cenſeo, quod Ritum per-

tu perpetuo obseruatum inuenio; ut esse prorsus Apostolicum videatur.

SUB ALTARIBVS recondi Sanctorū reliquias, sua peculiari sanctitate in legem abiit per omnem omnium ætatum ac locorum Ecclesiam. Ut equidem existimem, idcirco S. Iohanni, *Apoc. 6.* animas Martyrum sub Altari ostensas; quòd eorum in terris corpora sub aris requiescere consueissent. Quo honore publico haud scilicet numero insignior sit alter.

Nulla enim gens vsquam fuit, quæ aris suis quicquam sanctius duxerit. Hæc azyla dabant confugis; his adgeniculabatur; ad has Numen iratum placabatur.

Apud Christianos verò Ara Thronus Dei titulusque Christi reputatur, & Christum in Ecclesia representat: Ac conditæ sub ara reliquæ Animas Iustorum in Manu Dei esse, inque Christo beate requiescere, nos admonent. Quòd iustior cercorum ad ea, aliaque Sanctorum sepulera, est usus: De quo vide *Bell. l. 2. de Sanctis. c. 3. & 4.*

Et quid dignum satis ijs præstes Corporibus?

1. Quæ sanctarum Organa fuerunt animarum ad opera bona, tot, tanta?
2. Ad Miracula?
3. Ad claritatem Christi transformandam? &c.

QVÆSTIO XXIII.

Quo temporum successu processit ICONOMACHIA?

HÆRESIARCH. Iconomachus certus aliquis, qui primus fuerit, repertu difficilis est. Certum

constat illud, autores Iconomachie diuersis extitisse æt. ibus aut Iudæos, aut Mahumetanos, aut Magos: Quos auos hodierni sequuntur Luthero-caluinistæ.

1. IUDÆI primi videntur Iconomachi fuisse ut qui in suo Thalmud Christianorum Ecclesias esse idololatrias dicunt: Et dicantur ij sæpius Iconomachi in Synodo VII.

2. XENAIAS Persa seruus profugus se baptismum mentiens euasit in Episcopum, anno 485. Negabat decere ut Deus, Christus, Angeli, cum sint spiritus, corpore a pingantur sculptanturque effigie: nec Spiritum Sanctum specie columbæ pingendum.

3. SAMARITANI anno 574. teste *Nycæno Concil. II.* immaniter per Syriam sunt in imagines debacchati.

4. EZDES Rex Arabum Mahumetanus ab mago hebræo inductus sub annum 700. euasit late iconas. Nec annum superuixit, cui hebræus in præmium iconomachie XXX. annos vitæ promiserat: teste *Synodo VII. act. 5.*

5. LEO ISAVRICVS sub annum 716. ab Iudæis peruersus edicto picturas & sculpturas ex ecclesiis proserpsit, obsistentes Christianos multos contrucidauit. teste *Zonara, Cedreno, &c.*

6. CONST. Copronymus patri immanior successit necromanticus & Nestorianus, Anno 764. sed vnâ cum istis occidit & Iconomachia.

7. Post annum 800. recruduit bellum istud per Leonem Armeiolum, Mich. Balbum, & Theophilum Imp. Iudaizantes & necromanticos: *testibus ijdem.*

8. Sub idem tempus & in Occidente Claudius in Hispania Episcopus imagines templis eiecit.

9. Sub annum 1367. VICLEFFVS easdem insectatus est: ut discipuli eius sæpius demoliti sunt: teste *Tho. VValdensi c. 1. tit. 19.*

LUTHERANORVM primus And. Carolstadius anno 1522. remouit è templis imagines.

LUTHERVS, teste *Cochleio in vita,* factum probat, sed quod se facti autorem maluisse, eum de non petita ab se facultate increpabat. Ex eo, velut agmine facto, iconomachiam inuasere furentes: clasticum concinuerunt Magdeburgenses *Cont. 8. 9. 10.*

CALVINISTÆ verò comprimis iconomachiam sibi velut propriam vendicauerunt; ut, quas prædicti sarsæ primas ætatis debent, easdem eis præcipiant inmanitatis.

Dux belli Calvinus *Infl. l. 1. c. 11. & l. 4. c. 9. §. 9.* Vbi qua tria asserit falso vide in meo *Luthero calu. par. 1. p. 79.*

PAPISTA. Quæ tria negant Luthero caluinistæ; semper asseruit Ecclesia.

I. Imaginem Dei ac Spirituum rectè
Aa 2 pin-

pingi & sculpi, tum historicis, tum analogicis; non autem *serius*, id est, quasi essentiam Dei seu spiritus exprimeret pictura, vel significaret. Quia Scriptura Deum quasi hominem cum membris, & affectibus, & actionibus describit; ut aliqualem ideam Dei credentes animis concipiant.

II. Imagines Christi & Sanctorum sunt in sancto Vsu. Vnde S. Chrysostomus in Missa, quam Erasmus Latinam fecit, *Sacerdos egreditur, inquit, portans Euangelium precedente ministro cum Lucerna: & conuersus ad Christi imaginem inter duo ostia, inflexo capite cum exclamatione dicit &c.*

Sub annum 338. Hæmorroissa statuan æneam in templum solennissimè introductam fuisse prodit Nicephorus I. *hist. c. 30.* Eusebius *l. 3. & 4. de vita Constantini Magni* testatur eum templum omnia in Palestina statu aureis & argenteis repleisse. &c. Vide *Bell. l. 2. de Sanctis. c. 9.*

III. Vtilitatem imaginum docet factum Christi, qui vulcus sui ideam linteo impressam Abagaro misit.

Item Ea, quam Christo crexit æneam Syrophœnissa.

Item ea quam Christo Nicodemus fecit.

Item ea, quam Deiparæ pinxit Lucas. Ideo Chrysostomus orat, in S. Meletium testatur, plena imaginum omnia in annulis, poculis, thoris, parietibus, &c.

QVÆSTIO XXIV.

An omnis Sacrarum Imaginum cultus sit illicitus?

HÆRESIARCH. Duo hic ex diametro pugnantia occurrunt.

I. CHRISTIANO-CATEGORI, id est, Christianorum acculatores, qui pertendebant imaginibus, diuinitatem debere honorari, quod pii semper abhorruerunt. Talis fuit Seuerus Alex. Imp. qui in Larario suo statuan Christi lætitiā colebat, teste Elio Lampridio.

II. ICONOMACHI omnem imaginibus negabant honorem. De vtriusque testatur Damascenus lib. de heresibus. De his q. precedente.

LUTHER ANGL. vt Magdeburgenses, *Cent. 1. & vbi supra,* execrantur imaginum cultum. CALVINIANI multo detestabilius deum ouentac persequuntur eundem; vt qui nec Vsum earum periciantur.

PAPISTA. I. Proiecta, & homine velle Cretenfi indigna mentiendi qua libido, quā impudentia est hac in re & causa Lutheri-caluinistarum: teste meo *Mendace Antipap. p. 1. q. 7.* Ea verò clamant ipsa, suam ipsorum iconomachiam ab omni desertam esse veritate.

II. Quam autem solido steterit veritatis firmamento nostra Iconodulia; patet in meo *Luthero-cal. p. 1. q. 79. & in Antichristo, p. 1. q. 24.*

III. Atque istis suffragantur perpetuam quadam concordiam S. Patres. Hinc S. Basilij sententia citatur ab Adriano Papa in epist. ad Imp. in Syn. VII. ad. 2. illa: *Historias imaginum illorum honorari, & palam adoro. Hoc enim nobis traditum à S. Apostolis non est prohibendum.* S. Ambrosius *serm. 10. in Psal. 118. Qui imaginem conuenat, aut contempserit Imperatoris, utique illum honorat, aut iniuriā afficit; cuius imago est.* S. Aug. *l. 3. de Doctr. Christiana c. 9.* distinguit honorantes signa vtilia; quod alij nesciant, quid significant; hi sunt serui; vt Iudæi, alij sciunt; hi sunt liberi, vt Christiani. *Li. 2. ib. c. 29.* picturas, statuas ponit inter superflua hominum instituta, exceptis ijs, quæ proponuntur loco & tempore ab habente autoritate, vt sunt Christi & Sanctorum icones.

Quæ

Quæ quia inter res sacras semper habitæ sunt; omnino veneratione dignæ recte censentur.

I V. Iconoclastas etiam horrificæ clades affligerunt. Nam, teste Chronico Palmerij anno 741. sub Leone Isaurico pestis Constantinopolim exhaustit, hominibus supra trecentis millibus sublatis. Sed iconomachia præierat: Leo item Italiæ exutus est imperio, eiusque successores: teste Zonara.

Rex Arabum Ezides, Hebræo 30. an. regni promittente si bellum indixisset imaginibus; vix vnum superuixit.

Const. Copronymi imperium diris cladibus terræ motuum atterebatur, peste hominibus nudabatur: cumque ubiq; cruces sublatae fuissent, ecce pluebat cruces: Pontus insueto frigore constitit ad 100. miliaria glacie crassa 50. cubitos: quæ soluta mœnia domosque evertit Constantinopoli: Ipse Copronymus adhuc viuus se flammis inextinguibilibus cremari vociferans periit.

QVÆSTIO XXV.

Ad Cruci Dominicæ debeat adoratio?

HÆRESIARCH. CLAVDIUS Taurinensis, sub annum 800. teste Iona l. i. detestabatur Crucem Domini. Item quos Pauliciani, teste Eutyrio in *Panoplia* p. 2. tit. 11.

Item sub annum 1110. Petrus Bruis & Henricus, teste *Cluniacensi*. Sub idem tempus & Bogomiles. Similiter & VVicleffista, teste *Tho. Wald. to. 3. tit. 20.*

LUTHERANI Magdeburgenses *Cent. 4. cap. 4. & 6.*

CALVINVS *Inst. l. 1. c. 11. §. 7.* Crucis honorem detestantur infandè; Ac mendacis onerant; vt videre est in *Mendace Antipap. p. 1. q. 3.*

SVADENT Bogomiles & Petrobrusiani istis.

1. Quia crux dolorem & ignominiam attulit Christo: ergo detestanda est.

2. Quia Impius est filius, qui patibulum amaret patris.

3. Quia si cruces omnes adorandæ, quod Christus in cruce pependit; ergo & sepulcra; quod in sepulcro quieuit; & præsepia, &c. & omnes columnæ, clauis, &c. *Imo & asini*, ait Claudius: quod asino veclus est Christus.

4. Quia Christi hostes gaudebant passione Christi, oderuntque crucem: ergo qui honorant eam, sunt hostes Christi.

5. **Wicleffista**, Quia si ob contractum Christi sit adorandæ; ergo & labia Iudæ; pugnus Malchi. &c. adorandus erit.

6. Centuriatores, Quia superstitio est characteribus tribuere virtutem: sed Papiста tribunt figuræ crucis vim pellendi demones: ergo superstitiosi sunt.

PAPISTA. Solutio istorum facilis est.

AD I. Crucis dolor & ignominia vergit in lætitiã & gloriã, demone deuicto.

AD II. Dissimile istud. Quia iustè, meritis, ac inuitus suspèditur ille: Christus verò insons, ac libens, quia voluit, suspenus est.

AD III. Disparitas talium magna est. Nam cruces adoramus, quia veræ Crucis imagines sunt, Christique crucifixi; præsepia verò, sepulcra, clauis, &c. non sunt ad exprimenda illa Christi.

AD IV. De suo scelere gaudebant hostes Christi; at nos de Christi triumpho gaudemus, passioque compatimur.

AD V. Disparitas talium est: ait *Th. Wald. to. 3. tit. 13. c. 120.* Quia crucem Dominus elegit; amauitque; innocuam: at pugnum percussoris, proditoris labia, vt impia, execratus est. Et hæc fuerunt instrumenta sceleris; crux vero passionis: passio a. fuit sanctissima, actio verò passionem inferentium nefandissima.

Ad 3.

Ad VI.

AD VI, *Signo Crucis*, ait S. Athanasius lib. de Incarn. *omnia magica compescuntur* supernaturaliter: quod superstitiosi characteres non possunt. Vide *Bell. li. 2. de Sanctis c. 30.* Et meum *Luthero-c. p. 1. q. 82.* Et *Antichristo. p. 1. q. 25.*

QVÆSTIO XXVI.

*An Deus & Sancti rectè colantur TEM-
PLIS?*

HÆRESIARCH. Aiani & Donatista templa Catholicorum profanabant, d. spoliabant, odio Religionis; non, vt Ethnicis, odio Templi aut Nominis Christiani teste S. Athan. in apolog. Theodoro 1. 4. h. st. c. 19. 10. &c.

MANICHÆI, c. ste Aug. l. 20. contra Faustum. c. 3. 4. exprobrabant Catholicis templa, aras, &c. quod instar Gentilium & Iudæorum.

MASSALIANI item anno 361. §. v. orti, in Conc. Orient. damnati anno 425. teste Socrate l. 2. h. st. 33. aras ac templa erecerati, in ædibus orandum esse docebant sicut & Eustathius.

PETROBRVSIANI similiter sub anaum 1126. Dein Albigenes; Tum VValdenses; postea Taborita. &c. templa dei serunt, vt quibus omnia loca suis apta cœtibz essent profanis.

LUTHERO-CALVINISTÆ admittant templa; sed ad Conciones tantum & Sacramenta ministranda.

Hinc Magdeburgenses *Cent. 4. c. 6.* multis carpunt ritus Consecrandi ecclesias; *Cent. 6. R.* edunt sumptus fabricarum; & quod in Martyrum honorem ponantur.

Ad Orandum fieri oportere negant. Calviniani eadem reprehendunt.

CALVINVS in *præfat. Inst.* traducit ornatum templorum: Et *Inst. l. 1. c. 11. §. 13.* Ornatum asserit verum Conciones & Sacramenta.

Idem l. 3. c. 20. §. 30. Erigi concedit templa ad communes preces quidem; nullam tamen in esse templo sanctitatem, vnde preces commendentur.

ANABAPTISTÆ Transyluani in *Antihæresibus Christi veri & Falsi*, etiam istud omne negant templifugæ; sed syluicolæ cœtus *notum nos a-*

gunt, vt noui Gnostici: Sic & VVicleffitæ, & Manichæi.

PAPISTA. Quæ istorum argumenta sint; etiam reſutata repetere ex meo *Luthero cal. p. 1. q. 83.*

S. Scripturæ verò testimonia exhibentur in *Antichristo. p. 1. q. 26.*

I. **VERBO DEI & Sacramentis** Templarità parantur:

1. Vnde cum Gregorio Neocæsar. parum loci esse, vbi templum instituerat collocare, vicinam rupem precibus remouit, teste Euseb. libr. 2. hist. c. 25.

2. Ad Res sacras subinde conuenire necesse est populo; huc igitur loco certo publico que opus sicut & politici negotiis sua sunt destinata loca.

II. **SACRIFICIIS** opus est Templo:

1. Cū sacrificia non sine aris patrētur; templa autem altarium sint domus; plañe ad sacrificia requiruntur tēpla Pulcre Aug. l. 8. Ciuit. c. vlt. *Nos martyribz Templi. Sacerdotia, Sacra, & Sacrificia constituimus: Quoniam non ijs, sed Deus eorum nobis est Deus.* &c.

Non autem ista esse sacrificia Martyrum nouit, qui nouit Vnum, quod Deo illic offertur, Sacrificium Christianorum.

III. **ORATIONIBVS** Publicis Priuatique Oratoria aperiuntur.

1. Quia eam cunctis nationibus legem natura inscriptam factis ipsis declarauit. Vnde Chyl. hom. 30. contra Anomæos. *Dicis: Orare domi possumus. Magno in errore versaris. Fieri non potest, vt domi tam benè ores, quam in Eccl. s. i.*

2. Hinc Theodosius Imp. ait Rufinus l. 2. hist. c. 33. *circumibat omnia orationum loca.* Et Augustinus epist. 109. mul-

multa in templis miracula ab precantibus impetrata prodit. Ideo monet ibidem & in Regula: *In Oratorio nemo aliud agat, nisi ad quod factum est; unde & nomen accepit.*

3. Apostolus, ducta similitudine à veris templis, sæpius dicit corpora nostra esse templum Sp. Sancti. 2. Cor. 6. *Possitis Templum Dei vivi.* Et Aug. l. 2. ad Simplicianum q. 4. ait Dauidem ante Arcam orasse; quod ibi sacratior locus esset, & commendatior præsentia Domini.

4. Promisit Deus Salomonæ, 3. Reg. 9. ergo magis Christiano cuique templo, se ibi auditurum precaturus. Huc adiuuat, quod templum sint accommodatiora ad ardentius orandum; ob præsentiam Eucharistiæ, Reliquiarum, crucis, imaginum, &c.

IV. SANCTIS sanctè Memoria & Martyria construuntur. Ita, teste Cyrillo *Catech.* 16. ecclesia est posita Apostolis, ubi Sp. Sanctum acceperat, Talium plenæ historia. Aug. l. 8. *Ciuit. c. 26. Hoc dolet, ethnicis, quod Memoria Martyrum nostrorum templis eorum d. lubrisque succurrunt.*

2. RATIO fauet. Quia ait S. Hier. *epist. 17. Venerabantur quondam Iudæi Sancta Sanctorum, quia ibi erat Arca. Nonne ibi venerabilius videtur Sepulcrum Domini aut, Reliquiæ Sanctorum? Nam hæ videntur haud paulo Sanctiores, quam Arcalignea. 1. Cor. 6. Membra enim nostra templum sunt Sp. Sancti. 2. Cor. 13. An experimentum queritis eius, qui loquitur in me, Christus?*

Templa tamen à Basilicis quidam distinguunt cum Aug. l. 22. *Ciuit. c. 10. Nos Martyribus non Tempia, sicut Dijs; sed Memo-*

rias, sicut hominibus mortuis, quorum apud Deum viuunt spiritus, fabricamus.

Illis templa, vti & Sacrificia, soli Deo fiunt. Equidem malim distinctionem petere ab intentione Ecclesiæ docentis de templis ædificandis, quam ab Vocabuli vsurpatione.

Hæc enim varia est, illa vna constans ac certa, Deo principaliter omnes Ædes sacras poni, secundario Sanctis.

QVÆSTIO XXVII.

An tolerabilis sit templorum ORNATUS?

HÆRESIARCH. PETRVS BRVVS sub annum 1126. eiusq; Sectatores Petrobrufiani: itemque **VVICLEFFISTÆ** omnem templorum ornatum damnant hoc amplius, quò templa ipsa execrantur infestius.

LVTHERANI æquè ac **CALVINIANI** ipsorum innouant impietatem, Ædesque factas denudant. Idque zelose & cum ratione facere videri volunt.

PAPISTA. Sic assolent. I. Sed luculentis S. Scripturæ & Basilicis exemplis contradicunt iisdem Sacrorum hostes. Vide in meo *Antichristo*, parte 1. *question. 27.*

II. S. Patres quoquè vix ampla satis encomia queunt reperire, quibus euehant templorum Autores atque ornatores.

Vnde Paulinus natali S. Felicis: *Aurea nunc niueis ornantur Limina uellus.*

S. Ambr. l. 1. de Off. c. 21. *Maxime Sacerdoti conuenit ornare Dei templum decore congruo; ut etiam hoc cultu aula Domini resplendeat.*

III. Quamquam iidem S. Patres profanos cultus & ambitiosos, in ecclesias

has irrepentes specie diuinæ gloriæ, iure merito reprehenderit. Quæ vitatio è quatuor minus obseruatis potest provenire: è loco, Tempore, Modo, & Persona; De quibus *Bell. l. 3. de Sanctis. c. 4.*

QVÆSTIO XXVIII.

An BENEDICTARVM rerum usus in Dei Cultu sit Christianus?

HÆRESIARCH. VVADENSES, exorti sub annu 1140. omnes irridere benedictiones ceperunt: teste *Reynero in fragmentis.* Itemque Flagellantes, coorti sub annum 1350. teste *Bern. Luxemb.* Quod omnem religionem ponebant in baptismo sanguinis per flagra elicti: hic eis circo erat Confirmatio, Pœnitentia, &c. & omnia. At asperæ lustralis aquæ guttas dicebant scintillas gehennales. VVICLEFISTÆ, teste *Tho. VVald. 3. tit. ult. c. 68.* Benedictiones rerum dicitabant proximæ Necromanticam.

LVTHERVVS *l. de Visione Danielis,* oēs damnat Benedictiones ecclesiasticas. Magdeburgenses *Cent. 2. c. 6.* eas dicunt ritum ethnicum, præcipuè lustralem asperionem.

CALVINVS *Inst. l. 4. c. 10. §. 20.* tria oblatrat contra lustralem. 1. Hanc ab autore Alexandro, à Papisitis institutam Papa sc. Sexto à S. Petro; & tamen dici Apostolicam Traditionem. 2. Nec Augustini memoria eam fuisse. 3. Ipsam esse baptismi profanationem. **BRENTIVS** *in Conf. c. ult.* Non debere adumbrari mysteria vlla in luce Euangelij. **Heshusius** *l. de sexcentis error. Papisit. loco 27.* Error est, lustrali deleri venialia, dæmones effugari, ac morbos. 1. Quia 1. Ioan. 2. *Sanguis Christi nos emundat ab omni delicto.* 2. Quia manifesta magia est præter Dei verbum vti creaturis ad fugandos dæmones. Estque contra *Deut. 18. Non sit maleficus, neque incantator inter vos: Et Non assumes nomen Domini Dei tui inuani.*

PAPISTA. Vana profani, & impij impia comminiscuntur.

1. Cum enim Benedicendi ritus in Scripturis Exemplum habeat, *Mat. 14. Luc. 9.* & Documentum 1. *Tim. 4.* quid humana Deo obstrepit improbitas ac maledicentia?

2. Præterquam quod Benedictioni sanctimoniam ac usum sancta custodivit Traditio Ecclesiæ Christi: teste, in cæteris S. Cyrillo Catechesi 5. *Sicut mandu di cibi sunt immundi inuocatione diaboli: ita aquam simplicem fieri sanctam inuocatione Dei:*

3. Proinde *l. 4. de Sacram. c. 3 & 5. S. Ambr. ait,* Aquam, nisi Crucis signo prius sacretur, nullū habere usum in Ecclesia.

4. Et quid è *S. Basil. li. de Sp. S. c. 27.* dicit eam apostolicam esse Traditionem?

5. Quò rectius sancit Conc. Nannantense can. 4. vt presbyter visitaus ægrotum, hunc & cubiculum aqua lustrali perspergat.

Iam **AD CALVINI** cauillationes.

AD I. Aquæ benedicendæ institutio tribuitur Apostolis; at Præceptum dedit Alexander I.

AD II. Fingit id Calvinus. Lotionem pedum maluit S. Aug. differri in octaua Paschæ; ne loti pedes Catechumeni putarent se baptizatos iam esse.

AD III. Fingit ille repeti à nobis baptismum: sed calumnia est. Recoli tamen eum in asperione grati est animi.

AD Heshusium: 1. Sanguis Christi emundat nos cunctis à peccatis, sed applicatus per Sacramenta, efficaciter à venialibus, per Sacramentalia pro merito applicantis. 2. Mentitur idem, non esse scriptū, vt aqua sanctificetur ad pellendos dæmones. Contrarium patet in meo *Antichristo p. 1. q. 28.* 3. Neque peccatur in illud; *Nō assumes Nomen.* &c. quia benedicentes aquam. &c. nec peieramus, nec Sathanam inuocamus. Vide meum *Luthero. c. p. 1. q. 87.*

QVÆSTIO XXIX.

Peregrinationes, ac Vota, num licitè fiant
Sanctis?

HÆRESIARCH. I. CLAVD. Taurinensis, sub an-
num 815. teste *Iona Epif. Aurel. l. 3. de cultu ima-*
ginum, docebat inanes ad loca Sanctorum esse pere-
grinationes. Sic & Petrobrusiani, teste autore *vita S.*
Bern. l. 3. c. 5. Et *V. V. V. l. 10. 3. tit. 15.*

LUTHERANI, vt Magdeburg. *Cent. 4. c. 6.* fin-
gunt tempore Constantini Magni cœptas pere-
grinationes; sed ab Greg. Nysseno refutatas is-
tis rationibus: *Cent. 4. c. 10.* 1. Quia Christus,
Matt. 5, illas non recensuit inter octo beatitu-
dines. 2. Quia pericula sunt multa, præsertim
fœmineo sexui, in peregrinationibus. 3. Nihil
inuenitur alibi, quod dõmi promptum haberi
nequeat.

CALVINUS *Infl. l. 4. c. 13. §. 7.* Plenas impieta-
te peregrinationes asserit: eò quod omnis vol-
untarius cultus Deo displiceat.

PAPISTA. Satis sui Luthero-calui-
nistas hæresiarchæ refutant, in hisce
tam olim damnatos.

Verumtamen Centuriatores doce-
renunquam valent, eam orationem esse
S. Gregorij: Neque in operibus eius ha-
betur.

Deinde ea reprehendit, non peregr-
nationes; sed monachis & monachab.
eas non conuenire docet. Ita *Ionas l. 3. ad*
Claudium Taur. Sic & S. Hier. mirificus
peregrinorum encomiasta, eas dis-
suadet tamen monachis; exemplo S. An-
tonij, Hilarionis, &c.

Ad I. Dico, Peregrinationes non esse
ad salutē necessarias, neq; ad pfectionē.

Ad II. Et nos dicimus oò pericula
non omnib. eas conuenire.

Ad III. Nihil ad salutē necessariū; ve-
rū est: Nihil vtile inueniri alibi; falsum.

Ad Caluini maximam dico: Volun-
tarius cultus est ipsi dicitur, qui sine ra-

tionē suscipitur: Vt si velis lauare bis pri-
us, quam comedas. At cultus Deo præ-
stitus per actū virtutis est non præceptus,
non est ita volūtarius, etsi volūtariè fiat.
Vnde, *Nu. 30.* iubet Deus impleri vota
rerum est non præceptarum. Plura in
meo *Luthero. c. p. 1. q. 87.*

QVÆSTIO XXX.

An Christo, & sanctis FESTI DIES sint
celebrandi?

HÆRESIARCH. I. EBION, teste *Bron an. LXXIII.*
& Ebionitæ contendebant Iudæorum ac Chri-
stianorum festa vt itaq; obseruari oportere: Sic *Euseb.*
l. 3. hist. c. 27. Æthiopes idem innouarunt tempore S.
Gregorij ipso teste *l. 11 ep. 3.* Quia, *Exo 31. Passum est*
sempiternum.

II Omnia festa, ceu ceremonias Iudaicas tollebant
Petrobrusiani, in *vita S. Bern. l. 3. c. 5.* & *V. V. l. 10. 3. tit. 16. c. 140.* Quia, *1. Ro. 14. Autus indicat diē inter-*
diem: alius iudi: ac omnem diem: id est, putat esse sacrū
2. Gal. 4. Dies obseruatis, & mensis, & annis. &c. *Col.*
2. Nemo vos iudicet in potu aut in cibo, aut in parte diē
festi 4. Patres aiunt Sabbatum carnale Iudæorum à
seruilibus abstinere; ac Christianorum Sabbatum
spiritalē est abstinere à peccatis.

III. **LUTHERANI**, perindeque **CALVINIA-**
NI dogmatizant quinq; 1. Festos agitare dies ia-
ris esse diuini ac naturalis: iuxta Decalogum.
Et rectè. 2. Ius illud dies determinasse nullos:
determinari verò oportere à Pastoribus; sed po-
pulo consentiente. At non ea conditione Chri-
stus Apostolis commisit regimen Ecclesiæ. 3.
Determinatos non debere celsari sanctiores cœ-
teris, ceu mysteriosos; sed obseruari solum ob
determinationem. Docentq; Paulo, vt supra.
4. Sanctis dies consecrare nefas. 5. Determina-
tionē eam non obligare in conscientia; nisi ob
scandalū, seu contēptū. 1. Quia festū agere fuit
res indifferens in primitiua Ecclesia; atūt Mag-
deburg. vt iā in Sabbato prædicarent; ceu Paul.
Act. 13. iam in Dominica, qua Ioannes *Apoc. 1. rap-*
teus fuit. 2. Quia *Gal. 4.* resistitur Pseudoaposto-
lis festa cum obligatione inferentibus. 3. Quia
ait Heshus. cū Christianorū, quā Iudæorū, plu-
ra sint festa; erit eorum iugum intolerabilius.

PAPISTA. Cum in *Luthero ca. p. 1. q.*

88. veritatem asseruerim; hic falsitas redarguenda est.

I. Sabbatizantium. S. Aug. in *Gen. 9.* 46. 124. 139. ait, Pacta legis dici sempiterna, quod significet res æternas; Vel duraturas quousque status ille perdurabit; Vel quousque Deo placuerit.

Ad Hoc: *Alius iudicat diem inter diē,* id est, ieiunat omni die, alius quibusdā. Ita Orig. Ambr. &c. *Vel,* Theoph. Theodor. &c. Alius abstinet à suilla semper, alius aliquando. *Vel,* Hier. Alius Sabbatum & Kalendas obseruat, alius nullum diem feriat. Et sic loquitur de festis Iudæorum; non Christianorum.

Ad *Gal. 4.* Arguit obseruatores dierum dicentes; iam bonum est iterinire, hoc illud agere. Sic Ambr. Aug. *Vel melius:* Aug. Hier. Græci: agitur de festis Iudæorum tantum. Sicut & *Col. 2.*

Ad Quinque illa Luthero-caluinistica liquet responsio in meo Luthero-cal.

Ad quinti I. Dico: Cultus festorum ex se indifferens est; at posita lege, necessarius. Item Paulus non ideo coluit Sabbatum, quod prædicaret Sabbato; quo collectos reperiebat.

Ad Heshusium dico: Iudaicum iugū festorum fuisse graue, quia seruale & corporale; nesciū mysterij, multis obseruatiūculis additum permolestis: Non sic festa Christianorum plena mysterij, vacantia à seruali opere & ceremonijs serualibus. Deniq; Dominicam, vti festorum primā, cœptā in die Pentecostes, docemus ex *Act. 20. I. Cor. 16. Vna Sabbati cum. &c.*

At ea loca volunt de Sabbato intelligi Magdeburgenses *Cent. 1. l. 2. c. 6.* Calvinus in *Catena Marlorati;* & Paulum sabbatizasse aiunt.

At contra consensum S. Patrum, *Bell. l. 3. de Sanctis. c. 11.*

Et in c. 12. de Paschate; quod Magdeburgenses lib. volunt esse indifferens debere, vt celebretur, quo die liberit.

At hoc Nouatianum est, iamque olim damnatum.

Ultima pars superat Ecclesia Triumphans, de Sanctis in Purgatorio. Hi Viatores esse desierunt; suntque Comprehensores decreta quidem Dei; sed factio nodum suo ipsos debito tantisper remorante. De illis itaque conuersionem mouent iniquiores Nouatores, sectarum veterum damnatarum.

VI. DE PURGATORIO.

QVÆSTIO XXXI.

Num sit Purgatorium?

HERESIARCH. I. AERIS cognomento Impius emergit anno 356. damnatur in Conc. Sirmiaci anno 357. Docebat, teste *Epiph. bar. 75. Aug. bar. 5.* Non orandum pro defunctis, Vel, quia non egeret precibus; Vel, quod iuari non possent. 1. VVALENTINUS Purgatorium esse pernegabant teste *S. Anto 4. tit. II. c. 7. §. 3. APOSTOLICI* prius idem sub annum M. C. LIII. 4. HENRICIANI & Petrobrusiani sub annum M. C. LXX. teste *Bern. Epist. 240. §. 5. ALBIGENSIS* sub annum M. CC. cum Purgatorio infernū tollebant. teste *S. Anto p. 4. tit. II. c. 7. §. 6.* Sic & VVICELIFFITÆ, HÆRESITÆ, Armeni & Græci. &c.

LUTHER vster mutauit. I. In disput. Lipsica ait: Ego; qui Credo forti: er: imò ausim dicere scio Purgatorium esse; facile persuadeor in *Scripturis* de eo fieri mentionem. II. In Artic. à Leone damnatis; Admittit idem: sed cum erratis quinis: 1. Non posse *Scripturis* probari Animas in eo non certas esse salutas. 2. Possē inibi mereri ac demereri. 3. Assidue in eo peccare, dum horrent pœnas & requiem appetunt. 4. Liberatas suffragijs Ecclesia minus beari, quā que facti faciunt per sese. III. Deniq; abnegatione post hanc vitam; Et vitam ait purgatorium esse, mortis quæ pœnā culpam omnem extinguit. Ita l. de *abroganda Missa.* LUTHERANI sequuntur hoc tertium omnes Rigidi: & Molles. Item que CALVINIANI: Calvinus *Inst. l. 3. c. 5. §. 6.* Id vocat *Exitialē Satane commentum, quod Christi Crucem euacuat;* con-

tume-

tumeliani non ferendam Dei misericordiam irrogat; Fidem labefactat & euertit.

ANABAPTISTÆ Trinitarii l. 2. c. 1. dicunt Lutherum posuisse fundamentum reformationis, & sustulit Purgatorium, Missas, peccatorumque discrimen.

PAPISTA. Hic solum Maiores Nostrorum nostratum in medium produxisse; est hosce in eandem cum illis damnationem coniecisse. Et quid quicquam illustriorem eorum refutationem requirat? Hanc tamen præbemus in nostro *Luthero c. p. 1. q. 90.* Consuli poterit & meus *Mendax Antipap. p. 1. q. 9.*

I. Istitis adde omnium nationum gentiumque consentum.

1. Hebræi 2. *Mach. 12.* orarunt, sacrificaruntque propriè defunctis. Non tamen proijs, ait Iosephus *l. de bello Iud. c. 19.* Qui seipos interemerunt.

2. Mahumetani in Alcorano Purgatorium disertè confitentur.

3. Ethnici item apud Platonem in *Gorgia*, in *Phædone*; apud Ciceronem in somnio *Scipionis*; apud Claudianum *l. 2. in Rufinum.* Quos &c. egit lethæo purgatos flumine. &c.

I. Neque omnia errantium instituta

aut placita rectè dixeris errata: nã multa sunt & verissima & honestissima; utpote ex naturæ lumine depromptas; Quod cum sit commune; communis id eo est & consensus omnium de Purgatorio.

II. Neque Apparitiones, à S. Patribus compertæ proditas, quisque sanus dixerit vanas. Quas porro inferunt aduersarij obiectiones è Scripturis, attingere supersedeo; ob futilitatem ac inutilitatem: fusè *Bell. l. 1. de Purg. c. 12. 13. 14.* Quæ contra hætenus nec hîscere ausi.

III. Neque tamen in purgatorio locus est meriti aut demeriti. Quia *Eccl. 9. Mortui non habent ultra mercedem. c. 11. Vbicunque ceciderit lignum, ibi erit.* *Luc. 16. Iam non poteris amplius villicare.* *2. Cor. 5. Referat unusquisque prout gessit in suo corpore; non extra corpus. &c. V. Bell. c. 2. lib. 2. &c. 3.*

IV. Purgatorij sunt certi salutis. Quia per iudicium particulare iam arbor cecidit ad Austrum. Et suum quisque seuit iudicium: ut *Epulo in orco*, & *Lazarus in limbo*; quanticunq; sint eis è cruciatu dolores seu perturbationes.

F I N I S

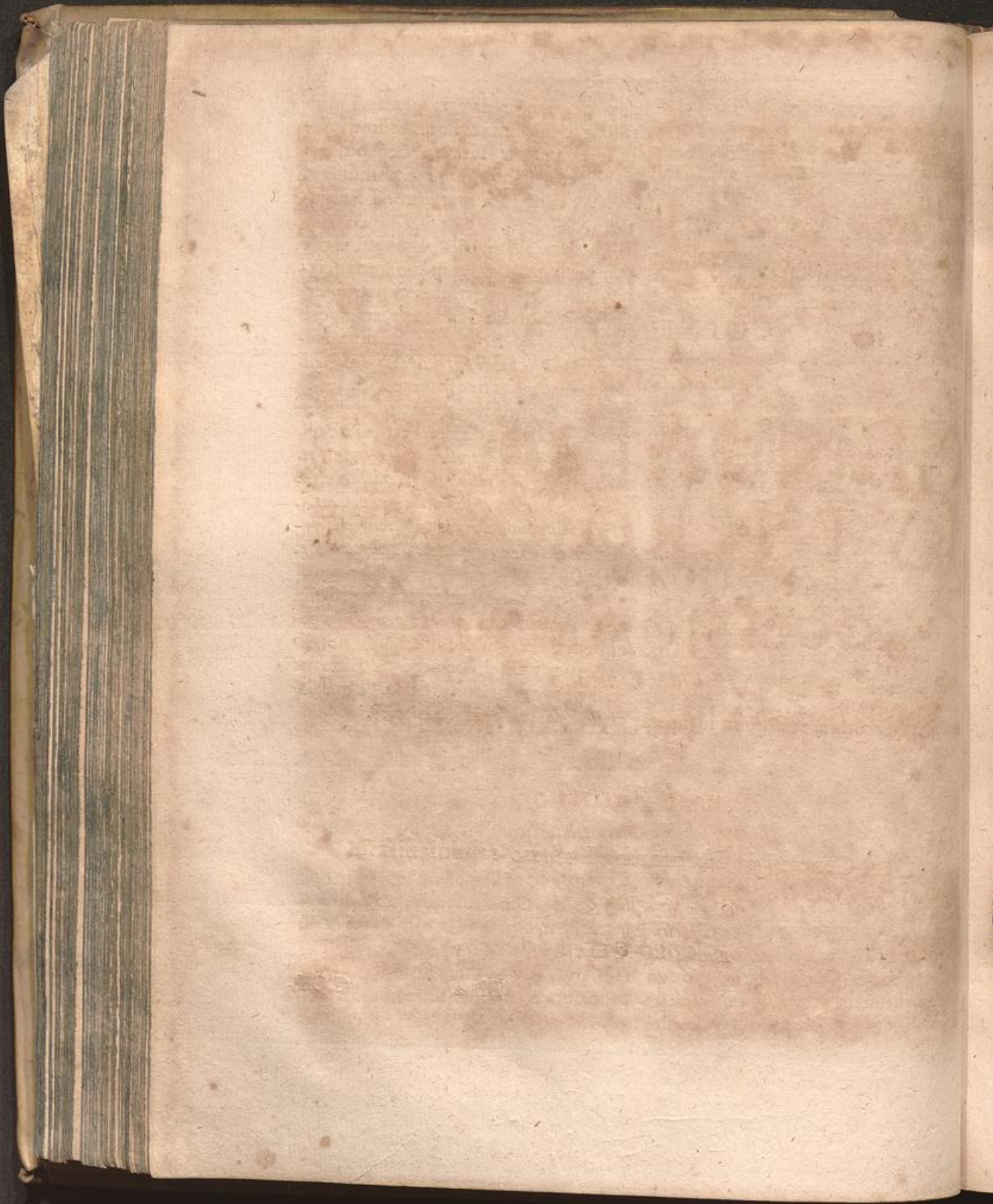
Genealogiæ Theomachæ Luthero-caluinianismi:

Gloria sit Christo.
Gloria sit Maria.
Sit sua Gloria Divis.

Bb 2

COP.

COPPENSTEINI

PARS II.

GENEALOGIÆ
LUTHERO-CALVI-
NISTICÆ DICTÆ

ECCLESIOMACHIA,

id est, Contra

Ecclesiam Militantem Archihæretica
Rebellio.

PRÆFATIO

De Archihæresi Luthero-caluiniana.

ADVERSVM Sacram Eccle-
sia MONARCHIAM; aduer-
sus Primarchi Petri PRIMA-
TYM, equidem me nullam
legere memini veterū Hæresium vsquā
exortam insurrexisse: adeo vniuersū il-
lam eunctis regendi formis præstare ob-

seruarique per Ecclesiam oportere con-
senserunt. Euo superiore quinto deci-
mo primus emerfit LUTHERVS, qui cū
CALVINO Primatum abnegarent Pe-
tro, peculiarem illius fuisse planeque
propriū: quique Monarchicum Re-
gimen Ecclesiæ euertere cōnitebantur.

Bb 3

Quo-

Quocirca hoc in errore sunt αὐτοόνοιο
hæresiarchæ; neque vsquam alicunde o-
riginem ducunt, nisi ex patre diabolo.

Nam ita doctissimus Serarius: *Luthe-
rus Satana Discipulus est: Calvinus Lutheri:
Ergo & Satana.*

Verum manet illud Christi oraculum:
Mat. 16. *Portæ inferi non præualebunt aduer-
sus Petram eam.*

Voluerunt quidem Luthero-calui-
nista; sed non valuerunt; minus præua-
lere quibunt hac in re & impietate, pri-
mogeniti Satana.

Attentarunt tamen nefas istud; vt eo
velut posito fundamento, in Romanam
sedem Apostolicam furentius debacha-
rentur. Et huius furoris autores habue-
runt hæresiarchas iam olim orbis adeo
totius iudicio condemnatos.

I. DE PAPATV RO- MANO.

QVÆSTIO I.

*An B. Petrus Roma vixerit Episcopusque sit
ibidem mortuus?*

HÆRESIARCH. *Guilhelmus*, Ioannis VVicleffi
præceptor, teste Tho. VVal. l. 2. *doct. fidei*, a. 1. c. 7.
primus finxit Petrum nunquam vidisse Romam, mi-
nus ibi sedisse Episcopum, aut vitam obiisse. Is autem
Guilhelmus vixit sub annum 1400.

LYTHERANI, vt *Vdal. Velenus* grandi volumine
XVIII. persuasionibus id docere conatur; & nec Pe-
trum, Paulumue Romæ, sed Ierosolymis occisione
extinctos desuisse. Sic & *Illyricus l. contra Primum
Papa. &c.*

CALVINVS *Inst. 4. c. 6. §. 15.* cum rem totam ef-
se dubiâ sibi ostendisse videbatur, ait, *Tamen pro-
pter Scriptorum consensum non pugno, quin illic mor-*

*tus fuerit; sed Episcopum fuisse, præsertim longo tem-
pore, persuaderi nequeo.*

Similia Magdeburgenses Cent. 1. l. 2. c. 10.

PAPISTA. 1. Petrum prædicasse
Romæ docet ipse, *1. Pet. vlt.* ex Babylo-
ne, sc. Neroniana Christianorum per-
secutione scribens.

Item Paulina ad Romanos à solo Pe-
tro Christianos factos testatur, quod
multi fuerint ibidem ante, quam Paulus
isthuc adueniret.

2. Docet idem nouitius is error con-
trarius, sub annum 1400. coortus: qui
fateretur ipse, omnium retrò consensum
atatum & scriptorum sibi semper con-
stitisse de Petri in Vrbe urbium Papa-
tu. Vide meum *Luthero-cal. p. 2. q. 8.*

QVÆSTIO II.

*An Iure, & quo succedat Petro Episcopus
Romanus in Pontifi-
catu?*

HÆRESIARCH **NILVS**, Episcopus Thessal. et
Hæreticus primus Romanum Pontificem Petro suc-
cedere in totius Ecclesie Regimine; sed in
Romano solum Episcopatu. Hic tamen postmodum
ex Concilijs accepit Primum inter, & super Cœpi-
scopos cæteros.

LYTHERANI iuxta & **CALVINIANI**, cæteriq;
hæretici omnes nuperi totum pernegant, sc.

1. Quod Iure Diuino debeat Petro aliqui
succedere.

2. Quod successor is solus Rom. Pontifex ef-
se debeat; non alius.

Ita Lutherus, *Illyr. Synodus Smalcald. Mag-
debur.*

Calvinus Instit. 4. cap. 6. 7.

**PAPISTA. De Successione post Pe-
trum Iure diuino debita vide meum *As-
tichristum p. 2. q. 4. Et Luthero-caluin. p. 2.
quest. 9.***

Solum

Solum vero Pontificem Romanum succedere Petro debere est de Fide certa: & forte de Iure diuino. Quia Quicumque Petro succedit, accipit à Christo Pontificatum Petri: (Christus enim Instituit vt perpetua esset in Sede Petri Successio Iure Diuino.) Atqui Rom. Episcopus succedit Petro, accipitque à Christo Pontificatum Petri: Petrus n. Romæ sedem fixit: & fortè Christi iussu. Ergo Rom. Episcopus Petro simul in Pontificatu succedit pari Iure; quod in Pontificatu; diuino: quod Romæ ex Petri facti diuinitus mandat. Vide meum *Luthero-cal. p. 2. q. 9. 10.*

Ita constat ex Traditione Apostolica; quam Concilia, orbisque Consensus declararunt.

II. HÆRESIARCH. Pontificatum Romanum descendere dicebant, præci hæretici, apud *Turrecrem. l. 1. c. 39.*

1. Ab Apostolis.
2. Nilvs, à Conc. Generali Calcedon.
3. Marsilius VVicleff, Hus; à Constantino Magno.

LUTHER ANI Smalcaldici, Papatū prouenire à Cardinalibus electoribus.

LUTHERVS, à Carolo IV. Francia.
CALVINVS, in Græcos, à Phocæ; in Gallos & Germanos à Pipino & Carolo. Vide in *Luthero-c. p. 2. q. 11.*

PAPISTA. Pf. 118. *Narrauerunt mihi iniqui fabulationes: sed non vt Lectus, Christe, Tua vox est: Mat. 16. Ego dico tibi, Tu es Petrus, & super banc Petram. &c. Tibi dabo Claves. &c. Mat. 18. Pafce oues meas. Confirma fratres tuos. &c. Quodcunque ligaueris. &c.*

Ecce immediate à Christo omnis Potestas absoluta est Pontificia.

QVÆSTIO III.

A quo possit indicari Papa?

HÆRESIARCH. I. Marsilius de Padua, teste *Turrecrem. l. 4. de Eccl. p. 2. c. 37.* ab Imperatore.

2. Nilus: ab Concilio generali etiam deponi. Sed damnatus vterque est.

LUTHERO-CALVINISTÆ cæterique hæretici nostrates affirmant vtrumque, & multis propugnare nituntur argumentis, sed vanis, apud *Bell. l. 2. de Pont. c. 26. 27. 28.*

PAPISTA. Pastor Orbis & Summus Princeps a Deo solo datus; Sedesque Petri supra Petram Christum à Christo solo posita *Prima, à nemine iudicatur*, proclamatur *Conc. Sinuessi. Distinctius Cōc. Rom. sub Syluestro, 280. Episcoporum: Neque ab Augusto; neque à Regibus; neque ab omni Clero iudicatur Prima Sedes.*

Quid ergo? *Conc. V. sub Symmacho. Aliorum hominum causas Deus voluit per homines terminari; sed Sedis istius Præsulem suo, sine questione, reseruauit arbitrio.*

2. Idem docent testimonia Pontificum:

3. Confessio Imperatorum.

QVÆSTIO IV.

Sitne Papa Iurisdictio coercitiua, ut possit condere leges, obligare conscientias, punire transgressores?

HÆRESIARCH. Negarunt olim VValdenses, teste *S. Antonino p. 4. tit. 11. c. 7. 5. 2.*

Item Marsilius de Padua, VVicleff, Hus, &c.

LUTHERVS I. de Capt. Babyl. de baptismo; Melanchton; itemque Caluinus negarunt idē. Vide *Luthero-c. p. 2. q. 19.*

PAPISTA. At affirmat Christus in meo Antichristo *p. 2. q. 6.*

Affirmat & prophetica, & Apostolica Scri

ca Scriptura, in meo Luthero-cal. Affirmat perpetua praxis Ecclesiarum & Conciliorum.

1. Dicit Calvinus: Tot sunt præcepta ecclesiastica: ut superent legalia, Veteris Test.

At vniuersalia, quæ ligant omnes, solum sunt quatuor: de Festis, Ieiunio, deque Confessionis ac Communionis tempore.

2. Dicit: Achaz & Vrias puniti sunt, quod altare aliud addiderint. 4. Reg. 16. Item c. 17. Babylonij, quod nouis ceremoniis coluerint Deum.

Et, c. 21. Manasses, quod aras in templo extruxerit.

At iustè puniti sunt ob idololatriciam.

QVÆSTIO V.

An Papa sit adhuc Episcopus, an vero Antichristus?

HERESARCH. 1. Nilvs lib. contra Primum Rom. ait: Donec Papa conuenientem ordinem seruet, olim in Ecclesia constitutum; &c. omnia ei summa de ferèda censet: sed si à veritate discessit, nec ad eam redire vult, merito pro damnato haberi debet.

2. VVicleff art. 30. Papam nunc Antichristum esse affirmabat.

LUTHERVS art. 28. 36. &c. turbaque sua cum ipso.

4. Itemque cum suis CALVINVS l. 4. Inst. c. 7. §. 24. 25. Habeant etiam plura. si velint, Papa: Nihil istorum valet, nisi Roma sit Ecclesia & Episcopus.

Hunc mihi nodum soluant Romanenses: Nego ipsorum Pontificem esse Episcoporum Principem; cum non sit Episcopus. &c.

Ex quo Antichristi sedes fieri cepit, desit esse id quod erat. &c.

PAPISTA. Nec vel esse potest Papa Antichristus.

Tum quia Christus orauit pro Petro ut non deficiat fides eius: Et super Petram ædificauit Ecclesiam suam: Et Petro dedit clauis regni cœlorum, non inferorum Lucifero inde exolendo.

Vnde nec vel errare Papa potest: quia Papa; Sed semper oues pascere bene; & per indeficientem Spiritus S. Assistentiam ducere in omnem veritatem. &c. Vide in p. 1.

Tum quæcunque Scriptura de Antichristo dicit, eorum nihil in Papam vllum conuenit vnquam, aut conuenit. De quibus vide Luthero-caluinistam p. 2. q. 22. 23. 24. 25.

QVÆSTIO VI.

An peccatores parui & magni, id est, Perfecti, & Impij sint in Ecclesia?

HERESARCH Pelagiani dicunt, ait S. Aug. 1. de Hæresibus. c. 88. Vt iam iustorum in hoc sæculo nullum omnino habere peccatum; & ex his Ecclesiam Christum hac mortalitate perfecti: Vt sit multitudo Perfectorum, nullum penitus etiam tenue peccatum habentium.

ANABAPTISTIS eandem tribuit hæresin Calvinus Inst. 4. c. 1. §. 13.

Neque ipse dissentire potest, asserens, e' solis prædestinatis constare Ecclesiam: istis autem nullum imputari peccatum ad mortem.

Neque Lutherani, negantes cum Caluino, vllum esse peccatum Veniale ex natura sua; sed omnia mortalia, & care proborum.

PAPISTA, At vere S. Cyprianus ferm. de eleemos.

Quisquis se imculpatum dixerit, aut superbus, aut stultus est.

Nam, ait S. Greg. Nazi. orat. 2. in Iulianum: Omni prorsus peccato vacare, supra humana natura modum Deus constituit. Pro in de

inde, infert S. Chryf. in Pl. 39. *Nec ex perfectis uniuersa constat Ecclesia; sed habet etiam otio deditos. Quippe, ait S. Hier. l. 2. contra Pelag. Iustos esse concedo, sine omni autem peccato esse, non assensior.*

II. HÆRESIARCH. Nouatiani & Donatistæ, teste S. Cyr. l. 4. epist. 2. Aug. l. de heres. c. 69. finxerunt, Ecclesiam esse iustorum, qui nunquam lapsi essent circa fidem: Alios enim peccatores in cæteris suis retinebant. Vnde errat Calvinus, dicens eos omne genus peccatorum exclusisse.

LUTHERANI & CALVINIANI, dum prædestinatorum esse uolunt Ecclesiam, quibus nil imputatur ad peccatum, stante eorum Fide: ceterum cum damnatis istis consentire conuincuntur. Liquebit q. sequente.

PAPISTA. I. Magni & manifesti peccatores quoque sunt in Ecclesia.

1. Teste S. Scriptura: de qua in *Antichristo*, p. 2. q. 13.

2. Sic S. Patres tempore S. Augustini contradicentes Donatistis, conuidtis Reti, bonos & malos pisces congregante: Dicentibus tamen; Rete in pelago huius uitæ merlum habere occultos pisces malos: at in litore resurrectionis fore discernendos. Ad hoc Patres dicebant; Ideo comparari Ecclesiam etiam Aræ, in qua paleæ magis cernuntur, quam grana.

3. Ratio. Ni forent mali in Ecclesia, frustra esset Sac. penitentia: Prælati lapsi non forent prælati, nec obediendum ijs. &c. Vide *Luthero-cal.* p. 2. q. 33. & 34. 35.

QVÆSTIO VII.

An soli Prædestinati sint in Ecclesia?

HÆRESIARCH. Iouinianus, teste Hier. l. 2. contra Iouin. Habens semel verè fidem est necessa-

rius prædestinatus, ut fide nunquam excidere possit.

CALVINVS *Inst.* l. 3. c. 2. §. 8. idem Vide in meo *Luthero*, p. 2. q. 35. Olim Wicleff & Hufs similia.

PAPISTA. Ecclesia est cæterus hominum,

1. Eiusdem Christianæ Fidei professione,

2. Et eorundem Sacramentorum communionem colligatus:

3. Sub regimine legitimorum pastorum, & præcipuè Rom. Pontificis, Excluduntur hic ex Ecclesia,

1. Iudæi, Turcæ Infidelesque omnes, qui nunquam intrarunt Ecclesiam: aut qui ab ea recesserunt, ut Hæretici,

2. Catechumeni & excommunicati,

3. Schismatici.

Hæretici requirunt internas solum virtutes ad constituendam Ecclesiam inuisibilem: Nos præsupponimus internas fidem, spem, char. &c. at Ecclesia solum iudicat de externis, ut si dei professione, vsuque Sacramentorum. Atque ita, occulti licet hæretici, tamen esse in Ecclesia censentur; & Corpore solum, non Anima: Sic *Aug. in Breuiculo Collationis*, Coll. 3.

QVÆSTIO VIII.

An uisibilis Ecclesia possit Desicere?

HÆRESIARCH. Donatistæ (ait Aug. in Pl. 101) Illa Ecclesia, que fuit omnium gentium, iam non est; perijt. Hoc dicunt, qui in illa non sunt.

LUTHERO-CALVINISTÆ dicunt idem: patet in meo *Luthero*-c. p. 2. q. 27.

PAPISTA. I. S. Aug. in Pl. 101. Dicunt. &c. O impudentem vocem! Illa non est, quia tu in illa non es: Vide, ne tu ideo non sis: nam illa erit, etsi tu non sis. Non hic loquitur de inuisibili Ecclesia; quia illam nec

Cc

perijf-

perijisse, nec perituram Donatistæ ad-
mittebant. Bern. term. 79. in Cant. *Non
desicit genus Christianum, nec fides de terra,
nec caritas de Ecclesia: Eo quod fundata est su-
pra firmam petram. Petra autem erat Chri-
stus. &c.*

2. Tyranni sunt Ecclesiam persecuti;
at visibilem, non inuisibilem, quæ con-
ualuit aduersus persecutiones.

3. Cum de ratione Ecclesiæ sit, esse
visibilem; si visibilis perisset, iam inuisi-
bilis quoque interisset; Quia hanc esse
volunt in paucis electis, etiam occultis ec-
clesiæ visibilis. &c. Vide *Luthero-cal. p. 2.
q. 37.*

DE CLERICIS.

QVÆSTIO IX.

*Parne sit differre Clericos ab
Laicis?*

HÆRESIARCH Darban & Abyron aduersus Sa-
cerdotes vociferabantur; Num. 16. *Sufficiat vobis
quod omnis multitudo Sanctorum est; & in ipsis est Domi-
nus. Cur eleuamini super populum Domini?*

LUTHERO-CALVINISTARVM idem est cla-
mor seditiosus, ex odio in Clericos, & studio po-
pularitatis Exortus. Vide meum *Luthero-cal. p.
2. q. 41.*

PAPISTA. 1. Deus in Veteri Test.
distinxit Leuitas officio Vocationis pro-
pria ab plebe, Num. 18. Deut. 18. 2. Chri-
stus, Elegit Apostolos è numero discipu-
lorum, & hos è populo. 3. Apostoli forte
elegerunt Apostolum, & Diaconos ex
omni plebe: Canonesq; sancierunt à S.
Clemete descriptos de Cleri & populi
distinctione. 4. Vnde Orig. hom. 7. in le-
rem. *Nos Clericatus ordine vobis præsidemus.
&c. Nosse debetis, non statim in eo esse saluan-*

*dos, quia Clerici sumus; multi enim & Pres-
byteri pereunt, & Laici beatissimi reperiri-
tur. S. Epiph. in ep. Oportet Clericatus hono-
re non abuti in superbiâ. sed custodiâ manda-
torum hoc esse, quod dicimur. Sin; Clericorum
non proderunt eis. Iere. 12. S. Hier. epist. ad
Nepot. Ne lucra sæculi in Christi quaras me-
lizia; ne plus habeas, quam quando Clericus
se cepisti; vt dicatur tibi: Clericorum non pro-
derunt eis. Quare Luthero-caluinistari
seditio est Choreana & Abyriana.*

QVÆSTIO X.

Sintne distincti Episcopi & Presbyteri?

HÆRESIARCH. Arius Antiochiæ Diaconus
ipse Episcopatus indisplicendi detectus, docuit
anno 356. Episcopum à Sacerdote nihil differre: testis
Epiph. hæres. c. 75. & Aug. de hæres. c. 53. Damianus eius
Conc. Sirmentian. 357. VVieleff eandem hæresin
suscitauit: teste Tho. VVald. l. 2. doct. fidei. a. 3. c. 10.

LUTHERANI & CALVINIANI conspirant
certatim in æquationem Presbyteri & Episco-
pi. Quorum argutatiunculas vide in *Luthero-
cal. p. 2. q. 46.*

PAPISTA. 1. Conc. Trid. sess. 23. c.
4. declarat, Episcopos, qui in Apostolorum lo-
cum successerunt, &c. Presbyteris superio-
res esse. Sic omnis ætas & Ecclesia retro
in meo *Luthero-cal. p. 2. q. 46.*

2. Ita Patres, S. Hier. ep. 85. *Quid facit
Episcopus, (excepta Ordinatione) quod Pres-
byter nō faciat? S. Ignatius ep. ad Philadelph.
Boni sunt Sacerdotes; melior autem est Ponti-
fex. Proinde S. Clemens Can. 40. Pres-
byteri & Diaconi præter Episcopum nil agere
pertinent; nam Domini populus illi commis-
sus est. Sic & S. Diony. in sua Hierarchia.*

3. Hinc in Conciliis sedent Episcopi
vt Iudices ac Principes, presbyteros-
que puniunt reos, excommunicant. &c.
vt subditos.

QVÆ.

QVÆSTIO XI.

COELIBATUS Rectene sit iure Apostolico S.
Ordinibus annexus?

HÆRESIARCH. I. Iovinianus pseudomonachus Mediolani, teste Hier. Aug. Ambr. docuit, Virginitatem Matrimonio postponendam: unde conueniens, Frestra Sacerdotes colere Cœlibatum. Sed vna cum auditu monialis, Sacerdos nullus, A deo protinus emergens anno 372. damnatus est Romæ anno 380. à Papa & ab Conc. Mediolan. Vide Baron. istis annis. V. Vicleff hæresim redexit: teste Tho. VVald. fo. 2. de Sacram. c. 66.

2. LUTHERVS lib. de abrog. Missæ. Magdeb. Cent. II. c. 7. vocant cœlibatum hæresim omnium pessimam, quæ orbem inuaserit vniuersam.

CALVINVS Inst. 4. c. 12. §. 23. idem. Vide Luthero. c. p. 2. q. 48.

GRÆCORVM Error est oportere Clericos ante Ordinationem duxisse uxorem: post eam non licere. Autor erroris fit Nicolaus: Certius Vigilantius, teste Hier. l. contra Vigil. Mos ille vulgatus est inter Græcos tempore Conc. Trullan. quod Apostolicos Canones de Cœlibatu impie damnauit. Auctior euasit error sub Leone IX. patrocinate Niceta Abbate, sed ei contradicente Humberto Cardinali.

PAPISTA. Quæ in meo Luthero. ca. p. 2. q. 48. adduxi pro iure Apostolico Cœlibatus, huc non repetam.

Adde, 1. Sacerdos operans Sacris gerit personam Christi: Neque Leuitæ ideo se continebant, quod figuram Christi præferrent: sed quod Domino ministrabant.

2. Quo iustius Conc. Neocæsar. anno 314. Sanciuit; Presbyter si uxorem duxerit, Ordine suo moueatur.

Nimirum, ait S. Leo lib. epist. ad Anast. vt, qui habent, sint tanquam non habentes, & qui non habent, permaneant singulares & innupti.

3. Testimonia Imperatorum his adde

Cod. de Epif. & Cler. L. Eum. Authent. de Monac. Adde nubem testium S. Patrum. Hinc tria infero. 1. Errant, qui putant Siricium Papam primum legē cœlibatus imposuisse. Quia Clemens, Orig. Epiph. Euseb. & Concilia sunt antiquiora Siricio. 2. Mos Græcorum hodiernus non fuit primis 600. annis. Patet ex iisdem. 3. Mentitur Calvinus Inst. 4. c. 12. §. 25. Patres veteres approbasse coniugium Episcoporum. Mentitur à Siricio coniugium vocatum pollutionem.

QVÆSTIO XII.

An Clerici DECIMAS & Temporalia iure possideant?

HÆRESIARCH. Fraticelli, teste Turroca. de Eccl. potestate p. 3. c. 27. docebant sub annum 1300. sibi solis deberi Decimas, vt pote Apostolice viuentibus. V. Vicleff docuit Decimas esse meras elemosinas, proinde arbitrarias negati ob peccata Cleri.

ANABAPTISTÆ Trinitarii dicunt falsi Christi ministris eas dari, vt ditibus aut ditandis: veri Christi ministros pauperes iis posse carere, non posse, vt iure debitas.

ERASMVS Luthetanus in Annot. in Nouum Test. ait, Decimarum exactionem esse tyrannidem.

Cartonista volunt eam esse iuris diuini, non ecclesiastici, quantitatem.

PAPISTA. Præceptum Veteris Testamenti de decimis diuinum erat in & substantia, & quota earum tali: Verum quia iudiciale, & partim ceremoniale; non morale; ideo non transit in legem Noui Testamenti, nisi quoad Substantiam debiti Deo in operans suis pro bono publico seu regendo; seu quoquo modo adiuuando, in seu spiritualibus, seu temporalibus.

Cc 2

Vide

Vide *Luthero-cal.* p. 2. q. 50. & *Antichristum* p. 2. q. 20. Vnde S. Aug. ser. 219. de temp. Deus qui dignatus est totum dare, decimam à nobis dignatur repetere: non sibi, sed nobis profuturam: iuxta Malac. 3. *Inferre decimam in horreis meis; ut sit cibus in domo mea; & probate me in his.* Idem hom. 48. l. 50. hom. *Maiores nostri ideo abundabant, quia Deo decimas dabant, & Casari censum: Modo quia discessit deuotio Dei, accessit inditio fisci. Nolumus partiri cum Domino decimas; modo totum tollitur.*

QVÆSTIO XIII.

An Clerici sint liberi à iugo secularis potestatis?

HÆRESIARCH. Martilius de Padua, sub annum 1340. & Ioan de Lugduno, perpendunt; Nec Christum, *Mat. 17.* immunem fuisse tributi; pendisse que necessitate; non voluntate: Teste *Turrecremata:*

LUTHERANI, vt *Brentius in Prolegom. Martyr in Ro.* 13 *Melan. in locis cap. de Magistr.* In causis Ecclesiasticis Clericos politicis tribunalibus subiectos esse: Nec Principes dato priuilegio posses soluere: quod hoc foret contra ius diuinum.

CALVINVS *Inst.* 4. c. 11. §. 15. Clericos in omnibus, nō tamen in mere Ecclesiasticis, subiecti politicis. Sic & sectatores eius ceteri.

PAPISTA. Rectè apud Sulpitium l. 2. hist. exclamat S. Martinus: *Nouum & inauditum nefas vt causam Eccl. sic Iudex sacculi iudicaret.*

2. Hinc Concilia grauiter vindicant in clericos ad sæcularium tribunalia confugas.

3. Quin Apostolus, *1. Cor. 6.* nec laicorum Christianorum lites ad Ethnicorum iudicia afferri patitur. Vide in meo *Luthero-cal.* p. 2. q. 51. Quare Conc. Agathense Can. 32. *Clericum nullus presumat apud se. iudicē, Episcopo non permittente, pulsare. Quo gloriofior vox est Constanti-*

ni, & S. Greg. l. 4. ep. 75. Vos Djes estis, à summo Deo constituti: equum non est, vt homo dicat Deos. Tamen iusta vox est S. Ambrosii oratione de tradendis Basilicis. *Agri Ecclesie soluit tributum; quod cœptum sub Iustiano Imp. Nam antea immunitia erant, teste Hier. in Mat. 17.* Primitiæ autem Exceptionem Clericorum, in rebus politicis, tū quoad personas, tum quoad Bona, introductum esse iure humano pariter & Diuino constat. De diuino vide *Antichristum* p. 2. q. 21.

QVÆSTIO XIV.

Quam proprium Hæreticis odium in Monachos?

HÆRESIARCH. Donatus pseudoepiscopus Cathag. arthee arrogans sic, vt e Deum crederet, & iactaret; anno 331. peperit sedam Circumcellionum propudiosissimam, armatam Ecclesie perturbatricem, teste *Cas. Bar. to. 3. anno 331.* in primis verò Monasticam diram persecutricem: teste S. Aug. in Pl. 132. *Circumcelliones insultant de Monachis. Primo si comparandi sint, vos videte: Quid opus est, vt verbis nostris comparatur ebrioscum Jobrij. furones cum simplicibus, vagantur cum congregatio? Si tamen dicere consueverunt, quid sibi vult nomen Monachorum? Quanto malis dicimus nos, quid sibi vult nomen Circumcellionum?*

2. De Petiliano hæretico S. Aug. l. 3. contra Petilianum. c. 40. *Perrexit ore maledico in vituperationem monasteriorum & Monachorum: arguens etiam me, quod id genus vita à me fuerit institutum.*

3. De Arianis Rufinus hist. l. 11. c. 3. *Lucius Episcopus ad monasteria furoris sui arma conuertit, vastat eremum, & bella quiescentibus indicit. Ter mille simul, aut id amplius, viros per totam solitudinem dispersos, oppugnauerunt, riter aggreditur. Nouam belli speciem videt hostes, suam gladijs obicere ceruices, & nihil aliud dicere, quam Amici, ad quid venisti?*

4. Valens Imperator Arianus teste S. Hieronymo in *Chronico*, vsque adeo Monachos odit, vt lege lata, Monachos omnes aut arma sumere, milites que fieri, aut fustibus cædi, mactari que decreuerit.

5. Constant. Copronymus Imp. Iconomachus simul & Monachomachus immania in Monachos pertrauit.

6. Wicleff vociferabatur, ad vnū omnes Monachos à diabolo in Ecclesiam introductos; Augustinum, Benedictum, Bern. &c. ad inferos esse damnatos.

LVTHERO-CALVINISTÆ patia puomunt,
& audent. Vide Luthero-c. p. 2. q. 52.

PAPISTA. I. Cor. 3. Sapiencia huius ſe-
culi ſtultitia eſt apud Deum. Sed, I. Cor. 1.
Nolite ſtultiam fecit Deus ſapientiam huius
mundi. Nam quia non cognouit mundus per
ſapientiam Deū, placuit Deo per ſtultitiam præ-
dicationis ſaluos facere credētes. &c. Quia
ſtultum eſt Dei; ſapientiu: eſt hominibus, &
quod infirmum eſt Dei fortius eſt homini-
bus. &c. Quæ ſtulta ſunt mundi, elegit Deus,
& infirma; ut confundat ſapientes, & fortia.
&c. Ut non gloriatur omnis caro in conſpectu
eius.

Verum Lux agris odioſa eſt oculis, ait Au-
guſt. in regula breui.

AT Dominus, Matth. 5. Beati eſtis,
cum maledixerint vobis, & perſecuti vos
fuerint, & dixerint omne malum aduerſum
vos mentientes propter Me, Gaudete & exul-
tate, quoniam merces veſtra copioſa eſt in cæ-
lis. &c. Vos eſtis ſal terra. &c.

Ideo mundus odit vos, quia de mundo non
eſtis. Heb. 11. Circuierunt in melotis, in pelli-
bus caprinis, egentes, anguſtiati, afflicti; qui-
bus dignus non erat mundus. Et hi omnes te-
ſtimonio fidei probati ſunt.

Chryſ. hom. 8. in Mat. Si quis nunc ad
Aegypti veniat ſolitudines, paradifo proſus
omnem eremum illam videbis digniorem, &
innumerabiles Angelorum cætus in corpori-
bus fulgere mortaliſibus.

Eſt enim cernere tota illa regione diffuſum
exeratum Chriſti, & admirabilem illum Re-
gium Gregem, virtutumque caeleſtium conuer-
ſationem in terris micantem.

Atque hac non in viris ſolum, ſed & in
fæminis ſplendere conſpicias.

Non ita varijs aſtrorum choris cælum re-
fulget; ut Aegyptus innumeris Monacho-

rum & Virginum diſtinguitur atque illuſtra-
tur habitaculis.

QVÆSTIO XV.

An ſint Conſilia Euangelica, differantque à
Præceptis?

HÆRESIARCHI. I. Apoſtoli, anno 260. coorti,
docebant, teſte Epiph. har. 61. Auguſtin. har. 49.
ſaluari neminem poſſe, qui non viueret in Celibatu,
& Paupertate.

Sic & Encratita cum Iuliano Apoſtata.
2. Iouinianus, teſte Hieronymo lib. 1. in Ioſin. &
Auguſtino har. 82. Nullum eſſe Conſilium, aut Præ-
ceptum Continentiæ; ſed eiſdem eſſe meriti Virgi-
nes & Coniuges.

3. Vigilantius, teſte Hieron. lib. contra Vigil. idem
de Paupertate docebat; melius que eſſe, poſſidere pro-
pria, & eleemoſynas elargiri; quam dimittere om-
nia.

4. Lampetianus idem de Obſedientia, teſte Damasc.
har. 98. & Monachos eſſe liberos oportere.

5. V. Vicleff. in Conc. Conſtant. ſeſſ. 8. ait, ingredien-
tes religionem eo ipſo reddi ineptos ad mandata Dei
obſeruanda.

Ex quo ſequitur, Conſilia Euangelica eſſe prohi-
bita.

LVTHERVVS cum ſuis, CALVINVS item In-
ſtitur. 4. cap. 13. docent, Nullum eſſe Conſilium
Euangelicum. Vide in meo Luthero-cal. p. 2. q. 53.
Nec vtile vllum, aut poſſibile.

PAPISTA. Quod Apoſtoli Conſi-
lia volant cunctis eſſe præcepta, &
negant Conſilia, & implicant contradi-
ctionem.

Reſponſum ijs eſt in meo Luthero-
caluinista.

Ibidemque & Iouinianiſtis ac Lam-
petianis nouis.

Deinde Orig. in Rom. 15. Ea, qua ſu-
pra debium facimus, non facimus ex præce-
ptis: Verbi gratia, Virginitas.

Chryſoſtomus hom. 8. de penit.
Non Dominum incuſes, haud mandant in

sibilia; multi & ipsa superant mandata. &c.

Non cogo, non grauo; sed perficientem quidem coronabo; non perficientem non punio.

Cyprianus libro de habitu Virgini-
num.

Non iugum necessitatis imponit, quando manet voluntatis arbitrium liberum.

QVÆSTIO XVI.

AN LABORARE Monachis necesse:
& MENDICARE ne-
fas?

HÆRESIARCH. 1. Mædiani, octi anno 361. in Mesopotamia; damnati anno 417. in Concil. Orient. negabant Monachos suos, sed a ienis viuere laboribus oportere, ac confidere. &c.

2. Guilielmus de S. amore, sub annū 1140. Wicleff, sub annum 1340.

CALVINVS Institut. 4. c. 31. §. 10. Monachos suis victitare laboribus debere.

1. Iuxta Eph. 4. 1. Thes. 4. 2. Thes. 3. vbi vel præcipitur, vel consulitur l. bor: viroque modo tenentur monachi.

2. S. Aug. l. de opere monac. c. 17. ait, nec per spirituales contemplationes, exulari eos à labore.

3. Is mos fuit omnibus retro sæculis monasticus.

PAPISTA. Dicit ad ista S. Tho. Opusc. 19. & 2. 2. q. 187. a 3. Si præcipitur; obligantur omnes; si Consulitur, religiosi ad omnia consilia non tenentur.

AD II. S. Aug. increpat oriantes, ignauosque fucos, fugitantes laborum.

AD III. Fuit ex peculiari regula.

II. HÆRESIARCH. Guilielmus prædictus; Desiderius Longobardus, teste S. Thom. Opusc. 19. Gyraldus, Wicleff, apud Valdensem ar. 2. l. 4. impugnant omnem Religiosorum Mendicitatem.

LUTHERVS art. vlt. Brentius in Confess. v. Vir-
temb: c. de Votis: aiunt, extra statum salutis esse,

quise ad spontaneam redigunt Mendicitatem.

PAPISTA. Exemplum Domini sponte pauperrimi, sectarios refutat in meo Antichristo p. 2. q. 29.

Neque huc pluribus opus, quam in Luthero-cal. p. 2. q. 69. attulimus ex Belarmino.

QVÆSTIO XVII.

AN damnati ab Ecclesia heretici iussu à Magistratu seculari ple-
stantur?

HÆRESIARCH. Donatistæ negabant, teste Aug. l. contra Parmen. c. 7. & 2. contra Petilian. &c.

Sic & Huss a. 1. 14. in Conc. Constant. damnatus, Sigi(mundo Imp. exustus.

LUTHERVS in Assert. art. 33. confendit eodem, & negat vnquam consuef. Ecclesiam comburere hereticos: Hussam quoque negat hereticum fuisse. Vide in Luthero calu. p. 2. q. 73.

PAPISTA. 1. Scriptura sat refutat sectarios, in meo Antichristo p. 2. q. 30.

2. Deinde praxis contraria ecclesia ex quo Christiani extiterunt impeditores. 3. Sic Patres S. Cyprian. l. de exhort. martyrij. *Si hoc, (occisos p. v. d. prophetas) in veteri Test. fiebat, nunc magis faciendum est.*

Sanctus Hieronymus in Gal. 5. Medicum fermentum, &c.

Arius vna scintilla fuit, sed quia non sitim oppressa est, totum orbem eius flamma populata est.

Sanctus Augustinus aliquando tenet, hereticos non esse vi cogendos, nec cædendos: quod nulla tunc extaret lex Imperatoris desuper.

Postea tamen id retractauit, & l. con-
tra Parmen. cap. 7. ait iuste puniri Donatistas

tistas. Et tract. 11. in Ioan. ait: *Occidunt animas; affliguntur in corpore: ſempiternas mortes faciunt; & temporales ſe perpeti con-*

Sed qui ſuas, pluriumque animas per hæreſim occidunt: illis vitam, mentem- que ſanam reſtituat Vita Ieſvs Chri- ſtus, benedictus in ſæcula, Amen.

F I N I S

Genealogiæ Eccleſiomachæ Luthero-caluinifmæ.

Laus CHRISTO, Deipara, Diis que Cæliſibus.

SACRA

ARGA-

SACRAMENTARIA

GENEALOGIA
MYSTERIOMACHIAE
LUTHERO-CALVINISTICÆ,

Hoc est,

OPPVGNATIO SACRA-
MENTORVM ARCHI-
hæretica,

PARS III.

De Militantis Ecclesiæ Sa-
cramentis.

QVÆSTIO I.

*An Res & verba Sacramentorum mutare
liceat?*

HÆRESIARCH. GNOSTICI, prius
Nicolaitæ dicti, orti sub annum Chri-
sti 60 Res & Verba Sacramentorū in-
uertebāt, teste Irenæo, l. c. 9. & 18. Epi-
pha. har. 26. Suis tamen certis vteban-
tur verbis & rebus; vt Augustinus dicat, l. 7. de Bapt.

Dd c. 25.

c. 25. Facilius inueniuntur heretici, qui omnino non baptizant; quam qui non illa verba baptizant.

LUTHERVS I. de capt. bab. c. de bapt. plus omnibus audeat: Quocumque modo, ait, tradatur baptis- mus, modo non in nomine hominis, sed in nomine Domini tradatur, vere saluum facit. Imo non dubitem, si quis in nomine Domini suscipiat, et si impius Minister non det in nomine Domini, verè baptizatum esse in nomine Domini.

Attamen hanc sententiam anno 1535. retractauit homilia 1. de bapt.

BRENTIVS tamen in Catechismo suo, & CINGLIUS I. de vera & falsa relig. c. de bapt. præscriptam baptismi formam haud multum curant.

PAPISTA. Cetera omnis Sectariorum turba hæc temeritatem auersatur; non tamen, quo nos, ex principio. Illi, quia nullum placere Deo cultum volunt, nisi quem ipse instituit: cetera esse *ἐθελοθεσιαίαν*. Nos quia Sacramenta nouæ legis sunt causa gratiæ, at hanc dare folius Dei est: ergo & Dei, determinare Essentialia Sacramentorum.

2. In veteri lege Deus determinauit ritum Circumcisionis, Gen. 17. Agni paschalis, Exod. 12. quæ solum typica erant nostrorum Sacramenta, legaleque gratiam afferebant: quò magis vera oportuit determinari, Vide D. Tho. 3. q. 60. ar. 5.

Res igitur & Verba immutabiliter designauit Autor ipse Sacramentorum; præsertim quoad verborum substantialem integritatem, constante sibi sensu præscriptorum.

Accidentalis integritas in verbis læsa nil officit: nisi fiat animo nouam introducendi ritum in Ecclesiam. &c. Porro vide in meo Luthero-caluin. parte

3. question. 6.

* *

QVÆSTIO II.

¶ An Sacramenta conferant gratiam ex opere operato?

HÆRESIARCH. MASSALIANI anno 361. exortus in Mesopotamia; damnati in Conc. Orient. anno 427. docebant, teste Damasc. no I. de hæresib. Sacramenta accepta animi sordes non exiunt, sed preces, quæ ab illis rectè fundantur.

ARMENI & Cathari idem.

LUTHERANI: Sacramenta volunt nullam immediatè habere efficientiam gratiæ; sed nuda esse signa: mediatè tamen repræsentantè excitare fidem, quæ iust. fiet.

PAPISTA. Sacramentorum & Signa & Verba sunt tum Significatiua, tum Practica & effectiua gratiæ iustificantis, præsupposita tamen fide.

1. Teste Scriptura multiplice in meo Antichristop. 2. q. 4. & 1. Pet. 3. Nos similes forma saluos facit baptisina, qua scil. olim Noe per aquam vere seruatus est cum octo animabus. Non carnis deposito sordum, vt in Circumcisione corporali; sed in anima conscientia bona, iam expiata, in interrogatio in Deum. Quanta typi ac veritatis distantia?

2. Pari typo Gen. 1. Spiritus Domini ferebatur super aquas, vt eas fecundaret à piscibus cæu vitales: Ne mirum sit in baptismo si aqua animare possunt, ait Tert. lib. de bapt.

3. Omnes, 1. Cor. 10. in Moyse baptizati sunt in nube, & in mari. Et hæc omnia contingebant illis figura, baptismi sc. At in mari verè submersi sunt Ægyptij, saluatus vero Israel: sic in baptismo peccata percunt, saluantur animæ.

Similes figuras agge. it b. Harmin. l. 2. cap. 4.

4. Ratio fauet. i. Sacramenta sunt instituta vt dent certitudinem remissionis peccatorum, Non *Infallibilem*, vt heretici volunt, Luth. *de Capt. bab. c. de bapt.* Kemn. &c. Nec rament *dubiam*; sed *Moralem*; quoad nos, qui ponere obicem possumus; quoad Sacramentorum autem efficaciam ex opere operato. *Certā* infallibiliter, ob Christi institutionem. Cui rament & in conferentis intentione defectus accidere potest. Quare ea operantur non solum obiectiue representando, sed vere efficiendo.

2. Quia Verbum prædicatorum facit fidem, *Fides enim ex auditu est*: Rom. 10 at Sacramenta prærequirunt, saltem in adultis A&S. *Si credis e toto corde, licet baptizari*. Itaque hæc quid conferunt, quod præuia fides non contulerat reale ac necessarium.

3. Quacunque lingua non intellectā dentur Sacramenta, efficaciter dantur; at verbum non intellectum nil excitat fidem.

Non ergo operantur more concionis, sed modo ex ipsis manante.

Caluinus *Inst.* 4. c. 15. §. 15. Melanch. in *Locis de bapt.* istudi; *Ego te baptizo &c.* Sic exponere coguntur: *Ego testificor tibi remitti peccata*. V. de meum *Luthero-cal.* p. 3 q. 13.

QVÆSTIO III.

An, & quale quid sit Character Sacramentalis?

HÆRESIARCH. IOAN. VVICLEVS, teste Thoma V Valden. *to. 2. de Sacram. c. 109.* dixit: Characterem Sacramentalem nec affirmat Scriptura, nec ratio probat.

CALVINVS in *Antidoto* sess. 7. Cān. 9. Kemnitius & Heshufius &c. Lutherani similiter.

PAPISTA. At Scriptura eum affirmat, in meo *Antichristo* p. 3. q. 6. Et ratio, in meo *Luthero-caluin. par. 3. quæst. 15. & 16.* probat eundem: & asserunt S. Patres hic.

S. Dionysius lib. de *Ecccl. hierar. cap. 2.* *Baptizatum diuina Maiestas in sui consortium admittit, eique lucem suam perinde ac signum aliquod tradit.*

S. Cyril. in *Catechesi* 4. *Sp. Sanctus tempore baptismi animam tuam obsignat.*

Basil. *Orat. 13. Quomodo vendicat te Angelus sibi: si non agnouerit signaculum?*

Chrysof. hom. 2. in *Eph. Characterem Sp. Sancti nos insigniuit. Signati sunt & Israelite*; sed circumcisionis notā, vt peccata: nos autem vt filij, Spiritu Sancto.

Aug. lib. de bapt. c. 1. dicit datum in heretico baptismo characterem, sed iam conuerso, *agnosci potius, quam improbari.*

DE BAPTISMO.

QVÆSTIO IV.

Qua Materia sit & Forma debita Baptismi?

HÆRESIARCH. I. MANICHÆI, teste *Aug. de har. c. 46.* execrabantur aquam: quod corporalia omnia à diabolo procreata dicerent:

2. *Marcionista*, quod à malo principio.

3. *Seluciani*: quod aquæ baptismus esset Ioannis Christi in *Sp S.* & igne teste *Aug. de har. c. 59.*

4. *Iacobita* ideo ferro candente crucem frontibus inurebant: teste *Luxemburgio in casalo. her.*

5. *Pauliciani* pro aqua substituebant hæc verba: *Ego sum aqua viva.*

Dd 2

Lv-

LUTHERVS in *Symposiaco* c. 17. interrogatus, an, deficiente aqua, possit baptizari in lacte, aut cereuisia? aiebat, Diuino committendum iudicio. Dein: Possit baptizari in omni, quod balneum dici potest.

PAPISTA. Conc. Trid. *sess. 7. can. 2.* definit aquam naturalem; veram, etsi accidentaliter mutatam. Sic Scriptura Ioan. 3. *Nisi. &c. ex aqua & Sp. S. A. & 8. Ecce aqua quis prohibet baptizari. &c.* Vide meum *Antichristum* p. 3. q. 8.

II. HERESIARCH. I. Gnostici, teste *Irenaeo lib. 1. c. 18.* baptizabāt in nomine *Ignoti Patris, in Veritate Matris omnium, & in nomine descendentiis IESV.*

2. Cataphryges non baptizabant in nomine Pa. & Fil. & Sp. S.

3. Ariani; In nomine Patris, per Filium, in Sp. Sancto.

4. Eunomiani baptizabant in Domini mortem.

5. Graeci ita: *Baptizatur N. seruus Christi in nom. &c.* Damnantur in Conc. Lateran non ob suam formam ceu malam; sed quod nostrā baptizatos rebaptizabant.

LUTHERVS *I. de Capt. Baby. c. de bapt.* Ratus est baptismus, quibuscunque verbis detur, dummodo in nomine Domini non hominis detur. Imò quocunque nomine, etsi vel diaboli; modo suscipiatur in nomine Domini. COMMVNIS Luth. docet forma vsitata vtendum; at necessarium non esse. Sic & Cinglius, Brentius. &c. Vide in meo *Luthero-cal.* p. 3. q. 20.

PAPISTA. Forma baptismali Christo est insinuata, *Mat. 28.* Evidenter tamen doceri non posset verbatim, nisi esset declarata ab Ecclesiae Traditione. Qua nititur Conc. Trid. *sess. 7. Can. 2.* Consule meum *Antichristum* p. 3. q. 8. Et *Luthero-cal.* p. 3. q. 20.

QVÆSTIO V.

An Baptismus sit ad salutem necessarius, & quatenus?

HERESIARCH. I. PEXAGIANI, teste *Aug. 1. de her. c. 69.* negabant baptismum necessarium ad re-

missionem pec. ori. sed ad affecutionem regni caelorum filijs.

2. VVICLEVS, teste *Vvalden. to. 2. c. 96.* Nec ad salutem esse necessarium.

ZVINGLIYS, Bucerus, CALVINVS, &c. negant vtrumque. Vide in *Luthero-cal.* p. 3. q. 21.

PAPISTA. Est: Non solum praecipis; sed & Medij necessitate. Ioan. 3. *Nisi quis renatus. &c.*

Hoc, similiaque, S. Traditio de naturalis Aquae necessitate semper intellexit, & intelligit. Nec Fidelium filij nascuntur Sancti, vt baptismis non egeant. Hæc enim hæresim iam olim damnatam in Conc. Carthaginensi & Mileuitano testatur S. Aug. *ep. 90. & 92.*

Est: dicantur nasci cum reatu peccati orig. in non tamen imputari eis, vt Sanctorum filijs:

1. Tales erant & Cayn, Cham, Esau. Hos tamen, *Roman. 8.* Deus odio habuit.

2. Deinde è fidelibus sancti nati, erunt omnes predestinati: at hoc non est ergo nec illud; Aut si non sint predestinati, ergo nec sancti nati fuerint, sed ab vtero reprobati; & sic fidelium esse filios nil iuuat.

Istud autem fundamentum eorum *Gen. 17. Ero Deus tuus, & Seminis tui;* vniuersale est, & absolutum, non conditionatum, *seminis tui*, sc. si predestinati sunt.

3. Demum *Eph. 2. Omnes nascimur filij iræ,* id est, culpæ ac pœnæ obnoxij eramus nati; non sumus, quia iam abluti & sanctificati sumus. *Rom. 5. In quo omnes peccauerunt. 1. Cor. 15. Christus pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt.*

QVÆ.

QVÆSTIO VI.

An baptizandi sint Infantes?

HÆRESIARCH. Anonymi extiterunt tempore Bernardi, i. fo teste ac refellente, *serm. 66. in Cant. & Epist. 140.* qui præfractè negabant.

Ex **LUTHERANO** factus **ANABAPTISTA** prius Balthasar Pacimontanus, anno 1527. ait *Ochlaus in Actis Lutheri*: negavit quemquam baptizandum ante ætatis annum XXX. Sed rogus eum hausit Viennæ. Contra scripsit Lutherus & Calvinus. &c. Vide *Luthero-caluin. p. 2. q. 23.*

PAPISTA. i. Mandatum est Domini, Mat. 19. *Sinite paruulos ad me venire; comprimis baptizandos.* Atque tamen si Anabaptistæ hic tricentur, *Domini humilitatem in statura pueri commendasse*, ut Augustinus loquitur; simul tamen indicavit, infantilem ætatem à cælorum regno haud esse alienam: *Talium enim, tum ætate, tum humilitate, est regnum cælorum, quales scilicet afferebant ad eum infantes.*

2. Orig. l. 5. in Rom. 6. *Ecclesia ab Apostolis TRADITIONEM accepit, etiam paruulis dare baptismum.*

Idem Aug. l. 4. de bap. c. 24. Et l. 1. de pec. mer. c. 26. ait, Pelagianos non ausos fuisse negare baptismum paruulorum; quod viderent nimis aperte pugnandū fuisse cum tota Ecclesia.

3. Ratio suppetit. Quia Infantes salui esse possunt: Mat. 19. *Talium est enim regnum cælorum.*

Sinamque peccati Adæ participes esse queunt; cur non & gratiæ Christi? Atqui extra Ecclesiam non est vlli salus; nam Mat. 12. *Qui non est mecum; contra me est.*

Vnde Cypr. l. de Vnit. Eccl. *Non habet Deum Patrem, qui non habet Ecclesiam matrem.*

Ergo intrent paruuli Ecclesiam oportet. Hoc, nisi per baptismum, facere nõ valent. *Quos enim, Rom. 8. prædestinauit, hos & vocauit, per Ecclesiam: quos vocauit, hos & iustificauit, per baptismum: quos iustificauit, hos & magnificauit, per regnum cælorum.*

Ita Act. 2. *Qui receperunt verbum, baptizati sunt, & apposite sunt anima circiter 3000.*

2. Ratio. Quo minus saluentur infantes baptismo, non est impedimentum.

1. Ex parte prohibitionis diuinæ; Nam Sacramentum pendet ex diuina Institutione.

2. Non à parte *Ministri*, qui tam infantem tingere, quam adultum potest.

3. Non à parte *suscipientis*: in quo adulto fides actualis requiritur: in paruulo non; quia non habens actualem auersionem voluntatis à Deo, non eget actuali conuersione ad Deum vt adultus: nec vltum liberi arbitrij habet, per quod actualiter operetur adhuc, vt adultus; cui dicit Augustinus: *Qui fecit te sine te: non saluabit te sine te.*

4. Non ex parte *Ecclesiæ* ius in baptizatum acquirentis: hæc enim adiuuat ad salutem multis modis.

QVÆSTIO VII.

An baptismus verè tollat peccata?

HÆRESIARCH. I. ORIGENISTÆ sub annum 393. exorti, damnati anno 398. in Conc. Alexandrino,

drino, negabant baptismo peccata tolli; sed tegi duntaxat: teste S. Epiph. *har. 64.*

2. MASSALINI damnatam resuscitarunt; Sed damnatur & ipsi in Conc. Ori. tali anno 4. 7. Theodoro *l. 4. de fabulis har.* Alij eandem renouarunt sub annum 597. tempore S. Gregorii, ut ipse refert *lib. 9. epist. 39.*

LUTHERANI pariter ac CALVINIANI idem asserunt pernicaciter. V. Luthero-*c. p. 3. q. 25.*

PAPISTA. Baptismus stirpitis delet, tollitque peccata; teste multiplice Scriptura. Eph. 5. Mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ. Ezech. 36. *Mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris.*

2. Enimvero, 2. Cor. 6. *Quæ societas luci ad tenebras? Quæ participatio iustitiæ cum iniquitate? Quæ conuentio Christi ad Belial? Qui consensus Templi Domini cum idolo? Vos enim estis templum Dei viui.*

At vero, Sap. 14. *Odio est Deo impius, & impietas eius.* Pl. 44. *Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem.*

Quare delet eam per lauacrum aquæ in Verbo vitæ.

QVÆSTIO VIII.

An baptismus reddat homines impeccabiles?

HÆRESIARCH. Dux hic olim hæreses.

I. IOVINIANI, teste Aug. *l. de her. c. 82.* Baptizatum esse impeccabilem: siq; peccet, non esse tinctum nisi aqua.

Quia, 1. Ioan. 3. *Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit; quia semen ipsius in eo manet, & non potest peccare; quoniam ex Deo natus est.*

II. Anonymi tempore Augustini, ut ait *l. 21. Ciuit. c. 25.* docebant, baptizatos non posse damnari, etsi per diuinitimè viuant: modo ab Ecclesia non desicerent.

LUTHERVS Posteriorem in nouauit errore Priorem CALVINVS Iouinianizans.

Vide meum Luthero-caluin. *parte 3. quæstion. 26.*

PAPISTA. Damnata est vtraque hæresis: vt Inimica verbo Dei: Refutataque iam olim ab Hier. & Augustino. Ipsaque eas refutat experientia; adeo multi verè credentes apostatarunt. Multi apostata resipiscunt, & quandoque reciduiuant, Proinde, *qui stat, videat ne cadat.*

Nam, 1. Tim. 6. *Radix omnium malorum est cupiditas: quam quidam appetentes, errauerunt a fide.* Gal. 3. *O insensati Galatæ, quis vos fascinauit non obedire Veritati: cæc. 5. Currebatis bene. &c. Euacuati estis à Christo, qui in lege iustificamini: gratiã excidistis. &c. Persuasio hæc non est ex eo, qui vocat vos. Qui autem conturbat vos, portabit iudicium. Ecce gentem apostatricem.*

QVÆSTIO IX.

Baptismus Christi, & Ioannis an idem fuerint Sacramento & efficacia?

HÆRESIARCH. Petilianus Donatista, teste Heuersore eius S. Aug. *l. 2. contra literas Petiliani c. 32. 34. 37.* asseruit vnum esse vtriusque: quin tres Baptismos distinguebat, Ioannis in aqua, Christi in Spiritu, Paracleti in igne.

LUTHERANI & CALVINIANI, Luthero excepto, vnum vtrumque fuisse volunt. Vide in meo Luthero-cal. *p. 3. q. 31. 32.*

PAPISTA. Iustum anathema in Petilianistas novos intorsit Conc. *Trid. sess. 7. Can. 1.*

Nec enim Ioannes baptizabat in nomine S. Trinitatis; quippe cuius ipse autor esset:

Sanctus Basilius orat. 13. de bapt. *Ioannes penitentia baptismum predicabat; Do-*

minus excellentius adoptionis filiorum: Initiatorum erat Ioannis baptisma; Christi, persectorium.

Illud à peccato auocabat; istud cum Deo coniungit, & familiarem reddit.

Tertul. lib. de bapt. humanum vocat, non caelestem.

Et baptisimus penitentiae erat quasi Candidatus sanctificationis.

Calvinus contemnit Patres: Kemnitius ait parui referre, esseque in medio relinquendam quaestionem.

DE CONFIRMATIONE.

QVÆSTIO X.

An sit Sacramentum Confirmationis?

HERESARCHI. NOVATIANI sub annum 254. Hecorti, damnati anno 255. 258. 259. 326. in cæteris, teste Theodoro lib. 3. hæret. fabularum ait: Penitentiam à suo conuentu arcent penitus; & ipsi, qui ab ipsis tinguntur, sacrum Chrisma non præbent.

Quocirca eos, qui ex hac heresi Corpori Ecclesie coniunguntur, benedicti Patris ungi iusserunt.

Causa sprete S. Christinatis erat, quia Nouatianus, ait Euseb. hist. l. 6. c. 33. decumbens æger baptizatus est, & postea ceremonias suppleti spreuit.

2. DONATISTAS item iniurij fuerunt in S. Christina: teste Optato lib. 2. contra Parmenianum.

3. Item & Ariani spreuerunt eum. Waldenses id plane exactorarunt; teste Anea Syluio in hist. Boem.

4. Wicleffus similiter, non tam id respuit, quam negauit è Scriptura probari posse: arguitque Catholicos.

LUTHERVS in Capt. bab. cap. de Confirmatione, negat eam verum esse Sacramentum: posse tamen ait recipi pro ceremonia.

KEMNITIVS par. 2. Exam. pag. 320. præscribit circa eam lex, & ea extra Scripturam. Vide Luthero-ca. p. 3. q. 36.

CALVINVS similia.

PAPISTA. Verum, & proprie dictum est Sacramentum Confirmationis.

1. Teste Scriptura, in meo Antichristo p. 3. q. 16.

2. Testibus Papis primis, vt S. Clemente, lib. 3. Constit. cap. 10. 16. 17. S. Urbano epist. decretali, S. Cornelio Mart. S. Melchiade Mart. &c.

3. Sic antiquissima Concilia; vt Elbertinum Can. 38. Arelatense 1. & 11. Laodicense, aliaque per varias orbis oras.

4. Consensus Patrum communis ac perpetuus.

QVÆSTIO XI.

Quis Confirmationis sit Minister?

HERESARCH. VVICLEFFVS l. 4. Trialogi c. 14. cth vel esse neget Sacramentum; tamen, si foret, non pertinere ad solos Episcopos.

LUTHERANVS Kemnitius p. 2. Exam. pag. 324.

CALVINVS Inst. 4. c. 19. §. 10. id ipsum cæteri omnes: præsertim, cum vix vllam Episcopos inter & presbyteros differentiam agnoscant. Vide Luthero-c. p. 2. q. 40.

PAPISTA. Ordinarius, est Episcopus; extraordinarius per dispensationem esse & Sacerdos potest, ex potestate, non Iurisdictionis; sed Ordinis sacerdotaris, cuius Character est signum patenti Conditionati, & inchoati.

1. Ratio illius: Quia Confirmatio est complementum & perfectio Baptismi; ideo par est, vt à primario Ministro detur

detur. ceu vltima forma in omnibus im-
primi solet omnino agente primo.

2. In Confirmatione adscribimur ad
Militiam Christi, adscribere autem est
Ducum. Vide in Luthero-caluinista so-
lidiora.

DE EVCHARISTIA.

QVÆSTIO XI.

*An Realis Christi Præsentia sit in Eucharia
testibus Figuris?*

HÆRESIARCH I. SIMONIANI, Menandriani.
&c. veram negantes Incarnationem Christi; et-
iam ait S. Ignat. ep. ad Smyrn *Eucharistia & Oblatio-
nes non admittunt, eo, quod non consistantur, Eucharisti-
am esse Carnem Saluatoris.*

Sed hoc ex primo consequens nec prædicarunt,
nec propagarunt.

II. ICONOMACHI id primi in quæstionem voca-
runt post annum Dccc. docentes, Panem & vinum si-
gnificare solum Corpus & Sanguinem.

III. Sub annum Dccc. tempore Caroli Magni Ioa-
SCOTVS primus in Latina Ecclesia docens idem, dam-
natur in Corc. Verecell. teste Lanfranco.

IV. Sub annum Dccc. LXXXVI. Bertramus idem
innouavit.

V. Sub annum ML. Berengarius ista docuit:

1. Parvulos non baptizandos esse.

2. Corpus & Sanguinem Christi non est. in Eucha-
ristia, nisi vt in signo res significata.

Idco eum patrem Sacramentarium agnoscit
C. I. inus in admon. ad VV estphalum.

3. Post tertiam palinodiam, Cum pane & vino esse
Corpus & Sang. Christi.

4. Matrimonia dissolui posse.

VI. Sub annum Moxl. Henricus Petro Bruis; se-
meltrantum in Cœna, ait, Christi Corpus præsens
fuisse. idemque deinceps meram imposturam mini-
strorum.

I. Sub annum M. ccviii. Athigenses idem. teste
tonio.

III. Flagellantes sub annum M. ccc. l. teste Lu-

IX. Sub annum M. ccc. xx. VVicleff. Huius
anno 1400. Bohemos Iacobitas infecerunt; ab-
renetate Hussio ab ea hæresi.

LUTHERVS idem deniq; refutauit quidem
At prius semina illius iecit.

Ex his enati Sacramentarii, Carolstadii
Zyvinglius, Oecolampadius, CALVINVS, &c.
Vide meum *Luthero-cal. p. 3. q. 4. 2.*

PAPISTA. I. Esse Realem Christi
veritatem ac Præsentiam, docent ex Fi-
guris S. Patres.

Verum eatenus, quòd, vt S. Hier. in
Tit. *tantum interest inter panes propositionis,
& Corpus Christi; quantum inter vultus
& corpora, inter imaginem & veritatem.*

De pane & vino Melchisedech
Chryl. hom. 35. *Vidisti typum, quomodo Sa-
cramentum nostrum insinuat, cogitatio
veritatem.* Cypr. Ambr. Hier. &c.

De panibus propositionis testatur
Hier. Cyril. Damasc. De Agno, Aug.
2. contra Petil. c. 37. *Aliud est Pascha, quod
Iudei de oue celebrant; aliud quod nos in Co-
pore & Sanguine Domini accipimus.* Ideo
Dominus *Mat. 26. Lu. 22.* in Cœna pri-
tinus subiecit typo veritatem. Et cere-
monia Agni fuit non tam in Immolatio-
ne, quam in Manducatione, *Exod. 12.*
&c.

Cum igitur vetera Sacramenta præ-
stent Nouis præstantiâ Materia, Signi,
& corporalis effectus: in alio Noua
præstare necesse est; id quod est Divina
præsentia realis, & vera: non per fidei
solam apprehensa & phantastica.

II. Docetur eadem ex PROMISSIO-
NE Christi facta *Ioan. 6.* Itemq; ex Ver-
bis INSTITUTIONIS, alijsque Scriptu-
ris; & communi S. Patrum, Etatumq;
omnium Consensu. Vide meum *Luthero-
cal. p. 3. qq. 44. 45. 46. 47.* Et in *Asse-
ctis*

christo p. 3. q. 18. Finio verbis S. Ambrosii lib. de his qui inchoantur mysteriis; ca. 9. *Quantis vimur exemplis, ut probemus hoc non esse, quod natura formauit; sed quod Benedictio consecranit; maioremque esse vim Benedictiois, quam natura? Quia Benedictioe & ipsa natura mutatur.*

QVÆSTIO XII.

An Corpus Christi simul locis pluribus existere possit?

IO. VICLEBFVS, teste Tho. VVald. to. 2. c. 71. 73. negat primus

Negat & CALVINVS, eiusque affectu.

PAPISTA. I. Mat. 19. *Spud Deum omnia possibilia sunt*: Neque implicat vnum corpus esse multis in locis: vt docui in *Luthero cal. p. 3. q. 49.* & in *Antichristo p. 3. q. 9.*

II. Deinde Mysteria Fidei, certa Sectarijs, æque difficilia atque hoc, docent idem.

1. Est vna natura Dei in tribus personis re ipsa distinctis: quod mirabilius, quam corpus vnum in locis pluribus: quia natura identificatur cum personis singulis: realiter; corpus non cum locis: & natura tamen non potest distrahi à se ipsa: ergo minus corpus aliquod.

2. Vna est hypostasis in duabus naturis, maiorque vnio harum cum illa, quam locati cum loco: nam hæc est extrinseca, illa substantialis.

3. In resurrectione mirabile, quod vnum idemque indiuiduum bis fiat: si que duplici actione, quomodo non sunt duo?

4. Ex nihilo aliquid fieri, aut ex aliquo nihil, captum superat humanum, à

Philosophis semper irritum: at nobis creditum: Corpus verò vnum pluribus in locis esse captu, credituque facilius est.

5. Æternitas est vnum instans durationis coexistens præterito & futuro, non fluens: multò facilius est vnum corpus in pluribus existere locis.

III. Exempla Dei & Animæ illustrent idem. Deus, res simplicissima, est simul infinitis in locis; nec tamen vnus diuiditur ideo in plures, nec loca plura fiunt vnum: Sic Anima rationalis est tota in qualibet parte corporis: Et Christi Corpus non in pluribus esse locis potest:

IV. Similia idem declarant. Sicut cõuenit Graui, ponderare, Colorato videri, Lucido lucere, calido calefacere; sic & Quanto, locum occupare: Sed Deus potest facere, Vt graue non ponderet; sic, *Mat. 14.* Christus & Petrus aquis inambularunt: Aquæ, *Ios. 3.* non defuebãt, sed in montem assurgebant: Vt coloratum non videatur; Sic *Luc. 4.* *Iesus transiens per medium illorum ibat.* *Ioan. 8.* *Abscõdit se coram lapidantibus*: Vt lucidum non luceret: Sic splendore Christi Paulus excæcatus est, *Act. 26.* qui tamen cum Apostolis post resurrectionem cõuersans splendorem occuluit. &c. His similibus vtuntur S. Patres.

QVÆSTIO XIII.

Ecce errores circa EXISTENTIAE Modum Corporis Christi in Eucharistia?

HERESIARCH. I. BERENGARIVS, teste *Gnir-mundo lib. 1. c. 3.* nudum defendere signum non
E c valens.

valens. Impanationem finxit, id est, cum pane Corpus Christi consistere & misceri: Sub annum 1088.

II. BERENGARIJ Hostes, *ibidem*, asserunt partem, à pijs sumendam, vetti in verum Christi Corpus; partem ab impijs capiendam, non mutari.

III. DVRANDI error est, in 4. dist. 11. q. 3. Forma panis recedente materia consecratione informari ab Anima Christi, sicut cibus mutatur in Sanguinem.

IV. ANONYMVS, apud D. Tho. 3. q. 75. a. 6. Formam panis manere; & Materiam mutari in Corpus Christi.

V. RVPERTI Tuitiensis error, in Ioan. 6. Panem à Christo hypostatice assumi, vnicuique sibi per consecrationem; sic Humanitas Deitati vnita est per Incarnationem; non destruendo vel mutando quicquam; sed sumendo solum.

Proinde Corpus Christi *Carneum*, & *Panaceum*, non duo esse, sed vnum in vno supposito; illudque sursum in cælo, hoc deorsum in ara: & Impios percipere panaceum; pios vtrumque: Vtrosque ore corporali; at pios solos etiam spiritali.

Ita sub annum 1124. teste *Algero l. 1. de Sacram. c. 6.* qui Rupertum refutauit.

VI. IOAN. PARISIENSIS, teste Tho. *VValden. so. 2. de Sacram. c. 65.* refutans Rupertum finxit hæresim, Panem assumi à Verbo, mediante solo Corpore Christi absque anima: ne cogeretur se. admittere, Deum esse panem.

Idque sub annum 1150.

LVTHERVVS *l. de Capt. Bab. c. de Euch.* dicit:

1. An panis maneat, nec ne; problema est; Fidei neutrum.

2. Panem manere, conformius Scripturæ est.

3. Vera propositio est: Panis est Corpus Christi; ob Vnionem: Vti vera; Christus homo est Deus: Quæ Impanatio est.

4. Sed alibi: Corpus Christi per Vnionem, ad Verbum affecutum est, vt sit, Vbiunque Verbum est, id est, Vbiunque: quare & in pane Cœnæ est.

CALVINISTÆ clamant, Transsubstantiationem esse impossibilem; proinde sceleratam hæresin.

Lutherani possibilem annuunt, ac dissident istis.

PAPISTA. I. De Berengario, in meo *Luthero-cal. p. 3. q. 51. 52. & c. & in Antichristo p. 3. q. 21.*

II. Hostes Berengarij errant in fundamento suo; Ne detur indignis Corpus Christi:

1. Quia, 1. Cor. 11. *Qui manducat indigne &c.* ergo sunt indigne manducantes.

2. Sic penderet consecratio à bonitate Sacerdotis; nam indignus vti non sumeret Corpus Christi, ita nec consecraret.

Et sic nunquam sciremus an hostia sit consecrata.

III. DVRANDVS errat contra Conc. Trid. sess. 13. c. 4. can. 2.

1. Quia manente materia, manent accidentia in suo subiecto: qui est secundus error Wicleffi, contra Conc. Constant.

2. Quia Durandi mutatio esset Transformatio, non transubstantiatio, contra Conc. Lateran. Hæreticus fuisse; nulli Ecclesiæ iudicio se submisisset.

Plura *B. Illar. cap. 12.*

IV. ANONYMVS errat & ineptit, putans panem esse rem merè artificiosam, ac proinde figuram panis in Euch. solum manere, hoc est, ait formam.

V. RVPERTVS Errat. I. Quia, Ioan. 6. *Panis, quem ego dabo, Caro mea est:* At panis ille à Verbo assumptus, est quidem Corpus Christi, at non Caro. Nam, Mat. 26. *Hoc est Corpus meum, quod pro vobis traditur:* At corpus panaceum non iuxta traditum pro nobis, & crucifixum.

2. Omnis Antiquitas reclamatur errori huic.

3. Causæ sunt, cur Deus assumpsit hominem; at nulla, cur panem hypostatice assumat.

4. Nulla cur Vnionem eam hypostatice

ticam

ticam quotidie destrueret, & restitueret. Apage.

VI. PARIENSIS ijdem refutatur argumentis.

2. Deinde error est, Panem immediate assumi à Corpore Christi, id est, creaturam creaturæ iungi hypostaticè.

3. Et Corpus Christi solum caret Personalitate; eequi daret igitur eam panis, &c.

Quocirca recte sub annum 240. Tert. l. 4. in Marcionem: *Acceptum panem Corpus suum facit.*

Cyrius Catech. 4. *Aquam mutavit in vinum; non vinum in Sanguinem transmavit.* Ibid. *Sub specie panis datur tibi corpus. &c. Certissimo sciens, Panem, qui videtur, non esse panem; et si gustus panem esse sentiat, &c.* Bell. l. 3. c. 21. & 25.

QVÆSTIO XIV.

Quæ sit debita Eucharistia MATTERIA?

HÆRESIARCH. extitit sub annum 1053. GRÆCIA: teste Leone IX. ep. ad Mich. Tunc Gæcico prehende excepit Latinos, quod Azymo veteren- tur appellari inque azymis, ut etiam hodie: Quod putent, Dominum ante diem primum azymorum instituisse sacramentum, scilicet Luna mensis; sicque manducationem Paschæ uno die anticipasse feria V. Tunc enim inuicem azyma, necdum erat contra Exod. 12. & 13.

LVTHERANI ZVING. & CALVINISTÆ Græcis consentiunt potius, quam Latinis. Vide meum *Luthero-ca. p. 3. q. 56.*

PAPISTA. Christus in azyma Sacramentum instituit luna XV, feria V. Quia prius Pascha manducavit testibus 4. Evangelijs: at hoc sine azymis manducari nequibat; *Exod. 12.* Ergo cū immolatio Paschæ incepta vsum a-

zymorum, in his Dominus instituit Sacramentum. Ita *D. Tho. 4. d. 2. a. 2. q. 3.* Vnde nec *Ruperti*, nec *Burgēsis Responso ad Græcos*, horum tollit fundamentum.

1. Nam RUPERTVS vult, feriæ V. vespere cœpisse 14. lunam; tuncque Dominum Immolasse Pascha cum azyma, & Instituisse S. Cœnā: Posteram vero diē fuisse profanam; quod traditio veterit festum cum Sabbato cōtinuari; Sicque festum azymorum aliquando differri in diem sequentem; at nunquam celebrationem Paschæ mutari.

2. BURGENSIS idem respondet: vult tamen Vtrumque differri perinde potuisse: ideo Iudæos feria VI, vesperti māducaste pascha: Dixisseque Dominum, *Mat. 26. Scitis quia post biduum erit pascha.*

At Neutra tollit fundamentum Græcorum de Anticipato Paschate ab Christo.

Et ephemeristæ Hebræi ita dirigebant Kalendatium, ne inferiam VI. incideret luna 14.

II. HÆRESIARCH. EBIONITÆ, ait Epiph. *har. 30. TATIANI, idem, har. 46.*

AQVARIUS teste Aug. *l. de har. c. 64.* prætenu sobrietatis in aqua sacrificabant.

2. ARMENI, teste *Niceph. l. 8. c. 53.* aquam vino non miscbant in Missa; quod non crederent durum in Christo naturarum Vnionem.

LVTHERANI & CALVINIANI mero vino absque aqua vtilentur in Cœna.

PAPISTA. In Sacrificio, non miscere aquam vino, grande piaculum est: Forretamen Sacramentum.

NOTA. I. Ratio Sacramenti Non est tota in solis speciebus; Nec in sola Re contenta: Sed in vtroque quoad essentiam; Magis tamen conuenit speciebus, ut continent; quam rei, ut continetur.

Ita *Trid. sess. 13. c. 3.* Quia Sacramentum

E e 2 tum

tum est signum visibile rei inuisibilis; quod est huius operatiuum proprie. At Ratio Sacrificij, pignoris, & alimenti, magis conuenit Rei Contentæ; quam Speciebus, vt continent. Nam quod offertur Deo, est Christus; non species proprie. Ita pignus, alimentum in re consistunt, non in speciebus proprie.

2. Sacramentum verò latè est cuiusque rei sacræ signum; Vt est Eucharistia: 2. Strictius, est signū rei sanctificantis animam; Vt Sumptio Eucharistia: 3. Propriè, est Signum Significans, & Efficiens sanctitatem animæ: Vt Eucharistia; non autem Sumptio. Aqua Calicimista, neutri absolutè necessaria est per se, nec Sacrificio, nec Sacramento: Negligentia tamen non vacaret culpā: non hæresi, contemptus. Vide Luthero-cal. p. 3. q. 57.

Vnde S. Cypr. l. 2. epist. 3. *In Calice offerendo Dominica Traditio seruetur: ne que aliud fiat à nobis, quam quod pro nobis prior fecit; vt Calix mixtus vino offeratur.* S. Aug. cum Conc. Carth. III. c. 24. *Nil amplius offeratur, quam Dominus Tradidit, id est, panis & vinum aqua mistum.*

QVÆSTIO XV.

Æqua sit Consecrationis Eucharistica FORMA? Minister quis?

HÆRESIARCH. GRÆCI Recentiores contendunt, non solis verbis, Ecclesiæ Romanæ succis; sed & aliis precibus confici Sacramentum:

LUTHERO-CALVINISTÆ in hoc conueniunt, vt formam Romanam non integrè admittant.

Dissentiunt autem, quod LUTHERANI verba Institutionis necessaria quidam negent: quidam ex parte admittant:

CALVINISTÆ vero solum verbum concionale requirant.

PAPISTA. Hæreticorum errorem refutati vide in Luthero-cal. p. 3. q. 58.

GRÆCI Schismatici orant: *Fiat hic panis Corpus Christi. &c.*

1. At non orando consecrauit Dominus, sed *gratias agens*, nil petens, dixit, *Accipite. &c.* Verba gratiarum actionis non constant; Benedictionis vero constant: *Hoc est. &c.*

2. Quas adducunt autoritates Liturgiarum, item S. Dionysii, Damasc. Epiph. &c. ex orant, vt in nobis fiat, quod iam est per Verba consecrationis factum in speciebus: vt simus vnum cum Christo, & inter nos vnum Corpus in Christo, &c. Hinc Missam S. Patres vocant *precem*; quod ante & post Consecrationem pene meræ sint preces: Et quod Sacerdos in Missa personam agat Nunc suam, cum confitetur & orat. &c. Nunc Christi; cum Consecrat: Nunc legati, cū pro populo deprecatur: Nunc sui & Christi ab his verbis, *Qui pridie quæ preteretur*, ad usque finem consecrationis. Hinc quædam leguntur recitatiuè; quædam significatiuè.

II. HÆRESIARCH. VVICLEVS, ait Tho. VVALD. ro. 1. de Sacram. c. 7. & 28 primus in dubium vocatur, vt rem miram; cum Sacerdos improbus Eucharistiam consecrare possit; cur idem non possit laicus bonus? Definire tamen non audebat.

LUTHERVS definiuit, posse id omnem baptizatum; non decere tamen, ob rerum consuetudinem.

CALVINVS & affectu præfractè id negat. Vide Luthero-cal. p. 3. q. 59.

PAPISTA. Eucharistiam consecrare munus solum est Sacerdotale: *Hoc facite.*

Quod si ad quoscunque baptizatos referendū foret promiscue; omnes quoque Consecrare & distribuere tenerentur.

Si non ad Consecrationem referretur, de hac nullum esset in Sacra Scriptura mandatum.

Atqui istud, *Hoc facite*, refertur ad Benedictionem, Distributionem & Sumptionem, fateatur Lutherus *l. de instit. ministris*: Confessio Augustana *c. de Missa*: Calvinus *Inst. 4. c. 15. §. 20. Kemnit. p. 2. exam. pag. 534.*

QVÆSTIO XVI.

An in vtralibet specie Christus insit totus, Sic, vt sub Vna Communicare fas sit?

I. HÆRESIARCH. PETRVS Dredēsis, & Iacobellus Misnensis an. 1412. teste Aenea Sylvio *hist. Boem. c. 35.* primi docuerunt Pragæ necessitatem Communionis sub vtraque, ex illo Ioan. 6. *Nisi manducaueritis &c.* Huls eos exceptit, suamque fecit hæresin. & Boemiam iniecit.

LUTHERVS Est; Non est, inquit, in vtraque Christus totus. Lutheranis & Calvinianis Comitancia ridicula est, inuentumque diaboli. &c. Vide *Luthero-cal. p. 3. q. 61.*

PAPISTA. Est totus in Vtralibet Christus.

I. Quia nō esset, sub Vtraque communicare præcepisset: at non hoc: ergo. Instituit sub vtraque; sed Institutio rei nō est eiusdem incumbens omnibus præceptio. Alioquin omnes oporteret suscipere Matrimonium, Ordinem, Extremam Vnctionem. &c. Consilia Euangelica tria, &c. Præcepta est tamen omnibus Substantia Eucharistia; nō Modus specierum. Si n. præceptus esset; vsquā extaret; aut alicunde constaret: at neutrum. Quia loca in quibus aduersarii putant contineri præceptum, Nec euincunt, Nec eadem sunt omnibus, sed aliis alia.

1. Hussitis, Ioan. 6. *Nisi manduc.* At reclamant Lutherani, agi ibi de Eucharistia.

2. Lutheranis, Luc. 21. *Hoc facite.* At repugnat Calvinistæ; volūt solis id Ecclesiæ ministris, non laicis dictum.

3. Calvinistis Mat. 26. *Bibite ex hoc OMNES.*

At respondet Marcus. 14. *Et biberunt ex illo OMNES.*

II. A tempore Christi & Apostolorum per annos 1412. vsque ad Hussum, liberum fuit vna, vel vtraque communicare.

Ergo semper creditum est, Vtramque non esse in præcepto.

III. CHRISTVS Vsum Vnius declarauit & verbis, Ioan. 6. Hic agi de Sacramento, negant Lutherani, & quidam Calvinistæ: Affirmant Hussitæ & Gallicani Calvinistæ; seu Hugonotæ: inque hoc nobiseum & omni cum Antiquitate consentiunt. Item & **FACTO** declarauit, *Lu. 24.* in Emaus: teste **I. S. Patrum** autoritate:

2. Ipso Textu,

3. Ipsoque Effectu illuminationis. Spiritale hos planeque diuinum erat: Sed Benedictio seu Consecratio, vt cauta diuina diuini fructus, ex re benedicta consecuti, præcesserat.

Etiā *Mar. 4.* Panes *Benedixit, fregit, portauit*; sequente quidem miraculo multiplicationis: Verum cum effectu solum corporali satiationis: At hic, & in Cœna cum miraculorū miraculo Trās-substantiationis res gesta est: *Hoc est. Corpus meum. Hic est enim Sanguis meus.* Dixit, & facta sunt. Proinde ludunt in re omnium grauissima Calvinistæ Tropistæ:

stæ; qui Intellectiones & Synchdochas hic fingunt partis pro toto.

IV. APOSTOLI Vsum Vtriusque tenuerunt; Act. 2. *Erant perseverantes. &c.* Hic agi de Synaxi, fatentur Lutherocaluinistæ: Quod de meris rebus sacris agatur: Quod Syrus ita vertat: *Communicabant in precibus, & fractione Eucharistia.*

Quod Lucas de novis Christianis loquatur, qui à vino abstinēbāt multi, ceu Nazareni.

Item Act. 20. agi de sola fractione fatentur Calu. Beza, Kemn, &c. & S. Patres, & Nos.

Nec tamen sequitur necessariò, Apostolos sub Vna Sacrificasse: Comedit tamen, quia fieri potest: & subinde oportet, vt in Noruegia: Quia & Christus sub Vna consecrauit in Emaus.

Licet nunc præceptum Ecclesiæ obster.

V. POSTERITAS Apostolorum Vtriusque, vniulque liberum tenuit Vsum semper: vt nec Manichæos ob Vnius sumptionem reprehenderit quisquam; nisi quod vino abstinere, vt à malo principio orto.

Semper tamen sub vna communicantes, & nunquam sub vtraque, de Manichæismo suspecti habebantur. Docet vnā quoque Communicatio Domestica; item Laica, item Ægrotorum, ad quos vna deferebatur. Infanribus vnā dari fuerat.

VI. CHRISTVS TOTVS est in Vna perinde vt in vtraque.

Quia I. Ioan. 4. *Qui soluit IESVM, non est ex Deo.* Cum igitur, Rom. 6. *Christus iam non moritur: manet Homo Deus heri &*

hodie: Et vt ait, Ecce ego vobiscum sum, tam essenter, præsentem, potenter; tum & Sacramentaliter, vsque ad consummationem sæculi.

Mà è igitur Calvinistæ fingunt Christum in cælo solum esse cum carne, sanguine, anima, & alibi nusquam.

Vndè sequitur ipsis nec sub vna, nec sub vtraque adesse Christum.

Negant nostram Catholicam Concomitantiam Calvinistæ, ac rident:

Lutherani quidam negant; sed ast uunt Vbiquitatem, Quidam astruunt Concomitantiam; sed negant Vbiquitatem.

Ecce quod tales sanet helleborum?

Sed qui asserunt Lutherani Concomitantiam; non habent Totum, imò nec partem: cum solui nequeat Christus, aut mori: carentque Toto: Volunt enim solum Corpus in pane, solum Sanguinem in Calice adesse.

Similiter qui Lutherani asserunt Vbiquitatem contra Concomitantiam in Cœna nihilo plus habent, quàm in pascua, gramine, &c. Infelices!

VII. FRUCTVS par ex Vna, atque ex Vtraque constat.

Quia Idem vtrobique Christus est Totus. Vt Exo. 16. *Nec, qui plus collegerat, habuit amplius, nec, qui minus parauerat, petiit minus de Manna, Sed singulis iuxta id, quod edere poterant, congregauerunt.*

I. LUTHERANIS omnis ac solus fructus est, & excipere, augere fidem, id est, fiduciam peccati: sibi esse remissa per Synaxin: vt quod instituta solum sine Sacramento.

At hic etiam ex Vna constare potest: idque Videndo magis, quam Cœdendo: quod hoc transeat citius; Visus duret diutius: Simul vilus vnus perinde ac vtriusque possit excitare fidem: Sicut tam vna aspersio sat baptizat, quam trina.

Item Communicantes prius vident, quam edant: cum visus excitet fidem efficacius, quam edus; quid comestionis opus?

2. An vero Auditus fidem excitat?

At verba Institutionis tam ad Vnam, quam ad vtramque recitantur.

3. An ipsa sumptio excitat? Sed quid illud in ea? Deuotio sumentium? At sic fides seipsam excitaret: idque potest extra Sumptionem; Imo fides adest ante Sumptionem, & antequam excitaretur.

An species? At vna excitare sufficit. An res contenta? At illa hinc abest tota; illis adest tota hic, ut vbiq; istis adest ex parte, id est, in nullo sui.

Ita Sacramentum sibi tales vertunt in ludibrium.

2. CALVINISTIS quis fructus constabit, queis dubia sunt omnia?

1. Dubium; An Christus realiter sit presens in Cœna? Calvinus in 1. Cor. 11. Affirmat: Idem in Confessione de re Sacram. Negat, Quia Christi Corpus finitum est, & cœlo & loco cõinetur; necesse est à nobis tãto locorũ intervallo distare, quanto cœlũ abest à terra. Sic & Plessæus ait, & negat.

2. Dubium: Quomodo Christus edatur & bibatur? Calvinus in 1. Cor. 11. §. 5. à se, suisque distare fateretur Zvinglianos: scribitque sic, ut vix intelligi sat queat.

Plessæus clarè ait: Sic edibiq; Christũ in Cœna, sicut in Baptismo: In hoc a. non aliter, quam in Verbo Dei, i. sola fide.

3. Dubium: Quis fructus sit manducationis & bibitionis Sacramentalis?

Caluino, *ibid.* §. 2. est Certitudo seu securitas de Vita æterna.

Plessæo l. 4. de Euch. c. 1. est idem Cœnæ, qui Agni paschalis: Verbo, idem fructus est Sacramentorum omnium in Nouo, qui in vetere fuit. Vide apud Reueren. Patrem Becanum in *Manuali lib. 1. capite 9. §. 79.* Qui recte infert: Si Plessæo credimus; Christiani sunt patres Iudæis: Si Caluino; pares sunt Christo existenti in cœlo.

Itaque de Re discordant incerti.

De Symbolis si agitur solis; vtramque possunt speciem; sub neutra Christus adest.

1. Quod si vna mensio ijs sufficit in baptismo; cur non vna species in Eucharistia?

2. Deinde Fructus Cœnæ, certos vitæ æternæ faciendi, habetur ante Sumptionem secundum ipsorum principia: Nam ijs Reprobi nunquã sunt certi salutis: Prædestinati verò semper manent certi per fidem suam iustifican-tem: at hæc præcedit Sumptionem.

Quid ergo fructus confert Cœna? quid vna; quid vtraque?

Plane ex hoc eorum fundamento nullo opus est Sacramento seu baptis- mi, seu Cœnæ, &c. Sola fides sufficit.

VIII. Quò iustiores sunt CAUSÆ Decreti de Vna, Quibus prædictis adde,

1. Ut & Abstemijs sit consultum;

2. Et locis, vbi vinum haberi nequit.

3. Et ut periculum effusionis aut irreuerentiæ caueatur.

Atque hæc causas adprobant etiam

iam ij, qui præceptum de Vtraque vrgent: Brent. in apol. Confess. VVitemb. abstemiorum communionem sub vna probat: Ruthenorum, vino carentium, Melanch. l. de vsu Sacram. Nec inde à Christo vnquam auditum, abstemios caruisse S. Synaxi.

Quod si vtraque foret de præcepto diuino; sane in hoc dispensari ab homine nunquam potuisset.

QVÆSTIO XVII.

An pro defunctis ritè Sacrificetur?

HÆRESIARCH. AERIVS, cognomento Impius, ortus anno 356. An iochiæ; damnatus in Synodo Syrmienti anno 357 sæpiusque alias; primus negauit pro vitâ functis Sacrificandum esse.

LUTHERO-CALVINIANI pernegant idem. Vide meum *Luthero-ca. p. 3. question. 76. & par. 1. q. 92.*

PAPISTA. 1. Ritus Sacrificandi pro defunctis est, qualis Regula. Sanctus Augustinus *l. 4. de Baptismo capite 42.*

Id certissime credendum ex apostolica Traditione descendere; quod in omni Ecclesia seruetur, nec in aliquo Conc. institutum, sed semper seruetur ac retentum est.

2. Aerius hæresios in hoc damnatus est: ergo & Luthero-caluinistæ rei.

De quo ita Melanchthon in apolog. Confess. August. *Falso citant aduersarij contranos damnationem Aerij; quod negauerit in Missa Oblationem fieri pro viuis & mortuis. &c. Epiphanius testatur Aerium sensisse, quod Orationes pro mor-*

tuis sint inutiles; id reprehendit. Negamus Aerio patrocinamur.

Duo hic Mendacia:

1. Aerium negasse Orationes, nec Oblationes:

2. Lutheranos non patrocinari neganti orationes pro mortuis: cum hæc & illas negent & execrentur omnes.

3. Tota Classis S. Patrum pro nobis at contra Luthero-caluinistas.

IV. DE POENITENTIA, EXTREMA VNCTIONE & Ordine.

QVÆSTIO XVIII.

An pœnitentia sit propriè dictum Sacramentum?

HÆRESIARCH. MONTANVS in Phrygia apertus ubi de spiritu nequam ex cerebro propheta accepit anno 172. cum Prisca & Maximilla, præte sub specie pietatis; Sed inf. tre noua dogmata, præsertim in adita Ecclesiæ; apud *Baron. anno 172. eo, qui honores Ecclesiæ ex ambitibus adipisci non possent.*

In hisce Pœnitentiam funditus tollebat, relictæ *Hieron. epist. ad Marcellam.*

Se demum laqueo interemit; hæresi post se reliquit Cataphrygarum infanda; damnata sæpius.

NOVATVS presbyter Cartagin. in Africa conciuit schisma contra Sanctum Cyprianum, negans lapsis reditum ad pœnitentiam, anno 254. Et Romæ Nouatianum Presbyterum Antipapam creati procurat in eadem causa Impoenitentia: Damnatur in Rom. Conc. anno 257. vt hæresiarcha.

LUTHERANI Pœnitentiam esse Sacramentum negarunt principio; deinde asseruerunt. **CALVINIANI** præfractè negant.

Vide in meo *Luthero-cal. par. 3. quæstion. 30. & 91.*
PAPISTA. Pœnitentia est propriè dictum Sacramentum. Teste Ioan. 20. Vide *Antichristum p. 3. q. 29.* Deinde S. Patrum conspirat huc Consensus. Tertul. l. de Pœnit. *Hac venena prouidens Deus, clausâ Ignoscencie ianuâ, & Inunctionis serâ obseratâ; aliquid adhuc permisit patere; Collocavit in vestibulo Pœnit. secundam, quæ pulsantibus patefaciat.* S. Cypr. ser. de ablut. pedum. *Post baptismum, (qui sui reuerentia non patitur iterari) aliud lauacrum pro curasti* Ita S. Ambr. Hier. August. Chry. Cyril. &c. & omnis primitiua Ecclesia.

QVÆSTIO XIX.

An Contritio possit haberi sine speciali auxilio Dei?

HÆRESIARCH. PELAGIVS indoctus calumniator S. Hier in Sicilia exivit hæresarcha anno 410. & ait S. Hieron. *publicè erubescit loqui, quod secreto docere non metuit.* Ideo anno 415. suam damnat hæresim dolosè in Concilio: & anno 416. damnatur in Conc. Mileuitano & Carthagin. ab S. Aug. & S. Hieron. in o. exagitatus. Ac rursus dolosè supplicat Papæ anno 417. pro absolutione: At relapsus à Conc. Carthag. damnatur, ab Honorio relegatur. Finxit is, teste *Aug. l. de hæres. c. 88. & Epist. 106.* gratiam, qua liberatur ab impietate, secundum merita dati.

LUTHERANVS KEMNITIUS p. 2. Exam. pag. 963. impingit Conc. Tridentino, quod eandem hæresim stabiliat: & Romano-catholicos facit videri Pelagianos.

PAPISTA. Mentitur iniquitas sibi. Veritas nostra dicit, dixitque semper, Conuersionem à diuina gratia præueniri, ac inspirari.

1. Sic Conc. Trid. *sess. 6. Can. 5. & c. 14. & Can. 3. & sess. 14. c. 4.* Sic omnis retro Antiquitas tum Conciliorum tum S. Patrum Consensus: Autore S. Scriptura. Pf. 84. *Conuerte nos Deus salutaris noster.* Pf. 118. *Erraui sicut ouis qua perijt, quære*

seruum tuum. Ierem. 31. Conuerte me Domine, & conuertar. &c. Postquam conuertissem me, egi pœnitentiam. &c. Vide *Antichristum p. 3. q. 33.*

QVÆSTIO XX.

Num quæ sit necessitas CONFSSIONIS de Iure diuino?

HÆRESIARCH. MONTANISTÆ & NOVATIANI sub annum 254. vt q. 18. dictum, negabant Absolutionem, vnde nulla Confessionis sequitur necessitas.

AVDIANI, ab Audæo in Mesopotamia orti anno 341. ait *Theodor. l. 4. de fabulis her.* iubebant quidem Confessionem, & impertiebant Absolutionem; sed pœnam iniungebant pœnitentibus nullam. Vnde hi pauca quædam confitebantur, at grauiora celabant.

MESSALIANI, anno 361. in Mesopotamia orti, damnati in Conc. Orientali anno 427. teste S. *Damasc. l. de her. peccata dimittebant, nulla habitaratione pœnitentiæ, & Canonum.*

WICLEFVS ait *Tho. v. d. 2. de Sacr. c. 135.* sub annum negauit Sacramentalem Confessionem in S. Scriptura fundari; sed à Papa institutam.

LUTHERANI variè aiunt, & negant: **CALVINIANI** Sacramentalem pernegant cum Nouatianis Vide *Luthero-c. p. 3. q. 93.*

PAPISTA. Affirmamus, ex & Institutione Christi, Figuris Veteris & Noui Testamenti, & Vsu doctrinaque Apostolorum: Vide in *Luthero-cal. p. 3. q. 93. 94. 95.* Et in *Antichristo q. 37.*

2. Demonstrat idè *Bell. l. 3. c. 5.* ex Concilijs, & c. 6. 7. 8. 9. ex S. Patribus ordine sæculorum. Contra quos *Luthero-cal. uinistarum obstrigillatiunculas diluit idem c. 11.*

3. Ratio fauet. Nam quæ iuris sunt humani, ea reperiuntur initium habuisse ab Concilijs vel Papa. At *Irenæus, Tertul. &c.* de iure diuino Confessionis proidentes omnia Concilia antecesserunt. *Item Confessio tam res difficilis est, vt, nisi de eius iure diuino constitisset, homines adeo vniversi ad eam adigi ne-*

Fi qui-

nequiuissent. Item Plurima illius utilitas est: Miracula eam certa approbant. *Bell. c. 12.*

QVÆSTIO XXI.

Vnctio infirmorum an sit proprie dictum Sacramentum?

HÆRESIARCH. VVALDENSES sub annum 1. teste *Aenea Syluio l. de Orig. Boem.* negarunt. Item *Albigenses*, apud *S. Antoninum p. 4. tit. 11. c. 7. §. 5.* Item *VViclefus*, teste *Tho. VValdensio. 2. de Sacram. c. 163.*

LUTHERANI quidam esse Ritum dant, Sacramentum negant. Alii cum **CALVINO** negant totum, ac irrident & dispuunt. *Luthero-cal. p. 3. q. 103. 104.*

PAPISTA. Tam confessã de hoc Sacramento semper veritas constitit, vt non nisi serò eam heretica impietas cõuellere ausa fuerit. Neque *S. Antiquitas* de illius Institutione vnquam mouit questionem; nisi nouitia schola Theologorum: Cui visum, eius Institutionem ex *Euangelistis* repeti oportere; vt quam *S. Iacobus* adeo fidenter præsupponebat. Sed hæc certa eius scientia fidesque non innitebatur verbo Scripto magis, quam cætera illius prædicatio; quam hausit ex Traditione Domini sic tradentis ac docentis, sicut à Patre acceperat. Eadem in fide Traditionis Ecclesia esse Sacramentum constanter tenuit; at Modum eius administrandi per vetustissimos *S. Canones* ac Concilia definiuit stabilem ac certum. Cætera in *Luthero-cal.* require.

QVÆSTIO XXII.

An ORDINATIO sit vere Sacramentum?

HÆRESIARCH. *I. SATAN*, hæresiarcharum Patriarcha est, de quo,

Ioan. 8. Homicida erat ab initio, & in veritate non stetit, quia Veritas non est in eo. Cum loquitur mendacium, ex proprio loquitur; quia mendax est. Is vt degit vbi nullus ordo, sed horror sempiternus inhabitat: ita tum Ordinis, tũ Ordinationis in Ecclesia capitalis est hostis: Et ab eo omnes filij Belialis Inprimis hæretici: qui omnia promiscue peragi volunt in Ecclesia, nulla vel sex^o vel ordinis distinctione. Vnde notauit Tertul. de præscript. c. 41. per mulieres quoque procaces audent tingere, docere, exorcizare, & Ordinationes impendere. &c.

2. **SIMON MAGVS** talium primus, de quo *Petrus, Act. 5. v. 20. Plene omni dolo, fili diaboli, inimice omnis iustitie, non desinis subuertere vias Domini rectas* Solenne hæreticis semper fuit, *mulierculas circumducere oneratas peccatis*, Satanae prophetissas; eisque permittere Sacra & profana: Quin & Laicis Sacramenta submitunt. Nec mirum, cum apud eos nullus sit Ordo, sed horror, & Confusio Babel, & ataxia plusquam gentilis. Vide *Bzov. anno 44. §. 32.*

3. **LUTHERVM** sane Dæmonis vsum magisterio, ipse testatur *l. de privata Missa.* *Zvinglium* à nocturno spiritu, atro an albo, negationem Christi in Eu chanistia hausisse, ipse prodit. *Calu- num* vtriusque discipulum extitisse, gloriatur etiam *Caluinistæ*, teste *Decade 1. & 2. Reformati Euang.* *Sculcreti*, apud *Ex-regem* & *Expalatinum Fridericum V. summi* & *vtimi Prædicantis Caluiani Heidelbergæ.*

De his vera ne vox Domini? *Ioan. 8. Vos ex patre diabolo estis.*

Vel

Vel isthoc testatur, quod Inimici Crucis Christi, Sacramentum Ordinis execrentur, & ament ataxiam, hæreticis cunctis solennem ac perennem.

LUTHERVS *l. de Capt. Baby. Illyricus, Kenn. & c. negant S. Ordinem esse Sacramentum.*

CALVINVS *Inst. 4. c. 14. §. 20. & c. 19. §. 31. agnoscit Ordinationem esse vere Sacramentum: Scilicet explicat, quod alibi duo solum Baptismum & Cœnam asseruerit, velut omnibus communia.*

MELANCH. in Locis primò editis duo Sacra assignauit: At in secundo editis anno 36. 52. 58. adiecit Ordinationem vt verum Sacra. ac fensè probat. Sic & in *Apolog. Conf. Aug. art. 13.*

Sed quatenus accipitur pro Ordinatione Ministrorum: non autem pro Sacerdotio. & c.

PAPISTA. Ordinatio est propriè dictum Sacramentum; habens in Scriptura Riturum, Mandatum, Promissum. Vide in *Antichristo p. 3. q. 42.* Habens Traditionem perpetem Pontificum, Conciliorum, Patrum, & Theologorum consensum: Vt nullum vnquam agnoscit Ecclesia ministrum altaris, qui Ordinationem ab Episcopo non accepisset orthodoxo. Solis propria hæreticis est Ataxia.

V. DE MATRIMONIO.

QVÆSTIO XXIII.

An Matrimonium sit vere Sacramentum?

HÆRESIARCH. SIMON Magus, Saturninus, Gnostici, Manichæi. & c. à Deo esse Matrimonium negabant; ideoque nec Sacramentum esse. Promiscuam igitur venerem inuehebant. Sic & Tatianus & Encratitæ Adamiani, Priscillianistæ, Apostolici, Albigenses: Testibus S. Patribus.

LUTHERANI item & CALVINIANI, non tollunt Matrimonium; sed negant esse Sacramentum: quod Symbolo seu Ritu careat externo, & Promissione gratiæ. Vide *Luthero-cal. p. 3. q. 107.*

PAPISTA. Esse propriè Sacramentum creditum constat ex & Institutione, & Traditione, in meo *Luthero-c. p. 3. q. 107. & 108.*

Et RATIO suadet. 1. Quia Matrimonium est vnus cum vna, & Insolubile vinculum. *Mat. 10.* Ergo est & Signum sacrum, & Conferens gratiam.

1. *Signum*: quia insolubilitas ea referri alio nequit, nisi in Christi & Ecclesiæ vniõnem: quæ non erat apud gentiles aut Iudæos.

Vnde *1. Cor. 7.* ante baptismum matrimonium est solubile.

2. *Gratiam confert*, vt necessariam ad durandum cum vna in eò vinculo indispensabili: in necessarijs autem Deus non deficit: Et *iugum Christi suauis est.*

Deinde Finis Matrim. est Propagatio sobolis cū educatione & Remediū peccati: Vtriq; opus gratia est. *Educationi & Institutioni liberorum piæ*: quia bestia prolificat; at nō instituūt; & infideles instituūt; sed nō ad salutē: hoc Christiani est coniugij: tū vt Ecclesiā augeant; tū vt similitudine Christi & Ecclesiæ respõdeant, iuuandū cūctos ad salutē. Matrim. quā *Remedium* est, eget gratia; quia vsu copulæ accenditur concupiscencia; gratia Dei est ei velut affusa frigida. *Adhæc S. Patres sanctissimis rebus matrimonium compararunt: Idque vnanimi consensu inter VII. Sacramenta numerarunt, ad que huc Græci in responsione ad Conf. Augustanam,*

FF 2

QVÆ.

QVÆSTIO XXIV.

An Fidelium Matr. Consummatum sit solubile quoad vinculum?

HERESIARCH. GRAECI Schismatici aiunt; hodieque soluant, teste Guidone *l. de her.*

LUTHERANI perinde ac CALVINIANI plures casus, causasque Solubilitatis comminiscuntur idemque multis suadent. Vide meum *Luthero-ca. p. 3. q. 113.*

PAPISTA. Vere Christianis Thorus aut Cohabitatio solui ob fornicationem potest; at Vinculum nunquam, nisi morte sola.

1. Sic manifesta Scriptura seu Evangelica *Mat. 5. Mar. 10. Luc. 16.* vt & qui dimittit, & qui dimissam duxerit, mechetur, seu Apostolica, *Ro. 7. & 1. Cor. 7.*

Vide *Antichristum p. 3. q. 45.* Ad hæc etiam veritas per singula S. Patrum sacula transiens ad nos vsque descendit.

In I. S. Clemens in *Constit. Apost. c. 48.* dimissam ducens excommunicat.

In II. Iustinus & Athenagoras in *Apologia ad Imp. Antonin. & Clementi Alexandr. l. 2. Strom. Adulterium est coniungi matrim. viuo altero ex separatis.*

In III. Marcioni obiciēti Christum Moyse contrarium esse Tertul. *l. 4. m.* Marcionem solidum reponit Christi responsum.

In IV. Conc. Elibertinum can. 9. S. Ambr. Hier. Chrys. idem asserunt. Sicque innumeri cæteras ordine per rates, apud *Bell. c. 16.*

F I N I S

Genealogiæ Myfteriomachæ Luthero-caluinianæ.

DEO, Deiparæ Diuisque Laus & Gloria: Amen.

GENEA-

GENEALOGIA CHARITOMACHIAE LVTHERO-CALVINISTICÆ,

Hoc est,

Gratiam Oppugnantis:

sive

PARS IV.

De Gratia & Iustificatione.

QVÆSTIO I.

*An Adam fuerit cum aliquo supernaturali
dono conditus?*

HÆRESIARCH. PELAGIVS anno 410.
mortuo Ruffino Aquileiensi presbyte
ro, in Sicilia, librum Xysti philoso
phi etnici verit, & S. Xysto Papæ
Martyri adscripsit, S. Augustini, plu-

riumque deceptor, donec ab S. Hieron. proderetur
anno 411. Ob hæreses ad Conc. in Palaestina citatus,
eas dolose coram 14. Episcopis ciurans, effugit dam
nationem, anno 415. Recitat Eas Bzouius ibidem.
Mox ad vomitum reuersus, ab S. Hier. & August.
confutatur, & anno 416. in Conc. Mileuit, & Car
thag. condemnatur. Appellâs vero ad Papam an. 417.
rursus damnatur, & ab Honorio Imp. proscribitur. Is,
in cæteris, finxit, hominem esse conditum cū solis natura
libus facultatib. & nullo cum dono supernaturali. Ideo
que per Adæ peccatū nihil hominem perdidisse, & ho
die nos tales nasci, quales erant conditi protoplastæ.

Ff 3

Lv-

LUTHERANI, & Iuxta CALVINIANI nulla dona supernaturalia in homine primo extitisse contendunt: deteriorem tamen ex lapsu euasisse eò, quod naturale quid perdidit: in primis verò Liberum arbitrium. Vide Luthero-cal. p. 4. q. 1.

PAPISTA. *Fecit Deus hominem Rectū, Eccl. 7. cum originali iustitia: Addiditque ei gratiam gratum facientem sic, Ut nō egeret gratia speciali, qua ad vel bene operandum, vel cauenda mala, excitaretur: quæ omnia vnum fuerunt donum supernaturale. De gratia gratum faciente definierunt Conc. Arausicanum 1. can. 19. & Trid. sess. 5. ex S. Scriptura & S. Patrum Consensu. Bell. c. 3. Non egebat excitante gratia; quod nulla rebellione retardabatur, ut nos, stante appetitu sub ratione, & hac sub Deo obediēter. Vnde S. Aug. 1. de bono perseuer. c. 7. Perseuerare in bono, resistere tentationi, seruire mandata, non peccare. &c. Hoc non est in viribus liberi arbitrii, quales nunc sunt: Fuerat in homine, antequam caderet, sc. ex gratia prima originali, non ex natura: Et ipsa eā gratia fecerat in arbitrio eius ut vteretur illa, vel non, pro ut veller. Gratia ei non deerat; deerat ipse sibi, quia sic voluit. Vnde S. Augustinus l. 14. Ciu. c. 27. gratiam fuisse Adamo, ut eibus est nobis: quo, si volumus, utimur; si nolumus, non utimur. Sic & Theologi, in 2. dist. 24. a. 4. Hęc de donis animæ.*

QVÆSTIO II.

An homo potuisset mori, si non peccasset: idque naturaliter, an supernaturaliter?

HÆRESIARCH. PELAGIANI affirmabant, teste S. Aug. 1. de har. c. 88 moriturum, etsi nō peccasset. ALII negant moriturum fuisse; ut cui Immortali-

tas fuerit naturalis, non supernaturalis, r. Quia Aug. 13. Ciu. c. 15. ait: *Corporis mortem nobis, non legemur, sed merito iniustitiam esse peccati.* 2. Iniustitiam Deo habuunt, qui asserunt morteros fuisse homines, et non peccasset: quia si mors homini naturalis est, sine iniustitia Dei moreretur, ut bruta.

AVTOR. I. Mors est pœna peccati. Sic Gen. 2. *Quocunque die comederis, morte morieris:* Morte animæ, aiebant Pelagiani. At contra Augustinus: Morte corporis dictauit Iudex Deus reis, Gen. 3. *Puluis es, & in puluerem reuerteris:* et eandem eis minatus est Gen. 2. Vnde Symmachi versionem laudat S. Hieronymus illam: *Quocunque. & c. mortalis est.* Mortem etiam animæ peccatrici intelligi nil obstat: quia anima, quæ peccauerit, ipsa morietur.

2. Deus mortem non fecit. Quia, Sap. 1. *Deus creauit hominem inextinguibilem, inuidia autem diaboli mors intrauit in orbem.* 1. Cor. 15. *In Adam omnes moriuntur.* Sic Conc. Mileuitanum can. 1.

II. Immortalitas corporalis protoplastis fuit supernaturalis, nō naturalis. Ira S. Patres, S. Aug. 1. 6. in Gen. adit. c. 15. &c.

DICO AD I. Lex naturæ non lapsa erat iustitia originalis, non hæc infligens mortem, sed arcebat.

AD II. Si homo fuisset in puris naturalibus conditus, mori sine iniustitia Dei potuisset: at erat conditus cum gratia ei superaddita, quam Dei benignitatem quia spreuit, debitam incurrit mortis pœnam.

QVÆSTIO III.

An omnia peccata sint Aequalia, aut Mortalia?

I. **HÆRESIARCH. IOVINIANVS**, teste S. Hier. l. i. c. intra Iovin. Mediolani Monachus apostata, an. 381. vitam asperam mutavit in epicuræam. Hæresiarcha fit horum errorum, teste S. Hier. ibi. l. 2.

1. Virgines, viduas, maritatas eiusdem esse meriti.

2. Plena fide tenatos in baptismo subuerti ab diabolo non posse.

3. Inter abstinentiam ciborum, & perceptionem eorumdem cum gratiarum actione, non esse discrimen.

4. Vnam ac parem omnium, qui suum baptisma seruat, esse remunerationem in cœlis.

5. D. Ipiram post partum esse Virginem desisse. &c. Anno 390. damnatur Romæ ab Siricio Papa, & huius auctoritate ab Sancto Ambrosio in Conc. Mediolanensi, simul ab Theodosio Imp. proscribitur, ab S. A. g. & Hiet. refutatus.

Idem in cæteris docuit, peccata omnia esse paria.

II. **PELAGIVS** teste Hier. & Aug. de har. c. 88. statuit, quod licet peccato gratiam auertit, ideoque omne peccat. esse mortale. Quia autem iustos esse aliquos negare nequibat, assererat. Possit hominem hæc in vita abque omni peccato vivere.

LUTHERVS & **CALVINVS**, eorumque sequaces quatenus Iovinianizent ac Pelagianizent, liquebit infra quæst.

CALVINVS pertendit, Electis quantacumque peccata, nulla esse mortalia, ob persistentem fidem; quæ accepta semel, perdi non queat: Ideoque iustis peccata nocere nihil.

Reprobis vero quantulacumque peccata esse mortalia: quod fide careant, ab eis nunquam vere accepta.

PAPISTA. Refutauit in *Luthero-cal.* p. 4. q. 23. In *Antichristo* p. 4. q. 34.

Vnde S. Prosper ad Genuen. *Credendo Adam diabolo, non credidit Deo. &c. Omnes igitur, quod Adam perdidit, perdidit.* &c. Et quomodo in quoquam filiorum eius inueniretur, nisi eam idem spiritus, qui omnia in omnibus operatur, infunderet?

2. Dauidem Aug. in Psa. 50. sic loqui facit: *Desperarem de meo tam lethali vulnere: nisi tantum medicum reperirem.*

Ambr. l. de Apolog. David. c. 16. *Ideo liberari se à sanguinibus, hoc est, à peccatis mortalibus postulant.*

3. De Petro S. Aug. traçt. 66. in Ioa. *Quanta vita est confiteri Christum; tanta mors est negare Christum.* Itaque prædestinati Adam & Petrus, iustique peccando lethaliter facti sunt iniusti, ac etiam fidè perdidit, quam habuerant.

QVÆSTIO IV.

An Deus dici possit autor peccati?

HÆRESIARCH. I. SIMON Magus, teste Vincent. Lyren. comment. aduersus vocum nouit. aiebat: Deus eam nobis dedit naturam, quæ non possit non peccare.

II. **GERDON**, apud Tert. l. de præscript. **MARCION**, teste Iren. l. 1. aduersus har. c. 29. **MANICHÆVS** apud Aug. de har. c. 49. **PRISCILLIANVS**, teste S. Leone epist. 93. c. 6. **ALBIGENSES** apud S. Anton. in Theol. Summa p. 4. tit. II. c. 7. §. 5. duo rerum Principia summa fingeant, Corporum Malum, Spiritualium Bonum. Peccati causam in Deum non bonum referebant.

III. **FLORINVS** anno 179. Ro. Ec. Presbyter, Valentinianæ hæresios propagator, discipulusque Montani, & plusquam hæreticus, ait *Cæsarian. l. 5. hist. c. 20.* docebat ipsum verum Deum verè causam peccati esse.

IV. **SELEVCIANI**, teste Aug. l. de har. c. 59. aiebant, Malum ali quando esse à Deo, aliquando à materia.

V. **LIBERTINI** (apud Caluinum l. de Instr. contra Libert. & Epist. ad Rotomag. contra Francisc. Libert.) orti ab Coppino, & Quintino Sutoribus Flindris, docuerant ista: 1. Peccatum nihil esse, præter falsam opinionem: cū Deus omnia faciat, & nil facere mali possit. Itaque mechos, homicid. s. &c. reprehendi non oportere: quod sit hoc Deum reprehendere. 2. Regenerationem esse depositionem conscientie: itaque Pœnitentiam esse profite ri se nil egisse mali. Et sic hominem posse ad summam redire innocentiam. 3. Christum nil esse, nisi Compositum quid ex Dei spiritu, & Opinione: Mortuum, cum aboleuit opinionem peccati: Resurrexisse, cum docuit nos esse ipsum Dei spiritum. 4. Ad omnem Religionem simulare, & se assimilare licitum. 5. Scripturam esse nihili, Spiritum verò cuiusque audiendum solum.

Hos ex Caluino procreatos sequentia docent, tametsi dein eos stylo infestauit: sicut & Lutherus ortos ex se Anabaptistas & Sacramentarios.

LYTHERVS, in *assert. art. 36.* ait: Neminem habere in potestate, ut cogitet bonum vel malum.

MELANCHT. in *Rom. 8.* ait: Sic est opus Dei Iudæ proditio, ut Pauli vocatio. Sed uterque cantarunt in hoc palinodiam.

CALVINVS, ZVINGLIVS, Beza. &c. afferunt, 1. Deum ab æterno prædestinasse peccatum Adæ.

2. Et omnia omnium peccata:

3. Impelli diabolum à Deo, ut ad peccandum homines inducat.

4. Deum operari nobiscum actus nefandos, non ut causam vniuersalem solum; sed ut particularem: esseque nos instrumenta Dei Actiua peccatorum; Passiua, Operum vitiorum.

Vnde colligi necesse, Deum esse simpliciter autorem peccatorum; idque verè & propriè solum, non homines.

Quæ docentur ex ipsis in *Luthero-cal. p. 4. q. 5. 6. 7. 8. 9. 10.*

PAPISTA. Ista singula singulè sunt, impiæque blasphemix.

RATIONES. I. S. *Anselmi l. de lib. arbit. c. 8.* Iusta voluntas hominis est ea tantum, quæ vult, quod Deus eam vult velle; iniusta, quæ vult, quod Deus non vult eam velle: Ergo, si Deus vellet hominem peccare, vellet eum velle, quod nollit eum velle.

At hoc implicat. Non ergo Deus potest id velle; min⁹ autor fieri, imperare, impellere.

II. RAT. S. *Fulgentij l. 1. ad Monimum, c. II. 22. 23.* Omnes viæ Dei Misericordia & veritas, *Pf. 21.* adeo nihil est in Deo vel à Deo nisi plenum rationis: ratio autem excogitari nequit, cur velit Deus, faciatue peccare homines: non igitur vult, aut facit.

Cur autem ex iniusto iustum faciat,

ratio est eius Bonitas. At è contra, ait Fulg. *ibid.* *Iustitia iusta non erit, si puniendum reum non inuenisse, sed fecisse dicatur. In iustitia esset, si lapsus tribuat poenam, quem suam prædestinasse dicitur ad ruinam.*

Pulcrè S. Aug. 3. *Confess. c. 2.* *Maleuola benevolentia foret, si quis miserum esse velit, ut ei misereatur.*

Præsertim, cum, *Eccl. 15.* *Non sunt Deo necessarij impij.*

III. RAT. S. *Augustini lib. 8. q. 9.* Insipientem non cadit, facere alium deteriorem: ergo minus in Deum, ut Sapientissimum.

Deinde Deficere est ab Esse tendere ad non esse: Deus autem est quod est, ergo deficere ad Deum pertinere nequit; proinde nec Peccare, quod est deficere.

IV. RAT. Deus vult eradicari malitiam, eamque vetat, punit: Christus venit, ut tollat peccata, dissoluat opera diaboli: non igitur incitat ad operandum male.

Ita *Sanctus Ambrosius libr. 1. Hexam. cap. 8.*

V. RAT. *Prou. 12.* *Errant, qui operantur malum.* Et 3. *Eth. c. 1.* *Omnis malus ignorans.* Ergo Deus non potest cum peccatore malum operari.

VI. RAT. Marcion, Manichæus. &c. statuentes Deum operari in homine malum, fuerunt semper execrabiles: ergo pariter Libertini & Calvinistæ eisdem asserentes.

QVÆSTIO VI.

An sit aliquod peccatum Originale?

HÆRESIARCH. I. PELAGIUS, teste S. Aug. l. de pec. Orig. c. 16. Ep. l. de pecc. mer. c. 2. Ep. l. de har. c. 88. finxit; Peccatum Adæ soli nocuisse, non posteris: nascique homines sine & virtute & vitio; mori verò naturaliter: nam & Adamum fuisse moriturum, etsi non peccasset. In Synodo Palæstina hanc hæresin eiuravit: seiscitantibus dein discipulis eequi damnasset doctrinam suam respondit: intellexi, pec. orig. posteris nocuisse Exemplo seu imitatione; non Propagatione, infantes vero nasci non qualis Adam erant; quod careant lib. arbitrii usu, sintque præcepti incapaces.

II. PELAGIANI postea finxerunt, Mortem corporis trahi ex Adamo per generationem; non tamen peccatum, seu mors animæ Teste S. Aug. l. 4. contra Pelag. c. 2. 4.

III. ALBIGENSES, teste S. Anton. p. 4. tit. n. c. 7. §. 5. Et antehos Petrus Abailardus, teste S. Bern. epist. 188. Christum fecisse omnia solum, ut nos verbo & exemplo doceret; quia solum nocuit Adam exemplo: Infantes, ut instructionis & exempli incapaces, nec in Adamo perisse; nec per Christum saluari. Itaque Pelagianos secuti sunt; non Pelagium.

ANABAPTISTÆ, propago Lutheri, sentiunt cum Pelagio: ZVINGLIUS & Erasmus &c. cum Pelagianis. Vide Lutheo-caluin. parte 4. quæst. 14.

PAPISTA. Et vere peccatum originale.

Quia Rom. 5. *Sicut per unum hominem pec. &c. & mors in omnes*: at hoc esse Actuale nequit; cum etiam infantes moriantur.

DICUNT Zvvingl. & Anabaptista:

1. Per unum cæpit esse pec. actuale.
2. Peccatum metonymice dictum, sc. Concupiscentia;
3. Intrauit Imitatione, non Generatione. Vnde Erasmus sic vertit: *Propter unum hominem &c. In omnes homines mors peruasit &c. Quatenus omnes peccauerunt.*

Ad I. Per Angelum cæpit actuale pec. ante Adamum; in quo, I. Cor. 15. *omnes moriuntur*. Iam ut mors in mundum intrans non fuit solius Adæ, sed est omnium; ita & peccatum eius est omnium.

Ad II. Causa peccati, homo: mortis, peccatum est reale: Hoc a. non est con-

cupiscentia seu fomes peccati; quia non fomitis, sed peccati stipendium mors, Ro. 6. Et Ezech. 18. *Anima, que peccaverit, ipsa morietur*. Et Deus non dixit, *quacunque die pronus fueris, sed comederis &c.*

Ad III. Pauli scopus erat probare, Omnes vocatos ad gratiam esse; quia omnes peccauerunt in Adam origine ipsa: *Sicut in omnes ab uno mors pertransit*. Nam *sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem*: *Sic per unius iustitiam in omnes homines in Iustificationem*. Atque ita locum istum capi oportere definiuit Conc. Mileu. quod, ut particulare, superbe reijcit Erasmus, loci deprauator. Vide Bell. l. 4. c. 3. &c.

QVÆSTIO VII.

Qualis Origo sit animarum humanarum?

HÆRESIARCH. Gnostici, Manichæi, Priscillanista, teste Aug. l. de har. c. 6. 46. 70. cum Stoicis opinabantur: Animas esse particulas substantiæ Dei. Proinde nec proprie creati; nec ab parentibus traduci; sed à Deo inspirati.

SVADENT isto, Gen. 2. *Inspiravit in faciem eius spiritum vitæ*. Itaque ex Spiritu suo Deus spiritum animæ produxit.

PAPISTA. Hæresis hæc damnata est in Conc. Bracarensi l. c. 5. Quia substantia Dei est immutabilis, & inuiolabilis. *Mat. 3. Ps. 101. Iac. 1.* Anima vero est mutab. & violabilis, cum possit ex bona fieri mala; & contra: possitque puniri.

DICO. Deus trifariam producit Spiritum:

1. Ex substantia sua: Vt Sp. S.
2. Ex nihilo: ut Angelos:
3. Ex materia creata; ut animas bestiarum. Anima humana non est producta

G g mo.

modo primo; quia est mutabilis: Non tertio; quia non est materialis: Ergo tertio.

II. HÆRESIARCH. ORIGENES l. i. πρῶτον ἄρχων. c. 7. cum Platonis statuit: Animas humanas ex nihilo creatas à Deo simul cum Angelis: At fastidientes caelestium, amore terrenorum, in carcerem corporis detrusas.

SVADENT Origenista istis. 1. Pl. 114. Revertere anima in requiẽ tuam. 2. Pl. 118. Prius, quam humiliarer, ego deliqui. 3. Pl. 141. Educ de custodia animam meam. 4. Ioan. 1. Erat lux vera, qua illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.

PAPISTA. Error hic damnatus est in Conc. Bracarenfi l. c. 6. & à S. Leone, & S. Patribus; in primis à S. Cyril. Alex. l. 1. in Ioan. 9. argumentis XXIII. expugnatur. RATIO: Quia sequerentur absurda complura.

1. Ut improvide Deus occidisset impios, seruassetque pios, vt in diluuiio, Sodomis, mari rubro. &c.

2. Gratias deberemus Satanæ, quod mortem procurasset qua carcer reseratur: nullas Christo, mere nti nobis corporum resurrectionem.

3. Prolificare non foret benedictio Dei; nec gratia foret, seruari in periculis mortis, resuscitari.

4. Iniq; iuberentur occidi malefici.

5. Multæ Scripturæ forent falsæ. Vide in Antichristo p. 4. q. 12.

Dico Ad I. Gratiarum actio est ea pro discussa tribulatione, & quiete animæ reddita; & spe beatæ quietis.

Ad II. De paterna castigatione accidentaria loquitur: nõ de origine animæ.

Ad III. Literaliter agit de sua latebra speluncæ dum fugeret Saulem: Spiritu- liter corpus aggrauat animam.

Ad IV. Venit in mundũ, qui creatur.

III. RABBINISMVM vide in Luthero-cal. p. 7. 15. refutatum.

IV. HÆRESIARCH. APOLLINARIS, & Luciferiani, teste Aug. de bar. c. 81. Tertulianus; Animas immortales, quam corpora ab parentibus trahi.

SVADENT istis. 1. Gen. 46. Omnes animæ, quæ erant fuerunt de femore Iacob, fuerunt 66.

2. Christus & Leui erant in lumbis Abraham, cui hic decimas offerret Melchisedech: at, Heb. 7. Leui fuit decimatus tunc, non Christus; ergo Christus alter fuit in Abrahamo, quam Leui; sc. Leui corpus anima; Christus solo corpore: ideo nec traxit patris in genera tione.

PAPISTA. Error hic reicitur Theologis apud D. Tho. 1. q. 118. a. 2. q. 2. dist. 17. 18. fretis 1. Scripturis: Vide in Antichristo p. 4. q. 12.

2. Traditio est Ecclesiæ per ordinem S. Patrum apud Bell. l. 4. c. 11.

3. Ratio eumcicit ex principijs fidei.

1. Quia Animæ hominum sunt immortales; quia per se subsistunt, nec dependent à corporibus; vt bestiales. Quæ autem per se subsistunt, & per se producuntur, non ad productionem & extinctionem alterius, vt bestiales. Quæ per se producuntur, non fiunt ex propagatione, sed ex nihilo fiunt; vt humanæ animæ: sin; non forent immortales.

2. Quia si anima producit ex corpore: ergo foret corporalis & mortalis. Si ex patris anima tota: ergo pater post generationem careret anima. Si ex parte animæ; ergo anima esset partibilis, & eoque corporalis ac mortalis.

Si ex Semine corporali: ergo & anima foret corporalis: Si ex Semine spiritali substantiali; sic redit prior diuisibilitas animæ.

Si ex accidentali; sic semen animæ non erit materia, sed instrumentum agentis; at est materia.

Vnde

Vnde ergo Forma; quæ est Anima, vt definiuit Conc. Lateran. sess. 8.

DICO AD I. Scriptura animas ponit pro hominibus, partem pro toto, vt 1. Reg. 28. Samuel apparuit, cum sola fuerit anima, Leu. 5. Si peccauerit anima. &c.

AD II. In lumbis Abrahamæ fuit Christus secundum materiam carnis; non secundum rationem seminalem: at Leui secundum vtrumque, Christo n. fuit mater ex Abrahamo; at non Pater.

AD III. Deus cooperatur acti oninaaturali; non vitio voluntario fornicantis. Vt ait S. Hier. l. 3. Apolog. contra Rufinum: cooperatur semini sparso, licet per furtum sublato.

SENTENTIAS alias duas repete ex *Luthero-calp. p. 4. q. 5.* reiectas: vnde fortiter infertur veritas de Traduce peccati originalis.

QVÆSTIO VIII.

Decedentium sine baptismo POENA an sit mors æterna?

HÆRESIARCH. I. Vincentium refutat S. Aug. l. 1. de origine animæ, c. 9. & l. 3. c. 13. quod assereret esse beatos paruulos decedentes absque baptismo. *Zwinglius*, *Bucerus*, *Martyr*, *CALVINVS*; aiunt, Fidelium filios saluari, certum esse, Probabile, & Insuper delictis; ait *Zwinglius*; vi reparata per Christum naturæ.

II. PELAGIANI, teste Aug. l. de hæc. c. 88. *Esti non baptizentur, promittunt eis, extra regnum Dei quidem; sed tamen æternam & beatam quandam vitam suam: sc. beatitudinem naturalem.* Sic ferè & *Catharinus*, & *Pighius* docuere. Liqueat in *Luthero-calp. p. 4. q. 24.*

PAPISTA. Tales paruuli absolute sunt damnati. Est de fide; sic definiuntibus Concilij, Papis, Patrib. & Theol. Et Conc. Palæst. nam coegit Pelagium suam hæc. esin contrariam anathematizare. S. Aug. l. 1. de Orig. animæ. c. 9. *Non baptizatis paruulis nemo promittat, inter dam-*

*nationem, regnumque cælorum, felicitatis cuiuslibet quasi medium locum. Hoc enim eis hæresis Pelagiana permisit. Idem l. 1. de pe. mor. c. 34. Quid in paruulo agit exorcismus meus, si in familia diaboli non tenetur? Et tali sub tyranno decedunt non baptizati. Adde quod ibidem Sanctus Augustinus non fuit ausus pronunciare de paruulis sine baptismo morientibus istud: *Melius erat ei, si natus non fuisset homo ille.**

QVÆSTIO IX.

An SUFFICIENS Auxilium detur omnibus ad salutem?

HÆRESIARCH PELAGIANI, teste Aug. l. contra *epist. Pelag. c. vlt. & Ep. 106. 107.* *Epist.* assererant, Gratiam omnibus paratam esse; & quemque eam potest expetere & excipere solis lib. arbitrii viribus; sine alia gratia præueniente.

LVTHERO-CALVINISTÆ, vt *LVTHERVS* in *assert. a. 36.*

CALVINVS *Inst. 3. c. 22. §. 10. & c. 24. §. 13. 16.* confingunt contrarium: sc. multis deesse auxilium Sufficiens ad salutem; vt Reprobis ab æterno.

PAPISTA. I. Conc. Arauficanum damnauit Pelagianos. Quia Ph. 2. *Vobis donatum est, vt in illum credatis: non ex viribus arbitrii habent.* Rom. 12. *Vnicuique diuisit Deus mensuram fidei: nemo suo opte arbitrio acquisiuit.* Vide *Luthero-c. p. 4. c. 31.*

II. Auxilium sufficiens omnibus datur pro loco & tempore. Quia Pf. 24. *Vniuersa via Domini misericordia & veritas.* 1. Ioan. 2. *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non solum a nostris, sed et totius mundi.*

III. Sufficiens tamen auxilium resurgendi à peccato non adest omnibus sepe & ubiq. Querit S. Aug. l. 4. in Iulian. c. 8. *Cur non conuertit Deus omnium Nolitium voluntates? Respondeo: Cur non oēs mortuos adoptat inuacro regenerationis Infantes?*

Gg 2

IV. A. 1

IV. Ad deuitanda tamen peccata semper omnibus, & vbiq; adest auxili-um sufficiens, mediate vel immediatè. Vnde S. Leo ferm. 16. de Pass. Dom. *Iuste instat præcepto, qui præcurrit auxilio.* Plura in *Lutherocal. p. 4. q. 31.*

QVÆSTIO X.

An vlla in nobis sit causa Prædestinationis?

HÆRESIARCH. PELAGIANI, teste S. Aug. l. 2. ad *Benifacium, c. 8.* & S. Prospero l. contra *Collat. c. 6.* fingeant;

1. Gratiam secundum merita nostra dari, id est, secundum quodlibet opus bonum. Gratiam verò eam omnibus ex æquo offerri: in arbitrij autem potestate esse oblatam acceptare, aut respuere. Sicque adscribendam salutem partim Offerenti Deo, partim Recipienti homini.

2. Deum, prout præuidit homines gratiâ receptâ bene, maleue vsuros; ita eos destinasse ad maiorem seu Gratiæ gradum, & gloriam: seu gratiæ subtractionem & damnationem.

ORIGENES finxit Omnium hominum animas simul in cælo creatas, has peccasse, illas non: sicque sortitas corpora Deum iuxta merita destinasse vitæ, aut mortis: Sub iudicium extremum tamen & Reprobos saluandos fore: quin & cæcæ dæmonas. Virosque damnauit Ecclesia.

CALVINISTÆ asserunt, solam *Eudoxian* Deum mouisse ad Electos eligendos: deoque Absolutam Voluntatem Dei solam esse causam impellentem Electionis: tum & Reprobationis: Non fidem, vel quodlibet opus.

Sic directe aduersantur Pelagianis bene; sed intelligunt malè.

SVADENT Pelagiani istis. 1. Mat. 20. *Voca operarios, & redde ijs Mercedem.* Mat. 25. *Venite benedicti. & c. esuriui. & c.* Ita promerenda est salus destinata.

2. Mat. 25. *Vni dedit quinq; talenta: & c. vnicuique secundum propriam virtutem:* Ergo vt gratia datur, sic fit & prædestinatio secundum cuiusque virtutem.

3. Ratio. Electio prærequirit disparitatem:

in eligendis: at hæc est ex operibus: ergo.

4. Deus prior est ad miserendum, quam puniendum: cur ergo non aut plures, aut omnes prædestinat?

Ideo sc. quia prædestinatio pendet ex libero arbitrio nostro: quod opponit impedimentum.

PAPISTA. Prædestinationis causa nulla est in nobis: sola, & tota in Deo est, ita volente.

Potest autem prædestinatio dupliciter considerari:

1. *In se:* Et sic nihil est causæ in prædestinato; sed in solius prædestinantis voluntate, quæ à nulla causa pendet stat omne.

2. *Quoad Effectus:* & sic est aliquid causæ in prædestinato.

DICO AD I. Bona opera præuisa sunt causa, viâ Executionis nostræ: & via Intentionis diuinæ, non sunt.

Neque voluntas finis includit voluntatem mediorum. Vnde soluitur prototum hoc: *Si sum prædestinatus, saluabor, quomodocunque viæ ero.*

AD II. Talentum significat gratiam, quæ datur cuique secundum suam dispositionem mouente Sp. Sancto factam; non vi liberi arbitrij.

Vel talentum est gratia gratis data ad cuiusque modulum naturalem.

AD III. Electio ipsa facit disparitatem inter eligendos.

AD IV. Sicut non datur causa ex parte nostra, cur Deus hos prædestinet, & non illos: ita nec, cur non omnes prædestinaret. Deinde ait S. Thomas in bonis maioribus pauciores sunt, qui assequuntur finem.

QVÆSTIO XI.

An DEVS sit liberi arbitrij?

HÆRESIARCH. PHILOSOPHI, vt Aristoteles, docuerunt Deum ex necessitate agere. Abailardus, teste Tho. V. Val. l. 1. doct. fidei. c. 10. docuit Deum non posse facere, nisi quæ facit. Sic & **WICLEFVS**.

LVTHERANI & CALVINIANI sentiunt idē: Vide in *Luthero-cal. p. 4. q. 38.*

PAPISTA, Natura dictauit Philosophis hominem liberi esse arbitrij; quāto magis Deum; cuius ad imaginem creatus est homo? Nullam vero incumbere Deo necessitatem obiectiue ab re vlla creata; nisi absolute ab se ipso; vt cuius Velle est Esse Dei; ac proinde necessarium; asserunt S. Patres: vt S. Ambr. l. 2. de fide, c. 3. *Hæc operatur vnus idēq; spiritus S. diuidens singulis prout vult, i. pro libero voluntatis arb. non pro necessitatis obsequio.* S. Greg. Nyss. l. de Fato. c. vlt. *Voluntatem Dei seruire necessitati, non fas est dicere. Etenim necessitatis est Conditor.* Infra: *Omnipotens neque natura necessitate, neque legis præscripto operatur: sed sunt illi omnia contingentia, etiam necessaria.*

RATIO S. Hieron. Chryl. Theoph. Quia Multa Deus operatur præter ordinem naturæ, vt miracula: at si operaretur ex necessitate naturæ, semper eodem modo operaretur: ergo libere operatur, Vide *Luthero-cal. p. 4. q. 38.*

QVÆSTIO XII.

An homo sit lib. arb. in operibus naturalibus ac ciuilibus?

HÆRESIARCHÆ cū plures id negarunt, & anathematizati sunt. Vt Simon Magus, teste S. Clem. l. *Recognit.* Bardesanes sub annum 170. ait Aug. l. de har. c. 35. Mahomet annis 100. post, teste S. Hier. in præfat. dialog. contra Pelag. Priscillianus sub annum 390. ait Aug. ibid. Istos damnante S. Leone epist. 91. & Conc. Braacaracensi. Abailardus sub annum 1100. VViclefus.

LVTHERVS & Melanchthon principio item negarunt: postea cantatâ palinodia affirmarunt.

CALVINVS verò eam sequaculis pernegat. Vide in *Luthero-ca. p. 4. q. 40.*

PAPISTA. Homo in cunctis naturalibus ac ciuilibus negotiis est purè liberi arbitrij absque omni & Coactione & Necessitate interiore ab natura, seu Deo, geniove alio. Docent id Scripturæ multiplices in meo *Antichristop. 4. q. 23.* Item Traditio continua, & damnatio hæreticorum. Item S. Patres. Vnde S. Hier. vbi supra: *Manichæorum est hominum damnare naturam, & liberum auferre arbitrium.* S. Iren. l. 4. c. 72. *Si non in nobis esset, facere hæc, aut non facere; quam causam habebat Apostolus, & Dominus consilium dare, quæ facere, à quibus abstinere oporteat.* Clem. Alex. l. 1. Strom. *Sed nec laudes, nec vituperationes, nec honores, nec supplicia iusta essent, si anima non habeat liberam potestatem.* &c. Vide *Bell. l. 4. c. 9. & Rationes, c. 10.*

QVÆSTIO XIII.

An possit solis natura viribus cognosci verum: Morale, & Bonum Morale agi?

I. HÆRESIARCH. PELAGIANI, sub annum 416. dicebant rectè, Legem Dei, in Veteri ac Nouo Test. scriptam esse Donum Dei: at affingebant, seruati eam solis naturæ viribus posse, eam auxilio Dei Generali.

CALVINISTÆ prorsus affirmant idem. Vide in *Luthero-ca. p. 4. q. 42.*

PAPISTA. Aliquod verum Morale potest cognosci naturaliter solum cum auxilio Generali: At veritates plures, grauiores, aut omnes requirunt Speciale.

Vnde Concil. Mileuitanum anno eodem damnans Pelagianos ait can. 4.

Gg. 3;

Do--

Donū Dei est, & scire quid facere debeamus, & diligere ut faciamus subaudi, In rebus ad salutem pertinentibus. Sic & Conc. A-rafricanum; & S. Patres S. Hier. ep. ad Algasiam q. 8. *Lex, que in corde scribitur, omnes continet nationes; & nullus est, qui hanc legem nesciat. Vnde omnis mundus sub peccato est, & omnes prauaricatores legis sunt.* Aug. in Pl. 57. *Hoc, quod tibi non vis fieri, ne feceris alteri; antequam lex daretur, nemo ignorare permissus est. ut esset, vnde iudicarentur.* Rationem adfert S. Prosper lib. contra Collat. c. 22. *Quis ambigat, hinc sapientiam humano generi ad temporalis vite utilitatem, ex natura à Deo condita superesse reliquijs; Si enim ad ista terrena ordinanda rationalis animi non vigeret ingenium, non vivata esset; sed extincta.*

Demum Pharaonis cor induravit Dominus, id est, speciale auxilium ei negabat; & tamen, Exo. 9. cognoscens verum morale ait: *Peccavit Dominus in istis; ego & populus meus impij.*

II. HÆRESIARCH. PELAGIANI asseruerunt, solis lib. arb. viribus hominem posse omnia moralia præcepta implere, tērationes vincere, mala declinare, agere bona; id quod, sine vlla gratia Dei; Teste S. Aug. l. de her. c. 88.

LUTHERO-CALVINISTÆ contra, sic extenuant vires arb. lib. ut penè extinguant: Negantque posse ex ijs, quicquam boni moralis agi, sine Fide iustificante, gratiaque speciali, quod omnia opera sint peccata. Limitant id quidam, posse aliquam impleri legem, Verbi gratia de non occidendo. &c. quoad opus externum; at non quoad internum cogitatum.

PAPISTA. Omnia præcepta moralia, quoad substantiam operis, longiore tēpore nemo potest implere solis naturæ virib. Vide Luthero-c. p. 4. q. 43. 44. 45.

QVÆSTIO XIV.

An sine speciali gratia possit CREDI, An appeti aliquid ad salutem pertinetens?

I. HÆRESIARCH. PELAGIUS vitium que affirmavit. PRIVS. Sola naturali intelligentiā, speciali auxilio, omnia Fidei mysteria capi, credi, que posse. 1. Quia pagani & hæretici credunt aliquid. 2. Quia res factæ, rationem excedentes, sine speciali creduntur auxilio: ergo potest & veritas aliqua. 3. Quia dei articuli tot sunt confirmati testimonio, ut certum omnium iudicio credi oportere. Ergo alio minus auxilio.

PAPISTA. Negat; *Sicut Oportet, credi posse.* 1. Quia Ioa. 6. *Nemo potest venire ad me, id est, credere, nisi Pater meus traxerit eum.* Phi. 1. *Vobis donatum est, non tantum ut in illum credatis, Act. 14. Aperuit Dominus ostium fidei.*

2. Ratio. Quia Ecclesia orat pro conversione.

3. Alias sequeretur, Initium salutis esse ex nobis. Demum nullum opus primum à nobis solis inchoari, perficique potest: ergo nec Credi.

DICO AD I. Credunt aliquid, sed non SICUT OPORTET, sc. ex parte obiecti, Dei; subiecti, absque dubitatione, & ex affectu pio subiectionis sui.

AD II. Donum est ex integra causa malum si ex vna, sat est.

AD III. Sic humana fide creditur, non Diuina, quæ ob Reuelantem Deum credit, non tam ob Modum reuelationis.

II. POSTERIVS. HÆRESIARCH. PELAGIUS. Sola humana voluntate potest desiderari, ac peragi quicquid pertinet ad salutem.

SVADEBANT istis, 1. Facienti quod in se est, Deus gratiam non negat: ergo ad hanc suis viribus se preparare potest.

8. Ad. 10. Centurio per eleemosynas promeruit in
fuiti a Petro.

3. Possunt naturæ viribus moraliter bona fieri: at
hæc sunt quædam dispositio ad diuiniora.

4. Homo naturalem habet inclinationem ad dilige
dum Deum, vt Autorem naturæ.

5. Homo potest creaturam diligere super omnia:
ergo & Creatorem.

PAPISTA. I. Sine specialiauxilio
non potest homo quid velle aut facere
pertinens ad salutem.

1. Quia Isa. 65. *Inuentus sum à non que
rentibus me* Luc. 19. *Venit Filius hominis
Quærere, & saluum facere, quod perierat.* Io.
an. 15. *Sine me nihil potestis ad salutem.* Io.
an. 15. *Sine me nihil potestis ad salutem.* Io.
an. 15. *Qui cæpit in nobis opus bonum, ipse
perficiet vsque ad diem Christi.*

2. Sic & Traditio Ecclesiæ, & Defi
nitio Conciliorum: & praxis orans quo
tidie: *Actiões nostras aspirando praueni, &
adiuando prosequere.*

II. Nec PRAEPARARE se ad gratiã
potest vllus absque speciali auxilio.

1. Sic Scriptura: Pl. 84. *Conuertere nos
Deus salutaris.* Pl. 76. *Dixi, nunc cæpi; hæc
mutatio dextera excelsi.*

2. Ita similitudines; Pl. 142. *Anima
mea sicut terra sine aqua tibi.* Jerem. 18. 47.
Rom. 9. *Vt lutum in manu figuli.* 2. Cor. 2.
Eratis mortui in peccato: At mortui se dis
ponere nequeunt. Iac. 1. *Genust nos ver
bo veritatis.*

3. D. Thom. Eius est disponere ad for
mam, cuius est introducere formam: at
hoc Dei; ergo & illud.

III Deus in statu lapsò non potest si
ne speciali auxilio diligi perfecte, vel im
perfecte, vt Autor naturæ, nec vt Largi
tor gratiæ & gloriæ. Est autem *Dilectio
Dei*, quæ actus voluntatis, duplex: *Natura
lis*, vt Autoris naturæ: *Supernaturalis*, vt
Largitoris gloriæ. *Vtraque perfecta vel*

imperfecta trifariam. 1. *Quæ Deum an
teponit omnibus, aut non omnibus ap
pretiatiue:* 2. *Intensius diligens, aut minus
intense.* 3. *Intente & continuo diligens,
non vno solum actu.*

DICO AD I. Faciens quod in se est,
moralis sanctitate prouocat Deum ad
Donum gratiæ: at petendo & desideran
do suis viribus gratiam acquiri posse,
Pelagianum est.

AD II. Centutio antè non fuit omni
no infidelis; nam sciuit, coluitq; vnum
Deum. Dein fuerit infidelis; illa tamen
opera bona haud absq; Dei gratia facie
bat, disponente ipsum ad credendum.

AD III. Moralia bona licet nõ reddat
magis indispositum; non tamen dispo
nunt ultra suam naturalem actiuitatem
ad gratiam, quæ altioris est ac transcen
dentis ordinis.

AD IV. Non sequitur. Nam incli
natio naturalis etsi in homine maneat
per modum actus primi; nequit tamen
in actum secundum exire sine gratia; ob
naturæ corruptionem.

Neque necesse est, vt vbi est Inclina
tio in actu primo, adsint & vires ad a
ctum secundum: Nam inclinamur ad
beatitudinem; non tamen absque gra
tia beamur.

AD V. Non sequitur. Quia sensibi
lia magis cognoscuntur.

Et quia natura corrupta semper
ad se, suaque incli
nat.

DE

DE IUSTIFICATIONE.

QVÆSTIO XV.

An fides & iustitia possint amitti: Sintque iusti inter se pares?

HÆRESIARCH. IOVINIANVS pseudomona-
I.achus Mediolanensis, sub an. cccclxxxii. emer-
gens, docuit teste S. Aug. bar. 82. Iustos post acceptū
baptismum non posse peccare: sique forte peccent, e-
os quidem aqua lotos fuisse, ac spiritum gratiæ mini-
mè recepisse. Refutatur à S. Hier. Damnatur Romæ à
Syricio Papa: & in Conc. Mediol. à S. Ambrosio, anno
ccclxxc. proferibitur ab Theodosio anno eodem.

CALVINVS idem ipsum innouauit, hodieq;
asserunt Calvinistæ. Vide Luthero-c. p. 4. q. 68.

PAPISTA. Iusti perdere fidem iusti-
tiamque possunt, & perditam recupe-
rare.

1. Ita S. Scriptura, in *Antichristo* p. 4. q.

37.

2. Ita S. Aug. & Ambrosius, & Hier.
contra Iouinianum.

Et S. Greg. l. 30. Mor. c. 32. *Quis intel-
ligat, quod alius Catholice Matris ventre pro-
ditus, iuxta vita terminum erroris voragi-
ne deuoratur; alius autem vitam suam inca-
tholica pietate consumat, qui ortus in perfidia,
cum lacte matris hauserat virus erroris?*

HÆRESIARCH. IOVINIANVS, teste S. Hier. l. 2.
contra Iouin. affirmabat iustos omnes esse pares; ex
hoc fundamento; quod fingeret, Virtutes esse pares,
pariaque peccata omnia.

LUTHERANI isthoc non asserunt; volunt ta-
men omnes iustos esse æqualiter iustos neque
crescere iniustitia; licet virtutibus crescant &
sint inæquales: at per hæc negant quenquam
iustificari: neque crescere in fide & caritate ef-
feciunt crescere iniustitia.

PAPISTA. Errant utriusque. Ioui-
nian.

1. Quia Iob. 1. *Non est similis ei in terra.*
Psal. 83. *Beatus ascensiones in corde suo*
disponit: &c. ibit de virtute in virtu-
tem. S. Hieron. li. 2. contra Iouinianum.
*Quare dicunt: Adauge nobis fidem, se omni-
um una mensura est?* Matth. 11. *Non sum-
xit maior Ioanne.* Matth. 8. *Non inueni-
tantam fidem.*

1. Quia Ecclesia similis est terræ fer-
renti fructum, *Mat. 13.* tricenum, cen-
tenum, &c. Corpori, *Rom. 12.* 1. *Cor. 12.*
in quo membra alia aliis sunt nobilitate.
2. *Tim. 2.* Domui in qua vasa honoris
& ignominie, lignea, fictilia, aurea, &
Ædificio, *1. Cor. 3.* cui superædificantur
aurum, gemmas, ij ligna, fænum, & pulas.

2. Quia præmia in cælis sunt imper-
petua. Ioan. 14. *In Domo Patris mei manent
multa sunt.* 1. *Cor. 15.* *Alia claritas solis, alia
luna, alia stellarum.*

Ita differt Sanctus à Sancto acciden-
tialiter; non essentialiter. S. Ambr. li. 7.
in Luc. 15. *Æqualem dignaris reddere me-
dem vitam, non gloria,* id est, eundem detri-
cium æternitatis, non gloriæ. Ita S. Hieron.
tres aduersus Iouinianistas.

De Lutheranis vide Luthero-c. p. 4. q. 70.

DE BONIS OPERIBUS IN SPECIE.

QVÆSTIO XVI.

Oratio necessaria sit ac vtilis?

HÆRESIARCHÆTHNICI quidam sunt rati orationibus prouidentiam Dei posse mutari: MAS-SALIANI iis solis posse homines iustificari.

II. PERIPATETICI è contra tollebant & Dei prouidentiam, & orationem: PELA-GLIANI viribus liberi arbitrii tribuebant diuina omnia obseruari posse; oratione nil opus: VVICLEF operibus bonis.

III. LUTHERANVS Ioa. Monhemius aiebat, Deum precantibus dare, quod ceteroquin daturus vltro fuit: ideoque orationem esse superuacaneam.

IV. LUTHERANI, itemq; CALVINIANI præferunt permagni ab se fieri orationem; esseque Imperatoriam; (Non tamen Remissionis peccatorum; nec Iustificationis) vt quæ soli tribuenda sint fidei. Negant quoque Satisfactoriam esse, aut Meritoriam.

PAPISTA. Necessaria Oratio est; Quod Deum fleat volentem, non muter: Quod ad iustificatione adiuuet, nō sola efficiat: Quod ea mediante Deus dare decreuerit quædam; aliter non danda: Ideoque præcepta est. Vide in *Luthero-cal. p. 4. q. 86.* Quo verius S. Aug. l. 2. de bono per se. c. 16. *Constat, Deum alia danda non orantibus, sicut initium fidei; alia non nisi orantibus præparasse, sicut perseverantiam.* Perutilis quoque oratio est ad satisfactionem, Meritum, Impetrationem primario. Secundario ad illuminatione montis, Spem, Caritatem, humilitatem, castitatem, contemptum mundi, gustum cœlestium, &c.

QVÆSTIO XVII.

An Hora Canonica, & Cantus Ecclesiasticus sic, vt sunt, tolerari queant?

HÆRESIARCH. PAVLVVS SAMOSATENVS sub an. 1280 arguit Ecclesiam de hymnis in Scriptura nō contentis: teste *Eusebio l. 7. hist. c. 26.* VIGILANTIUS, sub an. 406. ab S. Hieronymo reprehensus, quod nudus oraret, & refutatus quod nocturnas vigiliasteci- ceret. Eius sectatores dicti sunt *Nyctozontes*, i. somniculosi, ait *Ista. l. 1. Offic. c. 22.* VVICLEFVS Horas Canonicas in multis carpebat: Refutatus à *Tho. VVald. to. 3. de Sac. c. 24.* THABORITÆ in Boemia garriebant tempus conteri Horis dicendis: Ita *Aneas Syluius l. de Orig. Boem. c. 35.*

LUTHERO-CALVINISTÆ Institutum Hora- rum & rodunt, & reiciunt magis, quam refuta- re nitantur. Vide in *Luthero-cal. p. 4. q. 86.* Per Salue Regina honorem adimi Deo, darique creaturæ queruntur.

PAPISTA. Horas Ecclesiasticas & Scriptura, & Traditio, & ratio fat tuen- tur: S. Patres verò in ijs & testandis, & commendandis sunt plurimi; in persol- uendis fuerunt toti apud *Bell. l. de bon. op. c. 13.* Particulæ præcipuæ in Salue Regi- na primario de Deo dicuntur; ac secun- dario ac infinities inferiore modo etiā Sanctis rectè tribuuntur: hocque ampli- us Deiparæ. Liquet inductione singula- rum.

II. HÆRESIARCH. HILARIVS quidam, ait *S. Aug. l. 2. Retract. c. 11.* CANTVM prorsus ex Ecclesiis exclu- debat. HENRICIANI & PETROBRVSIANI, sub an. 1126, teste *Cluniac. ep. ad Epis. c. 10. l. idem innouarunt.* VVICLEF & vocem paulo altiore in precibus non fere- bat; Cantum hoc minus; teste *Tho. VVald. to. 3. sit. 2.*

LUTHERANI ac CALVINIANI Cantum in templis affectant; sed & nouant: Antiquū Ecce- siasticū illū aspernantur superbe; petulater in se- ctantur, impiè proscribunt. Liquet in *Luthero-c.*

PAPISTA. Cantus Ecclesiasticus inde è cœlo ab Angelis; ex Vet. Test. ab Dauide; ex Nouo Test. ab turbis O- sanna Christo accinentibus, eum Chri- sto aduersus Phariseos defendente; Ab exemplo Christi in Cœna, Apostolorum Pauli ac Silæ; atque ab illius præce- pto; Ab Ecclesiæ Traditione, ad nos vs- que descendit. Vnde dispositus est ab Concilijs in Oriente, Italia, Africa, Hi- spania, Gallia, Germania; testibus S. Pa- tribus: Idq; in Horis concinendis, in se- pulturis, in organis, musicisque instru- mentis. Et verò suæ constant utilitates eidem, i. Accedit animos ad pietatem; *Aug. l. 9. Conf. c. 6. 2.* Prolixitatem officio- rum diuinorum mitigat, vt molesta mi-

Hh nus

nus accidat: *Lactant. l. 6. c. 21. 3.* Testamur infidelibus, nos fidem non crubescere. *Ambr. Ruffinus, Theodore. &c.*

4. Testamur Legem Dei nobis esse periuicendam, iuxta Pl. 118: *Cantabiles mihi erant iustificationes tuae.*

5. Ut etiam illo modo laudemus Deum tota contentione vocis ac corporis. *Iustinus in respons. ad quæst. 107.* Plura in *Luthero-cal. p. 4. q. 87.*

QVÆSTIO XVIII.

Ad IEIUNIUM an requiratur ciborum delectus: possitque præcipi conscientijs?

I. **HÆRESIARCH. ESIONITAS**, Encratitæ, Eustathiani, Priscillianistæ, omnium animantiû carnes immundas esse sorgebant. *Apostolicè* teste *S. Bern. ser. 66. in Cant.* in super vinum asseriebant immundum: ut olim Mahumet ac Manichæi.

II. **NICOLAITAS**, & **Valentiniani** quosuis cibos quouis tẽpore licitos esse, veteriq; non posse. Ita *Tren. l. 1. c. 1.* **IOVINIANVS**, ait *Hier. l. 2.* contra eum, negabat ieiunia & abstinentiam prodesse quicquam.

III. **LUTHERO-CALVINISTÆ** Delectum ciborum, ut hæreticum, negant. Vide *Luthero-cal. p. 4. q. 90.*

PAPISTA. In ieiunijs Delectus ciborum fuit in Veteri Test. vñtatus ac laudatus: non ut ceremonialis, aut iudicialis; sed ut moralis: moralia autem, ut ex natura promanantia, in Lege noua confirmantur etiam; tantum non antiquantur. Hinc vtriusque exempla Instrumenti nobis illustra prælucent: ut rectè ad ieiunij rationem pertinere ciborum delectum asserat Ecclesia.

II. **HÆRESIARCH. Eustathiani & Aeriani**, teste *Socrate l. 2. hist. c. 33.* & *Epiph. her. 57.* negabant Ecclesiam posse lege sua ad ieiunium obstringere conscientias.

LUTHERO-CALVINISTÆ similiter profus. Pater in meo *Luthero-cal. p. 4. q. 92.*

Quin addunt, nec diuina lege vllum præcipi ieiunium, adeo esse liberrimum. *Ibi. q. 91.*

PAPISTA. I. Iustè, licitèque indicit ieiunium, exempla facti docent in Scriptura, ut Ionadab, Mardochei, &c. Vnde Concilia sancta de ieiunijs statuerunt etiam anathematizando violatores eorum, ut Gangrense, Laodicenum, Toletanum, Bracarense. Ideo Tertul. li. de iei. *Benè, quod & Episcopi vniuersæ plebi mandare ieiunia assolēt.* *S. Basil. orat. 2. de iei.* *Omnes aequaliter, & præceptum audiamus, & cum gaudio suscipiunt.* *Angeli sunt, qui per singulas ecclesias ieiunantes describunt.* *Hier. ep. ad Marcellum: Aliud est necessitate, aliud voluntate munus offerre ieiunij.* *Aug. serm. 62. de tempore. Alys diebus ieiunium remedium est, aut præmium: in Quadragesima non ieiunare, peccatum est.*

II. **Lege diuina in genere præceptum est ieiunium.** Vnde *S. Aug. epist. 86. in Euangelicis & Apostolicis literis, totiq; Testamento Nouo, id reuoluens animo, video præceptum esse ieiunium.* *S. Leo serm. 4. de ieiun.* *illa, quæ rerum futurarum figuræ gerunt, impletis quæ significauerunt: finita sunt ieiuniorum verò utilitatem Noui Test. gratia non remouit.* &c. *Quia sicut per manet ad intelligentiam Christianam, Dominum Deum tuum adorabis &c. ita quod in iisdem libris de ieiuniorum significatione præceptum est, nulla interpretatione vacuatur.*

III. **HÆRESIARCH. BEGARDI**, esse *Tarrivm. l. 4. Summa de Eccl. p. 2. c. 36.* negabant viros perfectos ad ieiunij attineat; quod peccare nequeant; & contra peccatum sit ieiunium institutum.

LUTHERO-CALVINISTÆ cum soli fidei tribuant iustificationem; cum sese prædestinatos specialiter credant; cum excidere fide ac salute se posse negent; cum electis nullum officere peccatum posse contendant, eo quod non imputetur: omnino sibi misericordiam tribuere perfectionem videntur; adeo, ut nulla egere sese, præterquam Christi, satisfactione propria negent. *Ibidem.*

Idcirco etiam vlla se ieiunii lege teneri posse perpendunt. Si non iidem sint cum Begardis; certe eorum sunt quam simillimi.

PAPISTA. 2. Begardorum error est damnatus in Conc. Vienn. Et ante ortum eius S. Leo serm. 11. de quadrages. *Adest maximum sanctissimumque ieiunium, quod obseruantiam sui vniuersis fidelibus, sine exceptione denunciat. Quia nemo tam sanctus, ut non sanctior; nemo tam deuotus, ut non debeat esse deuotior.*

2. Etiam in tertium raptus cœlum ait, 1. Cor. 9. *Castigo Corpus meū. &c.* Et Mat. 11. *Nemo surrexit maior Ioan. Baptistamē coluit ieiuniū; Ita & Mardocheus, Daniel, Dauid, Judith, Hester, Anna. &c.*

3. Vana est autem iactantia perfectio- nis: cum Iacobi 1. *In multis offendimus omnes. Ut, 1. Ioan. 1. Si dixerimus, quia peccatū nō habemus, nos ipsos seducimus.* Cum quique fateri debeat istud, Rom. 7. *Sentio aliam legem in membris meis.*

Callianus, affinis errori, tria asserit Collat. 21. c. 29. 1. Iustos non subesse legi cogenti, cum sponte ieiunent. 2. Iustis facilius relaxari ieiunium indictum; ob certitudinem temperantiæ ipsorum, & caritatis. 3. Perfectos eos, qui totos ieiunant annos, nō teneri lege ieiunij, cum plus offerat Deo quam eis præcipiatur. At hoc improbat: ob voluntariam

oblationem non oportet omittere Necessariam. Et lex communis omnibus excipit neminem; sed aut Ætas, aut Morbus, aut Necessitas, aut Labor. &c.

QVÆSTIO XIX.

An ieiunium sit Dei cultus meritorius & satisfactorius?

HÆRESIARCH. IOVINIANVS, teste Hier. l. 2. contra Iovin & Augustino l. de har. c. 82. dogmatizabat, nil ad salutem prodesse ieiunia, ciborumue deletum.

LUTHERO-CALVINISTÆ, vt Melanch. Brent. Kemnit. Calvinus, id ipsum propugnāt. Non tamen omnem ad virtutes vtilitatem ieiunii proficere dissentunt.

PAPISTA. Ieiunium est & meritorium, & satisfactorium, & Impetratoriū. Vnde Rom. 12. *Obsecro vos per misericordiam Dei, ut exhibeatis CORPORA vestra hostiam viuentem, λογικὴν λατρείαν, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium vestrū.* Loquitur de castigatione carnis, quæ potissimum fit ieiunio. Hinc Tert. l. de resurr. *Sacrificia Deo grata dico ieiunia.* S. Greg. hom. 16. ait Deo decimas & vitæ primitias quasi offerri. Tertul. ait lib. de iei u. *Sicut primum vsus cibi perdidit; ita ieiunium Deo satis facti.* Ibid. *Ieiunia agnitio- nem Sacramentorum de Deo merentur.* S. Aug. serm. 26. *Ieiunium aut remedium est, aut premium.*

F I N I S

Genealogiæ Luthero-caluinistica quadripartitæ.

GLORIA

DEO, Trisuno, Deipara, Diuisque Cœlitibus. Amen.

Hh 2

ANTI-

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Geistliche Lobgedichte
G L O R I A
1700

ANNA
1700